

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLI. évfolyam • 2006. május

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

Jelfa volt, jelkép lett

A zsennyei tölgy elmúlása

Foto: Vajda Ernő (1961)

Ez év tavaszán szétszakadt a sokak által ismert zsennyei tölgy robusztus törzse. Kimúlt az ország leghatalmasabbnak tartott kocsányos tölgye.

A fa történetét nem ismerjük, de biztos, hogy történelmünk legalább fél évezredét egy helyből szemlélte végig, borús-derűs esztendeink élő tanúja volt. Többen ezeréves fának tartották, ami talán kissé túlzás, de ez mit sem von le értékéből, különlegességéből. A természet e roppant alkotása a Rába és a Sorok találkozásának közelében, egy ma már kiszáradt árok szélén állt, s az egykor itt tenyésző keményfás ligeterdő utolsó hírneműje volt. Az erdőt kiirtották, de ezt a fát meghagyták. Feltehetően hosszú időn át jelfa volt, birtokhatárt jelölhetett, tájékozódási pontként szolgált. Az idő sora pedig tiszteletet font e fa köré, mert a tölgyek robusztus termetükkel, göcsörtös

Foto: Bartha Dénes (1994)

törzsükkel, durva kérgükkel, vastag, szétterülő ágrendszerükkel valóban figyelemfelkeltő lények. Nem véletlen, hogy valamennyi nagyobb indoeurópai nép tisztelte a tölgyeket, melyek a mennydörgés és az eső istenét személyesítették meg. Az ógörögök Zeusz fájaként tartották becsben, a kelták az ég istene jelképeként tisztelték őket.

A zsennyei tölgy élete teljében 1020 cm-es mellmagassági törzskerülettel büszkélkedett, ami utolsó napjaira 986 cm-re fogyott, miközben elveszítette kérge java részét. Aki ismerte, tavaszonként aggódva kereste fel, vajon kihajt-e még az a két alsó ága, amelyek zöldelése jelezte: a fa még itt van velünk. Vajda Ernő fotóalbumában, Balogh András

rajzos könyvében, Devecseri Gábor pedig versében állított neki örök emléket:

*„Zsennyei ős ezeréves tölgy vagyok,
itt növekedtem.*

S bárha csodálkozol is, nőni tovább fogok is...

Zöld levelemmel alája galamböszen vigaszút jöjj:

nem lesz itt sose vén – mindig a „kedves öcsém”.

Ha valaki most ellátogat e helyre, meggyőződhet, hogy e faóriás holtában is különleges, omolványa bizarr külsőt kölcsönöz elmúlásának. Aztán néhány év múlva, amikor a korhadt törzsrészek belebomlanak majd a talajba, akkor már kevesen fognak rá emlékezni, még kevesebben fogják őt hiányolni.

A pannon táj ismét szegényebb lett egy természeti értékkel, s a közelmúltra visszagondolva azt kell szomorúan meg-

Grafika: Balogh András

állapítanunk, hogy famatuzsálemeink és faóriásaink gyorsuló ütemben pusztulnak. Nemrég sirattuk el a legnagyobb-nak tartott szelídgesztenyét a kőszegi Király-völgyből, a balatonakarattyai mezei szilt, a balatoncsicsói bükköt, a tápé-veteháti fehér nyárat. De említhetjük a gencsi kocsányos tölgyet, a káldi Farkaserdő banyafáit, a kismarosi Mátyás király-fát, vagy a nagyari Petőfi-tölgyet is, mindannyi már a múlté. S nem tudni, hogy meddig él még a szabolcsbákai öreghárs, s mikor kerül valakik útjába a süttöi hársfa, vagy... Mert a fák védetlenség, a bevasárlóközpontok, lakóparkok, utak, autópályák pedig könyörtelenül megsemmisítik azt, ami volt, hogy egy szép, új világot teremthessenek. Csak ebben már nincs szükség faaggastyánokra.

Dr. Bartha Dénes

Foto: Markovics Tibor (2006)

Az Országos Erdészeti Egyesület

Baranya megyei helyi csoportja

és a

Mecseki Erdészeti Zrt.

2006. július 21-22-én

barátsággal hívja hölgy kollégáit az

Erdésznők Országos

Találkozójára

Pécsre, Baranyába.

A júniusi lapszámunkban valamint a

www.mecsekerdo.hu

honlapon megtalálható

a rendezvény részletes programja.

MECSEKI ERDÉSZETI ZRT.
természetes úton...

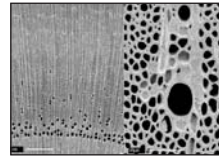
Tartalom

Beszélgetés Horváth Lászlóval134

Solymos Rezső:
Századunk erdőstratégiája135

Erdőrontás Magyarországon állami segítséggel?.....137

Csiszár Ágnes:
A világ és hazánk adventív fa- és cserjefajai.....140

Molnár Sándor:
A magyar kőris faanyagának
tulajdonságai és felhasználása ..142

Matkovich Ilona:
Dübörgő erdőjárás143

Balogh Beáta:
Erdeink sorsa146

Fekecs Lajos:
Finn közelítőgépek a Mecsekben148

Pápai Gábor:
Házivásár jubileummal150

Országos Erdőforum,
Bakonybél152

Pallagi Ferenc:
Az erdészeti ágazat 2007–2013156

A MEGOSZ levelezéséből159

Kálmán Miklós:
Erdőmérnök-hallgatók nemzetközi versenye.....160

Csizmadia Sándor:
Gyergyótölgyesi öreg tölgyek161

Egyesületi hírek,
az Erdészcsillag Alapítvány felhívásai162

Nabóczi László–Eredics Attila: Sziciliában jártunk.....167

Pedroni Anna Emma: Erdőmérnöki oklevél 1939-ből ..5/b3

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLI. évfolyam 5. szám (május)

FŐSZERKESZTŐ: **PÁPAI GÁBOR** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **DR. SZIKRA DEZSŐ**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI: Andrési Pál, Apatóczy István, dr. Bartha Dénes, Detrich Miklós, Greguss László Géza, dr. Járasi Lőrinc, Mihályfalvy István, dr. Sárvári János, Temesvári Erik, Zétényi Zoltán.

SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon/fax: 201 77 37 • Mobil: 06 30 97 15 255 • e-mail: erdlap@mtesz.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • FELELŐS KIADÓ: **CSERÉP JÁNOS elnök**

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2006. május 10.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Logset közelítő gép. Fotó: Oy Logset AS, Finnország

Vándorgyűlés 2006

Beszélgetés Horváth Lászlóval, a Bakonyerdő zRt. vezérigazgatójával

– Ha jól emlékszem, négy éve az előző munkahelyeden, Bugacon beszélgettünk, ahol az általam nagyra becsült édesapád utódjaként dolgoztál mint a helyi erdészet vezetője. Az Alföld – mondhatni – kellős közepéről kerültél a Bakony rengetegébe.

– Igen. A sors úgy hozta, hogy az alföldi fenyvesek, nyárasok, akácok után megismerkedhettem a hegyvidék adottságainak kihívásaival is. Munkatársaimnak, a kitűnő erdész szakembereknek köszönhetem, hogy a változás nem okozott különösebb gondot. Nekem jószerivel a fő munkát a részvénytársaság fennálló nehézségeinek megoldása jelentette.

Részvénytársaságunk lényegében a Balaton-felvidék és a Magas Bakony térségeinek erdeit kezeli, mintegy 62 000 hektáron. Hatmilliárdos árbevételünk felét két fűrészüzemünk, a franciavágási és a zalalahápi termeli. Fő fafajaink a bükk, amelynek sajnos manapság nemigen van piaca, valamint a cser és a tölgy. A Magas Bakonyban természetes felújítással dolgozunk, és egyes helyeken már megengedhetjük magunknak azt, hogy nem építünk vadvédelmi kerítést. Az alacsonyabb régiókban mesterséges felújítást alkalmazunk. Igyekszünk a társadalmi elvárásoknak megfelelni, és a természet-szerű erdőgazdálkodással természetes erdőképet kialakítani. Az ÁESz-szel együttműködve erdészetenként 200 hektáros mintaterületeken szálalóvágásos fahasználatot végzünk, alaposan elemezzük a szakmai, pénzügyi következményeket.

– Ezek szerint jó a viszonyotok a természetvédelemmel.

– Meggyőződésem, hogy igen. Abban biztos vagyok, hogy gyakorlatilag közösek a céljaink, némi hangsúlyeltolódással. Természetesen a természetvédelem korlátozást is jelent, hiszen például a fakitermeléseket csak vegetációs időn kívül lehet elvégezni, kivéve a gyérítéseket és a tisztításokat. De nincs ebben semmi különös, hiszen a háború előtt is ez volt a gyakorlat. A Balatoni Nemzeti Parkkal való jó együttműködésünk példája a közös vándorgyűlés szervezése.

Jelentős közjóléti beruházásokat is végeztek az elmúlt években. Kialakítottunk egy erdei iskola, alkotóház, pihenőhely hálózatot, melyeket kiegészítenek az erdei tanösvények, kilátók, erdei tornapályák. Felismertük, hogy

nem maradhatunk közömbösek a társadalom egyre fokozódó, az erdőt pihenésre, immateriálisan hasznosító igényével szemben. No és reméljük, hogy nem is olyan soká eljön az az idő, amikor a társadalommal is meg lehet fizettetni ezeket az erdei szolgáltatásokat, és akkor az ilyen célú létesítmények további építésének nem lesz anyagi akadálya.

– A faipari tevékenység több helyen bojladozik. Nálatok mi a helyzet?

– Amikor idejöttem, az előbb említett két faipari üzemünk nagy veszteséggel működött. Az volt az elképzelés, hogy eladjuk a Zalalahápi Parkettagyárat, és a bevételből korszerűsítjük Franciavágást, hiszen két komoly fejlesztéssel nem tudott volna megbirkózni a cég, de olyan keveset ígérték, hogy azért nem adtuk. Végül az ÁPV Rt. tőkeemléssel segített, melyet kiegészített a természetvédelmi beruházási forráslehetőség. Az itteni fejlesztésről már olvashattunk a Lapokban, amikor az elmúlt évben átadtuk a mechanikusan önzáródó parkettát gyártó gépsort, amely fokozatosan a csapornyos parketta gyártását váltotta fel. Belföldön a termékkel piacvezetők letünk és a külföldi piaci lehetőségeink is biztatóak.

Franciavágáson a szárított, gőzölt fűrészáru termelésére helyeztük a hangsúlyt. A tulajdonos környezetvédelmi támogatásának segítségével új kazán beállítása van folyamatban, és az előírásoknak megfelelően korszerűsítjük a porelszívást is. Egy gatterrel és két hasító szalagfűrészrel dolgozunk.

– Azért az elgondolkodtató, hogy ba

itt a Magas Bakonyban nem gazdaságos a fafeldolgozás, akkor hol az?

– Mi is feltettük magunknak ezt a kérdést, és reméljük, előbb-utóbb meg fogjuk oldani. Ne felejtjük, hogy 20–30 éves technológiával nem lehetünk verseny- és piacképesek. És ez csak fejlesztéssel és korszerűsítéssel érhető el. Mert addig kénytelenek vagyunk a jó minőségű alapanyagot rönkben eladni, és a gyengébben kis hatásfokkal feldolgozni. Ráadásul a bükkfűrészárukereslet most mélyponton van. Javult a helyzet a sarangolt választékok értékesítése terén, amióta lehetségessé vált az erőművi hasznosítás. Mára az ajkai hőerőmű legnagyobb beszállítói vagyunk az évi 60 000 m³-rel. Ez a lehetőség megoldotta azt a kiszolgáltott piaci helyzetet, ami a papírfa és a farostfa értékesítése terén néha már-már megalázó volt.

– A vadászatról is ejtsél néhány szót.

– Mellékhaszonvételként fontos és meghatározó ágazatnak tartjuk. 70 000 hektár vadászterületünk van, melyen jószerivel valamennyi nagyvad megtalálható. Mondhatom, hogy túlszaporodott állományról nem beszélhetünk, amit évi 5000-es terítéssel értünk el. Ebből 1600 szarvas, 2400 vaddisznó, a többi dóm, muflon, őz. Most folyik a vadászterületek újrafelosztása és reméljük, hogy a kialakult vadlétszámot az esetleges változás sem befolyásolja.

– Mit láthatunk a vándorgyűlésen?

– A fő cél a térség minél alaposabb szakmai bemutatása. Ehhez, meggyőződésem, hogy a közös szervezés nagyon jó lehetőség. A nyolc bemutató helyből három a miénk. Az egyik Balatonfüred és térsége, ahol a fenyvesek átalakítását és felújítását láthatjuk. Monostorapáti Erdészetnél megépült a csicsói erdei iskola, amit ünnepélyesen most avatunk. Megnézzük természetesen a zalalahápi faipari tevékenységet. A Magas Bakonyban látunk bükkgazdálkodást Bakonybél, Ugod és Farkasgyepű térségében. Felavatjuk a Roth Gyula tanösvényt. Huszárok-előpusztán a vadászháznál Széchenyi István Emlékszobát alakítottunk ki, de itt lesz a fegyver- és trófeakiállítás is. Az ünnepi közgyűlést Pápán, a színházban rendezzük.

– Sok sikert kívánok.

Pápai Gábor

Századunk erdőstratégiai célja és feladata

A Szent István Tudományos Akadémia az idén 90 éves. Létszáma folyamatosan 80 fő, tagjait titkosan választják. A tagság erkölcsi, szakmai elismerés, honoráriummal nem jár. Eddig erdész tagja még nem volt. Solymos Rezső akadémikus székfoglalójának rövidített változatát közöljük és egyben sok szeretettel gratulálunk megválasztásához.

Az erdőstratégia kiemelt feladatai

Az erdőstratégia kiemelt feladata olyan erdők létesítése és fenntartása, amelyek sokoldalú hasznukkal hosszú távlatokban szolgálják az élővilágot, kiemelten az emberi társadalom igényeinek a kielégítését. Ennek érdekében stratégiai célként határozza meg az erdőgazdálkodásnak azokat a jellemvonásait, amelyek főleg az emberi beavatkozás következtében jutnak kifejezésre az erdőben és az erdők fenntartható hasznosításában. Nyilvánvaló, hogy gazdálkodni csak akkor lehet az erdővel, ha a meglévőt fenntartjuk és/vagy új erdőket létesítünk. *Ezért az első stratégiai vonatkozású kérdés annak az eldöntése, hogy milyen legyen a távlati követelményeknek megfelelő jövő erdőkép* általánosságban és erdőrészet szinten egyaránt. *A második kérdés az erdőgazdálkodásnak a mikéntjére vonatkozik, vagyis hogyan, milyen emberi beavatkozásokkal lehet a célul kitűzött erdőképet és erdőhasznosítást fenntartani és megvalósítani.* A 21. század kezdetén már nem lehet vitás a feltett kérdésekre adott tömör válasz, amely szerint „*A természetközeli stabil erdei ökoszisztémák és a természetközeli erdőgazdálkodás jelentik a jövő útját.*”

A fontosabb szakkifejezések értelmezése

Az egységes erdőstratégiai állásfoglalás (döntés) megfogalmazásának is az egyik előfeltétele a témával kapcsolatos szakkifejezések tartalmának meghatározása, hogy mindazok, akik e kérdéskörrel gyakorlati vagy tudományos vonatkozásban foglalkoznak, azonosan értelmezzék őket. Az egyes szakkifejezések tartalmának megfogalmazásakor tudatában voltam annak, hogy lesznek, akik ezt nem fogadják el, vagy kisebb

nagyobb mértékű módosítást javasolnak.

A **természetközelséget** és a vele kapcsolatos fogalmakat hazai és nemzetközi vonatkozásban az egyes szerzők különböző módon értelmezik és alkalmazzák. A különböző tudományterületeknek (botanika, ökológia, biológia stb.) még nem alakult ki a közös nyelve. Ezért is kell meghatározni, hogy e tanulmány szerzője a továbbiakban mit ért a **természetközeli erdő** és a **természetközeli erdőgazdálkodás** szakkifejezések alatt. A hozzájuk kapcsolódó szakkifejezések jelentését is kellően körül kell határolni. Közülük a *jelen esetben a természetes erdő, valamint a természetszerű erdő és erdőgazdálkodás tartalmát kell először egyértelműen kifejteni.*

A **természetes erdő** olyan életközösség (biocönózis), amely emberi beavatkozás nélkül hosszú fejlődés eredményeként jött létre, ahol a természet törvényei zavartalanul érvényesülnek, amelynek az élővilága az ökológiai adottságoknak megfelelően alakult. Az életközösség tagjai közötti harmónia önszabályozás útján alakult ki és marad fenn. Magyarországon ilyen erdő ismereteink szerint aligha található.

Az a néhány „Őserdő”-nek nevezett maradvány sem volt valószínűleg mentes az évszázadok folyamán valamilyen emberi beavatkozástól. Ezért természetes erdőgazdálkodással sem a jelenben, sem a jövőben nem foglalkozhatunk. Ez ellentmondana a természetes erdő kritériumának, az emberi beavatkozástól való mentességnek.

Természetes erdőtársulás – természetes erdőtársulás-csoport. A természetes erdőtársulások olyan erdei biocönózisok, növény és állatközösségek-ből felépülő környezeti rendszerek, amelyekben a fás növények a meghatározók. Ez a botanikai vonatkozású meghatározás szintén ellentmondásos, ha a „természetes” szót az előzőekben kifejtettek szerint értelmezzük. A gyakorlatban, az erdőstratégia kidolgozásakor elégséges az **erdőtársulás-csoportok (faállomány vagy célállomány-típusok)** alkalmazása.

A **természetszerű erdő** olyan életközösség, amely *minimális emberi beavatkozás* mellett alakult ki, és ennek a beavatkozásnak alig volt hatása az ökológiai adottságok és az erdei biocönózis

közötti, továbbá az életközösségen belül létrejött harmonikus kapcsolatokra. Ezek a Magyarországon napjainkban elvétve előforduló kis területen. fellelhető úgynevezett „őserdők”. Erdőstratégiai jelentőségük nem kiemelkedő. Természetvédelmi szempontból viszont figyelemre méltó a szerepük és fenntartásuk. A természetszerű erdő meghatározását alapul véve legtöbbször egy kisebb területre terjed ki, és alig érzékelhető emberi beavatkozást jelent.

A **természetszerűség** fogalmát az előbbieken megfogalmazottak szerint megközelítően azonosnak lehetne tekinteni azzal az állapottal, amikor az őshonos fajokból álló természetes erdőtársulásokat magukra hagyják és csak a fenntartásuk érdekében végeznek bennük bármilyen munkát. Ilyen munka lehet az erdő egészségét veszélyeztető károsítások megelőzése, vagy a károsítók leküzdése, esetleg a károk helyreállítása.

A **természetközeli erdő** olyan életközösség amelynek a faállományát az ökológiai adottságoknak megfelelő, elsősorban őshonos, termőhelyálló fajok alkotják, amelynek a szerkezete az erdő többcélú tartamos hasznosítását jól szolgálja és a károsítókkal szembeni ellenállóságát növeli (rezisztencia, stabil erdő). A természetközelség, és ennek megfelelően a stabilitás mértéke különböző lehet. Más a termőhelynek megfelelő őshonos elegyes és más a termőhelynek ugyan megfelelő, de nem őshonos és elegyetlen egykorú faállományoké. Ezen megfogalmazás szerint erdeink jelentős része ebbe a kategóriába (természetközeli) tartozik, mert a termőhelynek megfelelő faj megválasztás, majd az őshonos fajok felkarolása a 20. század második felében fokozott mértékben érvényesült. „Elvileg” ezekben az évtizedekben már nem termőhelyálló erdők nem létesülhettek volna. Ilyenek finanszírozását az ide vonatkozó szabályozás nem tette lehetővé, ugyanakkor többlet pénzügyi elismerést kaptak az őshonos, természetes úton létrehozott erdőfelújítások. A termőhelynek meg nem felelő faállományok a hivatalos, hatósági előírásokkal ellentétesen az ún. „Rontott erdők” állományát gyarapították, és gyarapíthatják. A természetközeli

erdőt többek között azért is helyes a fajok őshonossága és *termőhelyállósága*, valamint a *faállomány szerkezete* szerint értelmezni és értékelni (rangsorolni, osztályozni), mert így nemcsak az erdőfelújításokat, hanem az új erdőtelepítéseket is ide sorolhatjuk. Ezáltal lehetőséget teremtünk az erdőtelepítések természetközeli mértékének a meghatározására, és adott esetben a természetközeli mértékétől is függő pénzügyi támogatására is.

Várható, hogy a gyakorlati erdőgazdálkodással kellő mélységben nem foglalkozók körében a természetközeli ségnek a leírtak szerinti értelmezése vitát vált ki. Jelenleg még alig tapasztalhatók azok a gondok, amelyet a különböző felfogásokból fakadó elnevezések és értelmezések okoznak és okozhatnak az erdészetben. Az **erdészeknek** alapos megfontolás, valamennyi érv mérlegelésével kell végül is döntenie. Az utóbbi évek során az erdészeti szakemberek indokolatlan mértékben vonultak vissza szakmai meggyőződésük érvényesítését illetően akkor, ha más szakterületek képviselői „agresszív” módon akarták erdészeti vonatkozású „elméleti” álláspontjukat érvényesíteni.

Újszerű osztályozás a természetközeli mértékének a kifejezésére

A természetközeli ség megítélésekor (osztályozásakor) több tényező lehet döntő szempont. A faállományalkotó fajok őshonosságát, termőhelyállóságát, valamint a faállomány szerkezetét (elegység, kor stb.), az erdő várható jövőképét célszerű az egyes erdőrészeket ilyen irányú értékelésekor figyelembe venni. Így lehetővé válik nemcsak a meglévő erdők, hanem az új erdőtelepítések természetközeli mértékének a meghatározása is. Az értékelés (osztályozás) ajánlott alapja ennek megfelelően a faállománynak az adott termőhelynek megfelelő fajösszetétele (termőhelyállóság) és szerkezete.

Ezek szerint a természetközeli ség mértékének *egy lehetséges* meghatározására és számszerű kifejezésére vonatkozóan dolgoztuk ki a javasolt osztályozást, amelynek részletezésétől terjedelmi okok miatt el kell tekintenünk.

A kidolgozott és javasolt, osztályozás előnye, hogy egyszerű, és kellően kifejezi a természetközeli ség mértékét, az erdőtervezés (üzemtervezés) során jól alkalmazható. Előnye az is, hogy a pénzügyi támogatással összekapcsolható azzal a céllal, hogy az egységárok a

természetközeli ség mértéke szerint is differenciálhatók legyenek

Az utóbbi időben nemzetközi és hazai vonatkozásban különböző módon igyekeztek egymástól eltérő osztályozásokat kidolgozni. Jelentős részük olyan bonyolult elméleti megfontolásokra épült, amelyek a gyakorlatban való alkalmazásukat körülményessé tették.

Ezek után rátérünk a természetközeli erdőgazdálkodás kifejtésére.

A természetközeli erdőgazdálkodás jellemzői és megvalósítása

A természetközeli erdőgazdálkodás alapvető jellemzője, hogy valamennyi emberi beavatkozás a természeti törvényekhez igazodik úgy, hogy egyszerű megvalósítja az erdő rendeltetésének megfelelő gazdasági vagy más elsődleges célokat. A 21. században az eddigieknél is nagyobb lesz a jelentősége az ökológiai és az ökonómiai, valamint a technikai tényezők harmoniájának. A gazdálkodás során csak annyi és olyan mértékű emberi beavatkozás történjen a faállományokba és ezen keresztül az erdő életébe, amennyi a cél(ok) érdekében, az említett harmonia egyidejű érvényesítésével feltétlenül szükséges. Sem a jelenben, sem a jövőben nem lehet cél az őserdei állapot általános létrehozása, az erdő „magára hagyása”. Az erdők fenntartásának, megőrzésének nélkülözhetetlen előfeltétele az erdők művelése, amely magában foglalja az erdők védelmét a biotikus és az abiotikus károsítókkal szemben is.

Az erdőkkel a 21. század folyamán, és a távolabbi jövőben is gazdálkodni kell hasznosítva a tudományos kutatás újabb eredményeit. Az erdőgazdálkodás az alkalmazott tudományon alapuló gyakorlati feladatok megoldását jelenti. Az alaptudományok eredményeit hasznosítja, bár eltér a jellege az elméleti tudományoktól. Az elméleti megfontolásokat, legyenek azok biológiai, ökológiai vagy egyéb vonatkozásúak, a gyakorlatban nem lehet mindenütt és maradéktalanul megvalósítani. A természetközeli ségnek nem mond ellent a korszerű, és a fenntartható gazdálkodást tartamosan szolgáló genetikai, biológiai, technikai és technológiai eredmények gyakorlati alkalmazása. Sőt! Ezekre a jövőben kiemelt stratégiai feladatként még az eddigieknél is jobban kell törekedni. A probléma megoldása a korábbiaknál lényegesen több szakismeretet és több tényező összehangolását követeli meg. Mindenekelőtt a természetvédelmi, környezetvédelmi

szempontokat kell valamennyi erdőgazdálkodási feladat teljesítése során érvényesíteni. Ez a törekvés a hazai erdőgazdálkodás történetében nem újdonság, hanem évtizedek óta ismert, de különböző mértékben megvalósított cél.

A sokoldalú biodiverzitás megőrzését (fajok, génállomány, horizontális, vertikális diverzitás) a természetközeli erdőgazdálkodás nemhogy veszélyezteti, hanem elő kell, hogy segítse.

Intenzitását, belterjességét tekintve a természetyszerű erdőgazdálkodás inkább extenzív, a természetközeli inkább intenzív jellegű. Mindezeket azért szükséges hangsúlyozni, mert az erdőstratégia szempontjából is *lényegesek*. Az új erdőtelepítéseket más értékelés szerint korábban az extenzív fejlesztések közé sorolták, amit nem lenne helyes összekeverni az extenzív erdőgazdálkodással. Mindezekből is következik, hogy erdőstratégiai szempontból Magyarországon a jövő útja a természetközeli erdők fenntartása és létesítése, valamint a természetközeli erdőgazdálkodás általános kiterjesztése.

Meglévő természetközeli erdeink arányának és kiterjesztési lehetőségeinek megállapítása

Az erdőállomány-adattár faállománytípusonként is nyilvántartja erdeinket. A faállománytípusok a természetközeli ségre vonatkozóan a jelenleg rendelkezésünkre álló adatokból a legmegbízhatóbb eligazítást nyújtják.

Az üzemtervi adatok erdőrésztlet-szintű megalapozottsága lehetővé teszi a termőhelytípus-csoportok kimutatását is. Ennek megfelelően elbírálni, hogy az adott erdőrésztlet faállománytípusa és a termőhelyi adottságok között fennáll-e a természetközeli ség szempontjából döntő jelentőségű összhang (termőhelyállóság)

Az ezredforduló időszakában Magyarország fatermelési és különleges rendeltetésű erdeinek mintegy a 45%-át foglalják el őshonos fajok. Ez az arány nemzetközileg is jónak mondható.

A termőhellyel szoros összefüggésben levő klímátípusok területét elfoglaló faállománytípusok vizsgálatakor kitűnt, hogy a bükkös klímátípus területének a 91 %-át őshonos fajok borítják, ebből 75% a bükkös. A gyertyános-tölgyes klímában 70 %, a kocsánytalan-tölgyes-cseres klímában 48%, míg az erdőssztyepp klímában már csak 30 % az őshonos fajokkal való borítottság aránya. Az erdőgazdálkodásra legalkalmasabb bükkös és gyertyános-tölgyes

klímátípusok területe Magyarország erdőterületének közel az 50 %-a (48%). 75 %-ra emelkedik ez az arány, ha ehhez hozzászámítjuk a tölgyes-csereseket. Megközelítően ennyi *lehetne* a természetközeli mértékének az első kategóriájába tartozó erdők aránya.

Az összes őshonos fajt figyelembe véve, az általuk elfoglalt terület aránya 56 %. Ez elsősorban az erdősztyepp klímában telepített idegen származású fajoknak köszönhető, ahova a termőhelyi adottságok miatt őshonos fajokat az esetek többségében eredményesen nem sikerült megtelepíteni. Az erdőstratégia szempontjából lényeges tényező az ökológiai adottságok változása, mert elvileg az ilyen területeken az őshonos fajaj-

összetételű faállományok nem lennének termőhelyállók. Ennek megfelelően fel fogásunk szerint a jelen időszakban nem is tekinthetők természetközelinek.

...Érdemes figyelmet szentelni annak, hogy az erdőtelepítésekben a nem erdőtalajon álló fenyők aránya 19 %, ami azt jelenti, hogy fenyveseink 57 %-a erdőtalajon áll, míg az akácoknak a 48 %-a, a nemes nyáarak 11 %-a.

Az ismertetettek alapján megállapítható, hogy *elsősorban az erdőklímák erdőtalajain* célszerű a legmagasabb fokú természetközeli faállománytípusokat fenntartani, illetve létrehozni.

...Abban az esetben, ha erdőtalajainkon maradéktalanul őshonos fajajok (természetes erdőtársulások) állnának,

mintegy 76 % *lehetne* a legmagasabb fokú természetközeli erdők aránya. Erdőstratégiai szempontból is döntenünk kell arról, hogy a természetközeli erdőknek ezt az arányát és mértékét el kell-e érni, és ha igen, mennyi idő alatt. Ebben az esetben az ország erdőterületének mintegy 20%-án (340 ezer ha) kellene szerkezetátalakítást végezni. Az átalakítás költségei, a sok ezer erdőtulajdonos érdekei és egyéb más tényezők miatt sem tűnik elérhetőnek, hogy a gyors átalakítás Magyarország erdőstratégiai céljai között szerepeljen. Évi 10 ezer ha átalakítása esetén is az időigény 34 esztendő lenne. Ez pedig közel egybeesik a hosszú távú erdőtelepítési programmal.

(folytatjuk)

Erdőrontás Magyarországon állami segítséggel?

Legalábbis ezt állítja az a szerzőpáros, akiknek külföldön megjelent tanulmányát a Védügylet a Fenntartható Magyarország 2006. beszélgetés-sorozat „Amiről az erdő mesél” című előadást háttéranyagául ajánl. (Magyarország: erdőrontás állami segítséggel Jávor Benedek– Gálhidy László Magyar erdők: ökológia és megőrzés. Megjelent a FERN 2005 februári számában.)

A tanulmány részletes ismertetését az alábbiakban közöljük.

Magyarország, az Európai Unió új tagállamaként 2004. május 1-től az EU erdőgazdasági politikájának részévé vált – írják a szerzők, majd rövid kivonatot adnak a magyar erdők sajátosságairól és az erdőket veszélyeztető tényezőkről, valamint összefoglalják az EU-csatlakozás erdőket érő hatásait. Külön hangsúlyt adnak a civil szervezetek lehetséges szerepének az ország erdőterületeinek védelmében.

1. Az ültetvényekkel együtt, Magyarország teljes erdőszűtsége jelenleg 1 712 000 hektár – az ország területének 18,4 százaléka – összehasonlítva azzal a 85 százalékos lefedettséggel, ami eredetileg jellemezte az országot.

A jellemző ültetvényfajok együtt körülbelül 910 000 hektárt borítanak.

Megőrzés szempontjából, európai viszonylatban Magyarország legértékesebb erdői az erdősztyepp még megmaradt részei (homokra, löszre és alkáli talajokra települt tölgyerdők), a meredek lejtők déli oldalának bozót-

erdei, ahol főként a molyhos tölgy (*Quercus pubescens*) a domináns faj, és a még megmaradt, korábban igen elterjedt part menti erdők, ahol a kocsányos tölgy (*Quercus robur*), a magyar kőris (*Fraxinus pannonicus*) és a vénic szil (*Ulmus laevis*) volt az uralkodó faj.

Ugyanakkor, országosan nagy prioritása van a kevésbé különleges tölgy és bükk domináns erdők védelmének is.

A csertölgy (*Quercus cerris*) és a kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*) által uralt tölgyesek képezik Magyarország legközségesebb erdőtípusát, a bükk (*Fagus sylvatica*) által uralt állományok főleg az ország legcsapadékosabb nyugati részén, valamint a nagyobb magasságokon találhatók meg.

2. A tipikus ültetvényfajok, köztük a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), a nemes nyáarak (hybrid *Populus* spp), a fekete fenyő (*Pinus nigra*) és a luc (*Picea abies*) együtt körülbelül 910 000 hektárt borítanak.

3. Jelenleg Magyarország erdeinek 60 százaléka állami tulajdon, melyen 21 állami erdészeti részvénytársaság gazdálkodik.

A fennmaradó rész körülbelül 300 ezer magánbirtokos tulajdonában van, melynek következtében az átlagban 1,3 hektáros kis erdei parcellák a fenntartható erdőgazdálkodást rendkívül megnehezítik. Ezekből a magánerdőkből 200 000 hektár természetes eredetű.

4. Még az összes erdőterület 327 178 hektáros részén (20 százalék) is – amely egyébként „védett” terület – nagyüzemi fakitermelés folyik, ugyanakkor a mindenféle erdőgazdálkodástól mentes erdőterület nagysága, az erdőrezervátumok meghatározó része csupán 4025 hektár.

5. Magyarországon az összes erdőtípus közül a magántulajdonban lévő, védetté nem nyilvánított erdők a legveszélyeztetettebbek.

6. Fakitermelés és kereskedelem
Magyarország erdeire a legnagyobb veszélyt az intenzív erdőgazdálkodási módszerek, a vadállomány okozta nyomás, az ország nagyszámú vadállománya jelenti, amely egyes felújítási módszereket rendkívül költségessé vagy szinte lehetetlenné tesz.

Erdőgazdálkodás tekintetében a tarvágás (78 százalékos arányban) jelenti a legáltalánosabb kitermelési módot. A felújítás túl rövid rotációs időszakokkal dolgozik, 2-3 év telik csak el az állomány nyitásától a véghasználati vágásig.

A szálaló vágás és más természet-szerű gazdálkodási módszerek aránya nagyon kicsi, vagy csak kísérleti jelentőségű. Az eredmény a nagyjából azonos életkorú, egy-két faj által uralt erdők kialakulása, ami az élőhely(ek) elvesztéséhez és a biodiverzitás csökkenéséhez vezet az elmúlt évek jelentős erdőtelepítési erőfeszítései ellenére, amikor is 700 ezer hektárt erdősítettek be.

Sok helyen a nem őshonos fajok telepítésének előnyben részesítése hátráltatja a természetes életközösségek helyreállítását.

Magyarország erdeinek jelenlegi hozama éves kitermelési szinten 6,5-7 millió köbméter, melyből 1,5-millió m³-t exportál (Ausztriába és Olaszországba). Az import – főként a korábbi Szovjetunió országaiból – alacsonyabb értékű 0,6-0,7 millió m³, így az ország fatermeskedelmi (export-import) mérlege pozitív.

A kitermelések az elmúlt évek során fokozódtak, nőtt annak a faanyagának az aránya, amit megújuló energiaforrásként nem igazán hatékony hőerőművekben hasznosítottak.

9. A jogalkotás azonban önmagában nem védi meg az erdőket.

A magyar természetvédelemre és földre vonatkozó szabályzók bizonyos szempontból szigorúbbak, mint az EU Élőhely Direktívája.

Így a jogharmonizáció csak azon Natura 2000 (termő)helyek esetében volt jelentős, melyeket újonnan csatoltak a védett területek hálózatához. A gyakorlatban fontosabb azonban a megvalósítás, kivitelezés kérdése. Ebben a tekintetben azonban mind a nemzeti, mind az EU jogalkotás szintjén komoly problémák vannak. Ismeretesekek például olyan esetek, amikor 2004 októberében, közvetlenül azután, hogy 2004 szeptemberében a területet Natura 2000 helyé nyilvánították, intenzív fakitermelésre adtak ki engedélyt. A civil szervezetek erőteljes tiltakozása ellenére a kitermelést végrehajtották.

Mi több, a védett – főleg állami tulajdonban lévő – erdőkre vonatkozó, Magyarország EU csatlakozásakor működő üzemterveknek volt kihatásuk az ország erdeire.

Jóllehet, az élőhely direktíva átírása és következőképpen érvényesítése a Natura 2000 helyekre, kiterjed az ország védett területeire, ám semmiféle jogszabály-szigorítás vagy a végrehajtást erősítő intézkedés sem történt.

A csatlakozás időpontjára a környezetvédelmi törvény harmonizációs folyamata nagyrészt befejeződött, és ma a magyar környezeti szabályozók megfelelnek az EU előírásainak.

A Natura 2000 végrehajtására vonatkozó határozatot 2004 szeptemberében elrendelték, a 2004. május 1-jei határidőt, az EU csatlakozás időpontját, nem sikerült betartani. A Natura 2000 élőhelyek végleges listáját hamarosan közzéteszik. Némi huzavona után a Natura 2000 hálózat most már tartal-

mazza a kivételes védelmi értéket képviselő élőhelyeket.

A tervekészítést nemcsak a gazdasági érdekek uralják, hanem a természetvédelmi hatóságok átszervezésével úgy tűnik munkájuk hatékonysága is csökkent. Magyarország erdei, amelyek a rossz gazdálkodás miatt már amúgy is súlyosan rontottak és veszélyeztetettek, továbbra is fenyegetettek, egészen addig, amíg az EU törvények végrehajtása hatástalan marad.

Miközben az új szabályzók nem hoztak alapvető változást az erdészeti ágazat avagy a hatóság hozzáállását illetően, a magyar erdők rontása tovább folyik, a kormányintézkedések pedig a gyengülő hivatalos és polgári ellenőrzés irányába mozdítanak el. A tendencia megfordítása és a jelenlegi intézményrendszer átalakítása és az erdőgazdálkodáshoz való viszonyulás, azok a fontos kérdések, amelyeken a természetvédelemben aktív közreműködést vállaló magyar civil szervezeteknek tovább kell dolgozniuk.

A civil szervezetek jelentős szerepet játszhatnak a problémák kezelésében. Magyarországon a civil szféra elég erős ahhoz, hogy a kormány és a hivatali intézmények partnere legyen az erdőgazdálkodást és természetvédelmet érintő stratégiatervek előkészítésében. A civilek hatékonyan képesek ellenőrizni az erdészet, a természetvédelmi felügyelet és intézmények gyakorlati munkáját és gazdálkodási gyakorlatát. Megvan a képességük ahhoz, hogy részt vegyék abban a folyamatban, mely a tudatosságot, odafigyelést, az információ szolgáltatást és képzést hivatott fokozni mind az erdészeti igazgatás, mind a lakosság körében.

Öt olyan lényeges terület jelölhető meg, ahol a civilek összpontosíthatják erőfeszítéseiket:

Az erdőgazdálkodás intézményes háttere: itt a cél az, hogy a profitérdekektől vezérelt erdészeti ágazat a meglévő és jövőbeli védett területen folyó gazdálkodásban hagyjon fel ezzel a szemlélettel. A természetvédelem céljainak jogi érvényesítése végett a civil szervezetek kormány szinten gyakoroljanak nyomást az erdészeti struktúrájának és a természetvédelem intézményeinek átalakításáért.

A természetvédelmi hatóságok megerősítése a rendelkezések végrehajtásához. Lobbizzanak a civil szervezetek azért, hogy a védett erdők gazdálkodási jogait a természetvédelem intézményeinek adják át.

Erősíteni kell az erdőgazdálkodás ci-

vil kontrollját. Tegyenek a civil szervezetek határozott lépéseket a rendelkezések betartatásáért, és aktívan vegyenek részt az üzemtervek készítésében és az erdészeti gyakorlat ellenőrzésében.

A természetközeli erdőgazdálkodás gyakorlatának terjesztése és népszerűsítése (lásd: Pro Silva: szálalás), a közvélemény figyelmének felkeltése az erdőgazdálkodás problémái iránt.

Továbbá folytassanak kampányt, szórólapokon és oktatással ismertessék meg az alternatív gazdálkodási technológiákat az erdőgazdákkal, mind a magánerdők kezelőivel, mind az állami alkalmazottakkal.

Javítani és erősíteni kell a lakosság, a helyi közösségek tudatos részvételét, bátorítani, ösztönözni őket, hogy vegyenek részt az erdőket érintő döntéshozatali folyamatokban. A jogsegély, a képzés és a konzultáció lehetővé teszi, hogy a helyi települések megvédhessék saját erdeiket, és hatékony lépéseket tessenek a közelükben lévő rosszul kezelt és állami tulajdonú erdők ügyében.

A szerzők:

JÁVOR Benedek – GÁLHIDY László
(Védegyelet – Protect the Future Society)

Email: leontien@fern.org

(ForestPress)

Örömmel adjuk hírül, hogy a Nyugat-Magyarországi Egyetem Tanácsa az április 12-én tartott ülésén egyhangú igen szavazattal újra

Dr. Faragó Sándor,

intézetigazgató egyetemi tanárt választotta az intézmény rektorává, a 2006. augusztus hó 1. napjától 2010. július 31. napjáig tartó ciklusra.

Tóth Mariann

a Kommunikációs Iroda vezetője

A lapot Magyarország legnagyobb médiafigyelője, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST
MÉDIAFIGYELŐ KFT.

1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

Támogatás nélkül nem megy!

A 24. AGRO+MASHEXPO nemzetközi mezőgazdasági és mezőgép kiállításon nemcsak látnivaló, hanem „tudnivaló” is akadt bőven. A szervezők minden napra biztosítottak a látogatók számára érdekesnél érdekesebb fórumokat, ahol a szakembereket meghallgatva bárki elmondhatta a véleményét az adott témáról. A „Fórum színpad” programjai sorában kiemelkedő szerep jutott a megújuló energia témakörének. Február 8-án a „Szilárd biomassa energetikai hasznosítása” volt a terítéken. Az előadók között képviseltette volt az energia tudományos oldala *dr. Marosvölgyi Béla*, a felhasználói oldala *Ptiski János* személyében, a nézőközönség soraiban a termelői oldalt pedig maguk a gazdák biztosították.

Magyarországon az erdőterületek aránya jelenleg 20%-os, a sikeres erdőtelepítésekkel ez 28%-ra fog növekedni a közeljövőben. Az erdőgazdálkodás pontosan megtervezett mérnöki munka, bár sokan azt gondolhatják, hogy nincs vele különösebb gond, felnőnek a fák, majd kivágják őket. Ez azonban nincs így, már 60–120 évre előre tervez a szakember, majd ezt a tervet rövidebb időtávokban is felülvizsgálja. Tehát emberi beavatkozás szükséges az erdő fenntartásánál is. Ilyen például a nevelővágás a minőség érdekében, valamint a betakarítás, amikor a már „érett”, de még nem beteg fákat vágják ki. A fák kivágásánál természetesen nem erdőirtásra kell gondolni. A kivágásokat soha nem az ember faszükséglete határozza meg, hanem az erdő állapota. Persze falopásokról sokszor hallani, amikor az ember igenis önkényes módon tesz kárt a környezetében.

Az erdőnek három alapvető funkciója van. Az elsődleges a termőhely, a levegő és a víz védelme. Másodsorban az ember számára kikapcsolódást ad egy kellemes erdei séta, túra vagy piknik. A fakitermelés csak harmadlagos szempont, ezt veszik figyelembe az erdőmérnökök, amikor megtervezik a gazdálkodást.

Magyarországon az erdőállomány mintegy 380 millió m³, ebből évente körülbelül 7 millió m³ fát termelnek ki. Emellett két és fél millió m³ természetes módon pusztul ki, és két millió m³ fa az erdőben marad. A kitermelt fa felét exportra értékesítjük, mert a faipar nem tudja feldolgozni. Az EU tagországai szívesebben használnak tűzfát energia nyerésére, mi pedig inkább gázt importálunk! Pedig példát vehetnénk róluk,

hiszen a fa olcsóbb is lenne, ha ma-gunknak termelnénk ki, és modern technológiával elégetve, megújuló energiaforrásként hasznosítva hosszabb távon is kifizetődőbb lenne.

Ma hazánkban öt erőmű használna faaprítékot energianyeres céljából, Kazincbarcikán, Pécsen, a Bakonyban, Visontán és a Vértesben. Ez az erdészek számára is előny, hiszen évekig küszködték feleslegeikkel, mára pedig a tűzifa ára is növekedett. A fát azonban nemcsak ipari szinten lehetne hasznosítani, egy-egy település is megoldhatná vele a fűtést. Az erdőgazdálkodáson túl alternatív megoldás a rendkívül gyorsan növekvő fafajokból telepített úgynevezett energiaerdő. Az előadásokból kiderült, hogy az energiaültetvények 3–4 éves vágásfordulóval termelik az energiaként felhasználható faanyagot, közel 500 ezer forint nettó árbevételt produkálva a tulajdonosnak. Az energiaerdő kérdése viszont összetett, társadalmi vitát kiváltó probléma. A mezőgazdasági tevékenység alól kivonandó területek alternatív hasznosítási módja lehetne, viszont egyéb szempontokat nézve különböző problémák merülnek fel. A most hatályos erdőtörvény nem tartalmazza az energiaerdő fogalmát. Aki ma 0,4 hektárt meghaladó fatermeléssel szeretne foglalkozni, arra az erdőtörvény előírásai lesznek érvényesek, azaz lassú növekedésű, hazai fajtákat ültethet csak, ami nem fér össze az energiaültetvény céljaival. A problémákat sokáig lehetne sorolni, de első és legfontosabb feladat a törvényi háttér tisztázása. Érdekes, hogy az Európai Unió ezt már megtette és támogatást kínál az energiaerdő létrehozására, amivel előbb-utóbb Magyarországnak is élnie kellene, ha meg akar felelni a vállalásnak, miszerint 2010-re megduplázzuk a megújuló energiaforrásból származó energiafelhasználásunkat. (A szél- és a napenergia is megújul. A szerk.)

Sajnos nemcsak Magyarországon, de a világ más országaiban sem hajlandók az emberek környezetvédelmi előnyökért többletköltséget vállalni. A környezetbarát megújuló energián alapuló technológiák terjedését politikai elhatározással lehet csak elősegíteni. Ez nem rövid távú befektetés – a fosszilis energiahordozók kimerülését célzó pesszimista előrejelzésekre hallgatva –, hanem kényszer. Léteznek országok, ahol már most több

generációs távlatokban gondolkoznak és a hosszú távú megtérülést figyelembe véve támogatják a lakosság környezetbarát fejlesztéseit. Például Ausztriában, ha valaki korszerű fatüzelésű kazánt szeretne használni családi házában fűtésére, 40% vissza nem térítendő támogatást kap az államtól, ezen felül további 40% alacsony kamatozású (1,5–2%-os) hitelt a bankoktól és mindössze 20%-át kell kifizetnie a kazán árának.

Magyarországon egyelőre marad a pénztárca, amibe jó mélyen bele kell nyúlni, ha környezettudatosan szeretnénk háztartást vezetni. Egyelőre. Reméljük, lassan felnövünk mi is az évszázad kihívásaihoz.

Prokai Dorina és Balogh Beáta
(Az Európai Unió agrárgazdasága)

Figyelemre méltó...

Ma a Föld lakói naponta 80 millió hordó kőolajat használnak el, a kitermelhető készletek nagysága pedig körülbelül 1000 milliárd hordó. Ennek alapján kiszámítható, hogy még úgy 35 évig termelhető kőolaj a mai szinten számítva.

Magyarországon 3,6%-ra tehető a megújuló energiaforrások használatának aránya. Ahhoz, hogy ezt az arányt megduplázzuk, 130 milliárd forintra van szükség.

Ausztriában jelenleg 3 millió négyzetméter napkollektor-felület üzemel, százszor több, mint nálunk. A napkollektor beüzemelése nagyon költséges, majdnem 20 év a megtérülési ideje, amit bizony nehezen tud kivárni a magyar!

Bükk-származások szárazságtűrőse

Északnyugat-németországi, nyugat- és közép-lengyelországi bükk-származások szárazságtűrőését hasonlították össze 2 éves, cserépekbe ültetett bükk-csemetékben. Megállapították, hogy a bükk elterjedésének keleti széléről vett származások kisebb szárazsági stressz-érzékenységet jeleztek, mint a tőlük nyugatabbra valók. Szorgalmazzák hasonló kísérletek indítását a klímaváltozásokra felkészülésként.

(Forrás: *Allg. Forst. Jagdztg*, 2006)

Ref.: **Dr. Szodfridt István**

Kitekintés a világ és hazánk adventív fa- és cserjefajaira

A biodiverzitás csökkenésének mértéke napjaink egyik legkomolyabb globális és lokális problémája. Míg természetes úton évente 2-3 faj tűnik el Földünk élővilágából, addig mára ez az arány óvatos becslések szerint is 27 000 fajra növekedett (Walters - Gillet 1998). A biológusok többsége egyetért abban, hogy a biodiverzitást veszélyeztető tényezők között az élőhelyek pusztulását az idegen, inváziós fajok behozatala / behurcolása követi. Dél-Afrikában a Vörös Listás fajok 55%-a részben vagy teljesen az idegenhonos, inváziós növények miatt került veszélybe (Walters - Gillet 1998). Az új területre érkező fajok többsége nem tud tartósan megtelepedni, és a meghonosodott fajoknak is csak kis hányada terjed inváziószerűen. Ezek a fajok azonban jelentősen veszélyeztetik a honos flóra és fauna tagjait, globális uniformizálódáshoz vezethetnek.

Egy nem őshonos faj meghonosodása komplex folyamatokat indít el: nemcsak a társulás fajösszetétele, struktúrája változik meg, hanem gyakran a termőhelyi adottságok is, amelyek szintén visszahatnak a flórára és a faunára, sőt a természetvédelmi problémák mellett az adventív fajok nagymértékű elszaporodása komoly gazdasági problémákhoz is vezethet. Az Észak-német Felföldön és Hollandiában talajjavítás céljából ültetett észak-amerikai kései meggy (*Prunus serotina*) nagymértékben felgyorsította a humuszképződést, ennek köszönhetően olyan erős spontán terjedése volt megfigyelhető, amely megakadályozta a természetes felújulást, és helyenként akár 40%-kal is csökkentette az erdészetileg hasznosított fák hozamát. Mindez a megtelepítés óta eltelt 350 évet tekintve csak az utóbbi 100 évben jelentkezett (Kowarik - Sukopp 1986). A fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) és a keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) termőhely-átalakító hatása szintén közismert, e fajokkal szimbiózisban élő nitrogénkötő baktériumok tevékenységének következtében a talaj nitrogénnel nagymértékben feldúsul, ami azután jellegzetes nitrofil növényzet kialakulásához vezet, miközben sok természetvédelmi szempontból értékes faj tűnhet el a területről. A nitrogénfeldúsulás 3-4 éves akácok alatt elérheti a hektáronkénti

30 kg-ot, sőt egyes szerzők szerint akár a 100-300 kg-ot is.

A nem őshonos fajjal együtt kórokozók, károsítók is érkezhetnek az új területre, amelyek egy része honos fajainkon is megtelepedhet. A kelet-ázsiai, szelídgesztenye-kéreggrátkot okozó gombát, a *Cryphonectria parasitica*-t az 1900-as évek körül hurcolták be Észak-Amerika keleti területeire, gazdanövényén a japán eredetű *Castanea crenata*-n. A *Castanea crenata* rezisztens volt a kórokozóval szemben, nem úgy az északkelet-amerikai erdők egyik fő faja, a *Castanea dentata*. A behurcolás eredményeként az őshonos szelídgesztenye-állomány 80%-a kipusztult, a többi megbetegedett. A populációnak csak csekély maradványai maradtak, és a faj túlélése kétségessé vált.

A nem őshonos növények megtelepedése számtalan módon befolyásolhatja az élővilág sokféleségét, jelentős változást hozhat a növényeket fogyasztó állatok tekintetében is. Az újonnan meghonosodott növényvel általában lényegesen kevesebb állatfaj táplálkozik, így, ha a jövevényfaj nagy területen elterjed, lokálisan a fauna szegényedéséhez vezethet. Ezt támasztja alá Kowarik (1989) megfigyelése, aki három őshonos és három jövevény juharfaj termésével táplálkozó madarak számát hasonlította össze: a honos fajajokon ötször annyi madárfaj táplálkozott. Vagy példaként említhetnénk a bálványfát (*Ailanthus altissima*) is, amelynek hazánkban semmiféle kórokozója és kártevője nem ismert (Udvardy 2004). Az adventív fajok hatásait közvetlenül is tapasztalhatjuk, elég csak a parlagnyit (*Ambrosia artemisiifolia*) által kiváltott allergiára gondolnunk, de a zöld juhar (*Acer negundo*), a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), a keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) virágpóra szintén kiválthat allergiás reakciókat.

Mindezek ismeretében a nagymértékben terjedő, inváziós fajok problémájának kezeléséhez nemzetközi összefogásra és globális stratégiára van szükség, amelynek kidolgozása az 1996-os trondheimi konferenciát követően megkezdődött, az IUCN létrehozta az inváziós fajokkal foglalkozó csoportját (IUCN's Invasive Species Specialist Group). Az 1997-ben induló Global Inva-

sive Species Programme (GISP) többek között az inváziós fajok terjedésének nyomán követésével, az inváziós fajok ökológiájával, az invázió következményeivel, az inváziós problémák megelőzésével, kezelésével és az új behurcolások megakadályozásával is foglalkozik (Botta-Dukát 2004). 1992-ben először, 2004-ban nyolcadik alkalommal rendezték meg az „International Conference on the Ecology and Management of Alien Plant Invasions” (EMAPI) című konferenciát, amelyen 1999 óta már hazai kutatók is képviselték országunkat. A nemzetközi és hazai tudományos kutatásokról, felméréseiről és monitoring programokról, konferenciákról, szerződésekről és jogszabályokról, részletesen olvashatunk az „Özön-növények” című könyvben (Mibály - Botta-Dukát 2004). A közelmúlt eseményeiből néhányat kiragadva megemlítendő, hogy 1998-ban, az Aggteleki Nemzeti Park szervezésében, Jósvalton az „Agresszív adventív növényfajok és a természetvédelem” című konferencián hazai kutatók összeállították a természetvédelmi szempontból legveszélyesebb adventív fajok listáját. Ezt követően a botanikai, természetvédelmi és ökológiai tárgyú konferenciákon gyakran külön szekcióban került sor az inváziós fajok problémájának tárgyalására. 2001-ben a Magyar Biológiai Társaság Ökológiai Szakosztálya előadótűlést szervezett „Növényi invázió” címmel. A Nemzeti Biodiverzitásmonitorozó Rendszer IV. projektje, és a 2003-ban induló „Magyarország természetes növényzeti öröksége” című projekt is kiemelten foglalkozik az inváziós növényfajok felmérésével. 2004-ben a KvVM Természetvédelmi Hivatalának tanulmánykötetei sorában megjelent az „Özön-növények” című könyv, amely tizenegy hazai inváziós növényfaj sokszempontú jellemzését adja. A kötetben Balogh és munkatársai (2004) megadják a magyarországi neofitonok időszzerű jegyzékét, és inváziós szempontból történő besorolásukat. (Neofitonoknak vagy új jövevényfajoknak az Amerika felfedezése óta (1492) Európába behurcolt vagy betelepített növényfajokat nevezük, e fajok lényegesen nagyobb problémákat okoznak, mint a nagy földrajzi felfedezések előtt Európába került archeofitonok, más néven ő jövevényfajok.) A jegyzék szerint ma, Magyaror-

szágon az inváziós neofitonok száma 71, az adventív flórát pedig tovább gazdagítja 76 meghonosodott (de nem inváziós) neofiton, és 569 alkalmi megjelenésű neofiton faj. A magyarországi neofitonok között szép számmal akadnak fás szárú fajok, az inváziós neofitonok csoportjába tartozik például az ír borostyán (*Hedera hibernica*), a kései meggy (*Prunus serotina*) és a sziklai szőlő (*Vitis rupestris*). Az inváziós neofitonokra jellemző, hogy populációméretük az adott területen, adott tér-időskálán monoton módon növekszik. E fajok közül azonban nem mindegyik okoz jelentős változásokat a meghódított közösség vagy táj szerkezetében, illetve működésében, a fajok ez utóbbi, szűkebb csoportját átalakító fajoknak nevezzük. A hazai dendroflórának a kilenc tagját soroljuk az átalakító inváziós fajok közé: zöld juhar (*Acer negundo*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), közönséges vadszőlő (*Parthenocissus inserta*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) és parti szőlő (*Vitis riparia*). A neofitonok körét tovább gazdagítják a meghonosodott, de nem inváziós fajok, mint például a kínai papíreperfa (*Broussonetia papyrifera*), a feketefenyő (*Pinus nigra*), vagy az alsófa (*Ptelea trifoliata*); és az alkalmi megjelenésű neofitonok, amelyek között a fás szárú fajok száma eléri a százat.

Világviszonylatban a fás szárú adventív fajok aránya hazánkhoz hasonlóan kiemelkedő, az inváziós fás növények adatbázisa (The Invasive Woody Plant Database) szerint a potenciálisan, mérsékelt és nagymértékben inváziós fás szárú fajok száma 653 (Bingeli 1996). A világ és Magyarország adventív fa- és cserjefajainak családonkénti eloszlását összehasonlítva azt tapasztaljuk, hogy mindkét esetben a rózsafélék (*Rosaceae*) családja tartalmazza a fajok legnagyobb százalékát, ez valószínűleg részben a már évezredek óta természet gyümölcs és dísznövényeink nagy számának is köszönhető. A közös növénycsaládokat tekintve a pillangósvirágúak (*Fabaceae*) és a fenyőfélék (*Pinaceae*) családja mindkét esetben kiemelkedő jelentőségű, továbbá az olajfafélék (*Oleaceae*) családja is képviselve van. Általánosan elmondhatjuk, hogy mind hazai, mind világviszonylatban az adventív fa- és cserjefajok által leginkább veszélyeztetett élőhelyek az erdők. A bolygatott területeken, utak mentén, a tápanyagban gazdag folyó-

partokon szintén jó eséllyel honosodnak meg adventívek, míg a szélsőségesen száraz, keskeny termőrétegű sziklás élőhelyek kevés lehetőséget kínálnak a fajok megtelepedésére. Hazánkban az adventív fás szárú fajok által meghódított erdők közül is leginkább a nedves, tápanyagdús élőhelyek a legjelentősebbek. Az inváziós fajok többsége, mint például a zöld juhar, az amerikai kőris vagy a gyalogakác ligeterdeinkben nagymértékben terjed, az adventív fajok területfoglalása helyenként meghaladhatja az őshonos fajfajokét. Hazánkban a fa- és cserjefajok behozatalának leggyakoribb célja erdőgazdasági, mezőgazdasági vagy esztétikai, szándéktalanul behurcolt adventív fa- és cserjefajunk nincs. Világviszonylatban a nem őshonos fás szárú fajok behozatala leggyakrabban esztétikai célból történik, de ennél is jelentősebb az ismeretlen céllal behozott vagy szándéktalanul behurcolt fajok aránya, ez az összes fa és cserjefaj 41%-át teszi ki.

Mind ezekből látható, hogy az inváziós idegen fajok megtelepedése és terjedése globális probléma, ezért a probléma kezeléséhez nemzetközi, határokon átívelő, regionális és lokális szintű együttműködés egyaránt szükséges, va-

lamint rendkívül fontos az egységes szemléletmód kialakítása. 2003-ban, „Az európai vadon élő növények, állatok és természetes élőhelyeik védelméről” szóló egyezmény részeként megszületett az „Európai stratégia az inváziós idegen fajok ellen”, amely a közeljövőben a hazai jogszabályokba is bekerül. A stratégia a Berni Egyezmény feleinek szolgál útmutatásul, és elősegíti az inváziós idegen fajokkal kapcsolatos információk gyors elterjedését, segíti ezen országokat az inváziós idegen fajokkal kapcsolatos kérdések kezelésének országos és regionális kapacitásának és együttműködésének fejlesztésében. A stratégia célja, hogy megakadályozza az új inváziós idegen fajok Európába és Európán belül történő behurcolását, és támogassa a gyors válaszütemlések fogantatását. További célkitűzés a már jelenlévő inváziós fajok káros hatásainak mérséklése, és lehetőség szerint a biológiai inváziók káros hatásának kitett fajok, természetes élőhelyek és ökoszisztémák rekonstruálása. Az inváziós fajok elleni stratégia segítségével a kulcsfontosságú intézkedések azonosítása és rangsorolása nemzeti és regionális szinten is lehetővé válik.

Felhívás

Az aláíró szervezetek az alábbi felhívással fordulnak a politikai pártokhoz és az ország közvéleményéhez.

Mindannyian tanúi voltunk annak, hogy a rendszerváltás óta természetvédelmi közcélokra hivatkozva hogyan sértik meg az állampolgári és tulajdonosi jogokat Magyarországon. A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium olyan jogi háttérrel teremtett, amelynek alapján az érintett föld- és erdőtulajdonosok, valamint gazdálkodók semmilyen ellentételezésben nem részesülhetnek az elrendelt természetvédelmi korlátozások kapcsán. Európa nyugati felén a természetvédelemben érdekeltté teszik a tulajdonosokat, gazdálkodókat és nem hatósági kényszerrel próbálnak érvényt szerezni a sokszor megkérdőjelezhető előírásoknak.

Ez a tárca azonban a földtulajdonos ellen védi a földet, az erdész ellen az erdőt s az állampolgárok ellen az országot. Úgy tűnik, mintha a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium néhány

szélsőségesen zöld szervezet befolyása alá került volna.

Kérjük ezért – a szervezeteink által képviselt több százezer föld- és erdőtulajdonos, gazdálkodó, erdőgazdálkodásban és faiparban foglalkoztatott, valamint családjuk nevében – a koalíciós pártokat, hogy vizsgálják meg a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium beolvasztásának lehetőségét, az épített környezet, környezetvédelem vonatkozásában az alakuló Gazdasági Minisztériumba, a természetvédelem vonatkozásában pedig a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumba, ahol biztosított a vidék élhető fejlesztésének és a természetvédelemnek az Európai Unió által megkövetelt összhangja és egyensúlya.

Magán Erdőtulajdonosok Országos Szövetsége – MEGOSZ
Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség – FAGOSZ
Országos Erdészeti Egyesület – OEE
Fiatal Gazdák Magyarországi Szövetsége – AGRYA
Földszövetség

A magyar kôris (*Fraxinus angustifolia* subsp. *danubialis*) faanyagának tulajdonságai és felhasználása

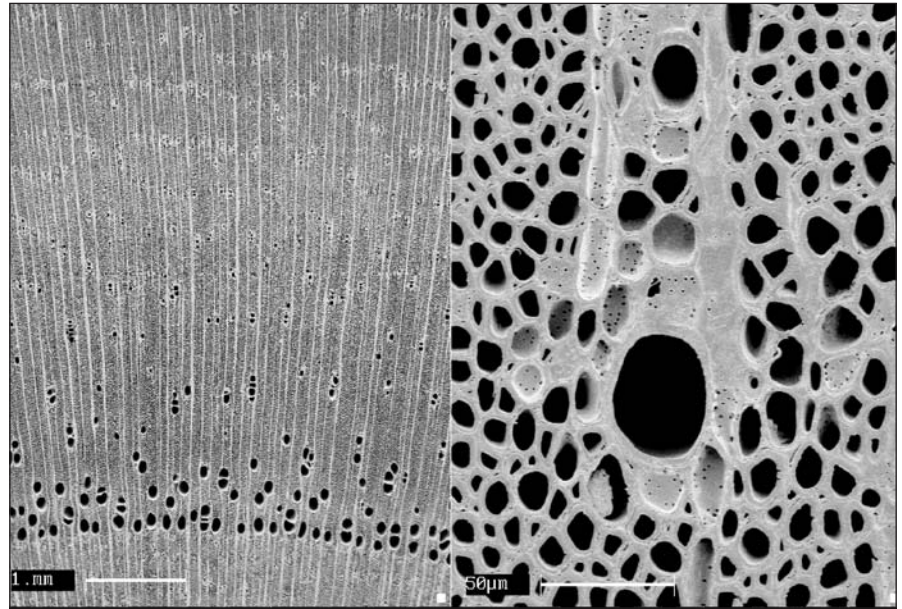
Bevezetés

E meleg és fényigényes fajfaj főleg a magyar Alföldön él, de előfordul a Dél-Dunántúli alacsonyabb dombvidéken is. Elterjedésének érdekessége, hogy a Kisalföld északi részén nem található, de előfordul a Bécsi-medencében, Nyugat-Ukrajnában és Morvamezőn is. Talán ennek a morvamezei előfordulásnak is köszönhető, hogy a Soproni Egyetem nagy barátja, a brnoi Mezőgazdasági Egyetem volt rektorhelyettese, a közelmúltban elhunyt *A. Matovic* prof. foglalkozott a legtöbbet a magyar kôris fájának tulajdonságaival. A faipari gyakorlatban a különböző kôrisfajok (magas, virágos, amerikai, magyar) között ritkán tesznek különbséget. Talán a legnagyobb gondot a színes gesztű előfordulások okozzák. Ezzel összefüggésben fontosnak tartjuk leszögezni: a kôrisek általában színes gesztűvel nem rendelkező gyűrűs likacsú fák, de idősebb korban és a termőhelytől függően előfordul színes gesztű kôris nem álgesztes, hanem az évgyűrűhatárokat követő egészséges gesztű! Ennyi bevezető után vizsgáljuk meg, hogy a magyar kôris rendelkezik-e a faanyag szempontjából figyelemre méltó sajátosságokkal.

Szöveti jellemzők

A magyar kôris fájának méretei – a termőhely jóságától függően – közel azonosak a magas kôrisével: 20-30 m fmagasság, 30-50 cm átmérő. A kérge sokáig sima, később hosszanti szürkésbarna repedésekkel.

50-60 éves korig a geszt és szíjacs azonosan világos sárgásfehér színű. Ezt követően jelenik meg a sötétebb barna színes geszt. A vizsgálatok azt mutatták, hogy ennek átmérője általában kisebb a magas kôrisnél tapasztaltakénál (az átmérő 40-50 %-a). A gesztosedett anyag edényei többnyire tilisszel tömítettek. Természetesen a magyar kôris is gyűrűslikacsú fajfaj: a keskeny korai pásztában az edények nagy átmérőjűek (250 µm körül), a késői pászta markáns elkülönülése szép rajzolatokat eredményez: a sugármetszet csíkos, a hútmetszet rajzos.

1. ábra: A magyar kôris anatómiai felépítése

1. táblázat. Fizikai jellemzők

Fafaj	Sűrűség kg/m ³ (u=0 %)	Térfogati zsugorodás (%)
Magas kôris	687	13,8
Magyar kôris	649	15,2

2. táblázat. Mechanikai tulajdonságok a rostokkal párhuzamos irányban

Jellemzők	Magas kôris	Magyar kôris
Nyomószilárdság, MPa	60,6	53,3
Húzószilárdság, MPa	159,0	134,7
Hajlító szilárdság, MPa	131,7	113,0
Ütő-hajlító szilárdság, J/cm ²	8,7	7,4
Statikus hajlító rugalmassági modulusz, MPa	13 661,0	11 500,0

A farostok nagyszámúak (részarányuk 60-65 %), de viszonylag vékonyfalúak. Hosszuk: 0,9-1,0 mm. *A. Matovic* vizsgálatai szerint a késői pásztában levő farostok hossza 20-25 éves korig fokozatosan növekszik. Ez arra utal, hogy a magyar kôris juvenilis fája a bél körüli 20-25 évgyűrűre terjed ki. A bél-sugarak keskenyek (1-3 sejtorsó), a kézi-nagyítóval azonban felismerhetők.

A magyar kôris egyik legjelentősebb károsítója a gímszarvas (hántás, rágás). Gyakran előfordul főleg a vizenyősebb területeken fagyléc és álgesztesedés is. A kôrisek fája külső térben kevésbé el-

lenálló az időjárás kitételeknek, a gombáknak, rovaroknak. Így felhasználásuk a belső terekben javasolható.

Fizikai tulajdonságok

Matovic A. összehasonlító vizsgálatokat végzett a közismertebb magas kôrisrel. Ennek eredményei a következők voltak:

Fizikai jellemzők

Megállapítható, hogy a két kôris között minimális, gyakorlati szempontból jelentéktelen a különbség. Mindkét faj a közepes sűrűségű kemény fákhoz tartozik (1. táblázat).

Szilárdsági-rugalmassági jellemzők

Az összehasonlító vizsgálatok eredményei a 2. táblázatban látható.

Megállapítható, hogy a magas kőrís mechanikai jellemzői némileg (5-10 %) meghaladják a magyar kőrísét. Javasolható, hogy sportszergyártásra inkább a domb- és hegyvidéken tenyésző magas kőrís kerüljön felhasználásra. Egyéb területeken a tapasztalt különbségeknek nincs érdemi jelentősége.

Felhasználása

A faanyag-tulajdonságok alapján tehát megállapítható, hogy a magyar kőrís is

hasonló technológiákkal dolgozható fel, mint a magas kőrís. A dekoratív rajzolatú faanyagból értékes parketták, bútorfrontok, székek, belső építészeti tárgyak készíthetők. Természetesen jó tűzifa is készíthető belőle, forgács- és farostlemez egyaránt. Sportszernek, szerszámnyélnek kevésbé alkalmas, mint a magas kőrís. Tekintettel arra, hogy a két kőrísfajt a fűrészipari gyakorlatban ritkán különítik el, ezért javasolható, hogy a nagyobb dinamikai igénybevételeknek kitett felhasználáshoz (pl. sportszer) hegyvidékről származó magas kőríst használjunk.

vagy akár büntetéssel nem lehet megakadályozni a természetben űzhető technikai sportok, köztük a terepmotorozás terjedését. A „barátságos természetvédelem” jegyében *Temesi Géza*, a Természetvédelmi Őrszolgálat vezetője tárgyalást kezdeményezett a Magyar Terepjárós Egyesületek Szövetségével, a Magyar Motorsport Szövetséggel és hegyi kerékpáros egyesületekkel arról, hogy rendezvényeik megszervezése előtt egyeztessenek a nemzeti park igazgatóságokkal, járják be közösen a tervezett útvonalakat, és minden esetben kérjenek engedélyt a rendezvények, versenyek lebonyolítására.

Kána Tibor, a Magyar Terepjárós Egyesületek Szövetségének túra-szakág vezetője elmondta, igyekeznek megtalálni azt a jogi értelemben és a valóságban is igen szűk mezsgyét, amelyen a terepmotorosok túrázhatnak. A terepjárós rendezvények előtt a jogszabályok alapján egy, a hatóságokkal közösen kidolgozott metódus szerint folyik az engedélyeztetés, s a területek tulajdonosaival, kezelőivel is megállapodnak a szervezők. Ilyen feltételek mellett viszont egyre kevesebben szerveznek túrákat, versenyeket, mert a résztvevők nem mindig vállalják a megemelkedett szervezési költségeket és egyelőre nehéz szponzort találni. A szakágvezető szerint többnyire ezért fordul elő, hogy terepmotorosok erdőkben száguldozva vezetik le felesleges energiájukat, ugyanakkor többségük tudja, hogy megítélésük itthon és külföldön is egyre kritikusabb, mint ez olvasható a Magyar Terepjárós Egyesület Szövetségének honlapján. *Sebestyén Árpád*, a szakosztály korábbi vezetője és *Kána Tibor* pontokba is foglalták a szövetség expedíciós és túra szakágának erkölcsi szabályait.

Az egyesületekbe tömörült, a jogszabályokat betartó terepjárósok nem a hatóság elől bujkálva kívánnak hódolni szenvedélyüknek. Ennek demonstrálására terepmotorosok csoportjai tavasztól egyedi azonosító jelzést szerelnek járműveikre, így figyelmeztetve a hatóságokat ügyük rendezetlenségére. Sürgetik a terepjárózásra alkalmas helyek és útvonalak kijelölését és a legálisan használható ösvények meghatározását, hiszen az extrém sportokra már egész iparág alakult, és kijelölt helyszínek híján nemcsak a sportág itthoni szerelmesei használják gyakorlótérnek hazánk védett természeti területeit, hanem egyre több terepjárásra alkalmas gépjárművel érkező külföldi turista is.

Matkovich Ilona
(Népszabadság)

Dübörgő erdőjárás

Őrszolgálat gátolja a motorizált természetrongálást

Egyes térségek védett természeti területein immár kritikus méreteket ölt a terepmotorozás, jelentős károkat okozva a környezetben. A természetvédők és a terepmotorosok szervezetei közösen próbálnak valamilyen elfogadható megoldást találni.

Erdőben járva gyakran találkozhatunk terepmotorozásra utaló nyomokkal, nem ritkán magukkal a motorosokkal is.

– Szabálysértést követ el, aki a természetvédelmi hatóság engedélye nélkül közlekedik gépjárművel védett természeti területen – tájékoztat az erre vonatkozó jogszabályról *Temesi Géza*, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium osztályvezetője, a Természetvédelmi Őrszolgálat országos vezetője, majd hozzátesszi: a károsítás mértékétől függ, milyen további hatósági eljárások indulnak az elkövetők ellen. A motorizált természetkárosítók megállítására a nemzeti park igazgatóságok keretében működő természetvédelmi őrszolgálatok rendszeresen szerveznek akciókat a frekvencián és leginkább veszélyeztetett helyeken. A tíz nemzeti park igazgatóságnál kétszázharminc természetvédelmi őr dolgozik, ez azt jelenti, hogy egy személyre átlagosan 400 négyzetkilométer szolgálati terület, azon belül 3600 hektárnyi védett természeti terület jut.

Az országos őrszolgálat-vezető saját tapasztalatai alapján állítja: a terepjáró járművekkel közlekedők megállítása gyakran nem veszélytelen feladat. Az elmúlt két évben két alkalommal fordult elő, hogy az intézkedő természetvédelmi őr sérülést szenvedett, a hivatalos személy elleni erőszak miatt indult eljárás

Foto: Papp Cs.

pedig – mivel a tettest nem sikerült azonosítani – eredménytelen maradt.

A Börzsönyben több szervezet is kért behajtási hozzájárulást az erdőgazdaságtól, de mivel ez védett természeti terület, minden esetben el kellett utasítani a kérelmet – tudtuk meg *Lengyel Lászlótól*, a balassagyarmati székhelyű Ipoly Erdő Rt. közönségkapcsolati vezetőjétől. A Duna-Ipoly Nemzeti Park erdősegeiben csak a jogszabály megsértésével lehetne motorozásra alkalmas utakat kijelölni, ennek ellenére rendszeresen láthatók terepmotorok szállítására alkalmas platós kocsik a hegyek közé bevezető műutakon. Hasonló tapasztalatai vannak a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálat vezetőjének, *Becsei Ferencnek* is, bár itt már sikerült bizonyos eredményeket elérni. Ezt jelzi, hogy amíg 2004-ben huszonnégy, addig 2005-ben már csak nyolc terepmotoros járművét foglaltak le a szabálysértési eljárás befejezéséig.

Habár a védett területeken gazdálkodók szeretnék kitiltani területükről a technikai sportok művelőit, tisztában vannak azzal, hogy csupán tiltással

Korlátozzák a gombaszedést

A hóvirág mellett a gombákat sem lehet ezentúl szabadon leszedni. Több ritkább mellett közkedvelt ehető fajokat, például a tinórukat is védetté nyilvánították. Az idei szezonban nem árt vigyázniuk a gombaszedőknek. Egy tavaly megjelent rendeletben 35 újabb kalapos gombát nyilvánított védetté a környezetvédelmi tárca. Ezek többsége ritkább, nem ehető. Akadnak azonban közöttük kedvelt, eddig kifejezetten étkezéshez gyűjtött fajok is, mint a tinóruk vagy a sötétedő hasú rókaomba. Ha valakit akár egyetlen ilyennek a leszedésén rajtakapnak, súlyos büntetésre számíthat. Egy védett gomba eszmei értéke kétezer-tízezer forint, egy szatyornyi begyűjtése (és természetesen árusítása) tehát akár százezer forintos bírsággal is járhat. A szigorítást az európai uniós előírások indokolták – mondták érdeklődésünkre a környezetvédelmi

tárcánál. A legtöbb uniós államban már régóta tilos egyes értékesebb gombafajok begyűjtése. Elsősorban a ritkább fajoknál természetvédelmi megfontolások is indokolják a szigorítást. Nem tudnak megújulni a gombatelepek, ha állandóan leszedik őket. Akadnak olyan fák, amelyek a gombafonalak révén jutnak elegendő vízhez. Nagy kérdés, hogyan lehet az új rendeletet betartani. A gombászoknak eddig gyakorlatilag csak arra kellett figyelniük, hogy mérges gombát ne szedjenek. A korábban védett, valóban ritka gombák általában meghatározható élőhelyeken élnek. Egy rókaomba faj, a tinóruk és a laskapereszke védetté nyilvánításával viszont az új előírás betartásához növényhatározóval a kézben kellene) ezentúl az erdőt járniuk a gyűjtőknek. „Hosszú időre és a gombagyűjtők és a természetvédők együttműködésére lesz

szükség – mondta érdeklődésünkre AradiCsaba, a Hortobágyi Nemzeti Park tanácsadója. – De ez nem újdonság, sok más természeti érték megóvása is többéves tanulást igényelt. A gombaszedést egyébként meglehetősen lazán szabályozzák. Magánerdőkben a tulajdonos jóváhagyása kell hozzá. Állami erdőkben nincs szükség semmiféle engedélyre, csupán az az előírás, hogy csak saját szükségletre lehet gombát gyűjteni. Ennek mennyiségét azonban pontosan nem határozták meg. Tény, hogy a tavaszi és főleg az őszi gombaszezonban egyes vidékeken (ilyen a Zemplén, a Bükk, vagy az Őrség) ezrek kiegészítő foglalkozása a gombaszás. A frissen szedett gombát felvásárlóknak adják át. A hűtőházakban tárolt csemegét hazai, de nagyrészt külföldi piacokon főként Ausztriában, Németországban, Olaszországban értékesítik.

Gombák a Zselicben

Elég volna nagyanyám három gombájának ismerete. Ezek a vargánya, nyúl-gomba és galambica. Persze a kíváncsiság az erdőt járva újabb és újabb gombák készítették arra, hogy megtudjam, ehető vagy mérgezők, és hogy hívják őket.

A kedvező tavaszi időjárás már áprilisban előhossa a kucsomagombát, de vele egyidőben található fajtársai a cseh és a fattyú kucsomagombák. (Erdőszélek, tisztások, napos, füves televény talajokon.) De óvakodjunk a fekete fejű „Napóleon sapkás” papsapka-gombáktól! A májusi eső meleggél társulva szintén korán hozhatja elő a galambica gombákat. Sőt az első vargányák is megjelenhetnek és a kedvelt

nyúl- vagy más néven rókaomba. A régen, legelőn az apró csibe, avagy szegfűgomba jön elő. Péter-Pálkor június végén lehet az első nagy gombabőség. Ilyenkor már bármily mérgező gomba is felütheti fejét! Senki se érezze tudónak magát! A hírheft galócák minden évben végeznek valakivel!

A hófehér és a világoszöld kalappal, szárukon gyűrűvel és tövükön bocskorral levők halálosan mérgezők! Hasonlóan a citromsárga és a barna fehérrel pettyes kalapú galócák is mérgezőek! Ilyen veszélyes még a pirossapkás kis kerti törpe, a susulyka. Ne szedjük fel! A galócáknál a mesekönyvek kedvence a piroskalapon fehér foltos légyölő galó-

ca is mérgező! Ám vannak ehető galócák is: a piruló galócát már árulják is. A cafrangos galóca is ehető és az igen ritka császárgomba ínycsapat.

A nyár kedvez a vargányáknak, népes családjuk több igen finom fajtát kínál. Ezek az ízletes király, fenyő és vörös érdes tinóruak. De veszélyes mérgezők a sáttinóru, farkastinóru. Főleg a nyárban találjuk a fehér tejnedvet tartalmazó keserűgombát és a vöröses kenyérgombát. A rókaombához igen hasonló gerebengomba is kesernyős ízű, kalapja nem lemezes, hanem tüskéi vannak. Nem gyakori, de még ritkább a bokros és a káposztagomba. Augusztus–szeptember–októberben néha igen bőséges mennyiségű gomba lepi el az erdők alját. Nem vitás, a legkedveltebbek a feketefejű vargányák és a sokféle galambica mellett újabb igen sok jó és mérgező díszlik. Az ehetők közül a lilapereszke, szürke tölcsergomba aromás ízűek, az avaron „boszorkánykörökben” található. A gyűrűs tuskógomba és az árvégűfűlőke, kivágott fatönkökön terem. A gombák utolsó képviselője a laskagomba, mely enyhe teleken januárban is virul a fatörzseken.

Z. Horváth József

A gyűjthető óriás pöffeteg. Fotó: Pápai Gábor

Helyreigazítás:

Az Erdészeti Lapok 2006. áprilisi számában, a 117. oldalon található cikk téves címmel jelent meg. A helyes cím: Erdőkárok 2005-ben.

Törôdjünk a magunk dolgával?

Ülést tartott a MŰOSZ Erdészeti, Természeti és Vadászati Szakosztálya, aminek az adta az aktualitását, hogy Bulgáriában kapitális agancsú gímszarvas bikát ejtettek el, amelyet a C.I.C. nemzetközi trófeabírállói 278,03 ponttal jutalmaztak. A trófea ezzel átvette a világ-ranglista vezetését. Több magyar szakember feltételezése szerint a bikát zártkertben, hormonokkal dúsított takarmánnyal etették, és csak így képzelhető el az ilyen kimagasló trófea.

A meghívott szakemberek közül először *dr. Nagy Emil* professzor adott átfogó tájékoztatást a szarvasgazdálkodás múltjáról, jelenéről. Mint elmondta, a Bulgáriában elejtett gímbikáról megjelent információk nem támasztják alá egyértelműen, hogy zártkertben esett el. A C.I.C. szabályzata pedig nem tesz különbséget a szabadtéri és a zárttéri szarvas között. A populációban léteztek és léteznek ma is kiugró egyedek, erre számos példát lehet a múltban is találni. Tény az hogy a bolgár és a magyar vadgazdálkodás között már a hatvanas évektől kezdôdôen létezik a vetélkedés. Mi magyarok hétezer kilo-

méter kerítéssel korlátozzuk a vad szabad mozgását. A kerítések országa leszünk (vagy már lettünk), ha ez tovább folytatódik. Ez nem természetközeli vadgazdálkodás, így nem biztos hogy jogunk van kritizálni a bolgár módszereket. Etikai szempontból is megkérdőjelezhető a gím tarvad terelővadászaton történő vadászata is. Mint hangsúlyozta, komoly figyelmeztetés kell legyen a magyar vadgazdálkodás számára, hogy a külföldiek ötven százaléka úgy megy haza a bôgési időszak után, hogy nem sikerült bikát elejtenie.

A trófeabírállókat *Szidnai László* és *Bognár Gábor* képviselte az ülésen. Szidnai László hozzászólásában kiemelte az élôhely, az etetés, a nyugalom szerepét, amely elsôdleges a vad számára, így születnek a kapitális bikák. A gímszarvas-állományunk nagyon elfiatalodott, drasztikusan csökkent az öreg bikák száma.

Bognár Gábor szerint már az is nehezen meghatározható, hogy mik is a zártkert kritériumai. A természet is kialakít olyan területeket, amelyek szinte vadaskertként működnek, anélkül hogy be-

lennének kerítve. Példaként hozta fel azt a helyzetet, amikor egy völgyben áttelelô vadat több hónapra keresztül, intenzív etetéssel segítik a túlélésben. A világ-ranglista harmadik helyezett osztrák bika mindössze egy négyezer hektáros területen élt. Vagy zártkerben nevelt vadnak számít-e a kis dán szigeteken nevelt vad? A saját házunk táján kellene először rendet tenni, mert nálunk is előfordulnak megkérdőjelezhető trófeák. Nem a jó irányba vezet az sem, hogy a rossz lelovásokért megszűntek a szankciók. Nagy hiba az is, hogy az állam szinte teljesen kivonult a vadászatból.

A további hozzászólások is azt erősítették, hogy a magyar vadászok számára a jövő elsôrendű feladata a gímszarvas-populációnk világhírűvének megôrzése.

Kétségtelen, hogy a feltételezett beavatkozások nem csak etikai problémákat vetnek fel, és könnyen belátható hogyha az ilyen módszerek gyökeret vernek a vadgazdálkodásban, akkor ennek a „versenynek” beláthatatlan következményei lesznek.

Rasztig Sándor

Szalajka-völgyi fejlesztési beruházás

Ünnepélyes keretek között került sor az EGERERDŐ Zrt. Szalajka-völgyi fejlesztési projektje első beruházásának alapkövetételére. Ugyanekkor indult meg a 2006. évi vasúti szezon is, melynek megnyitóján vehették birtokba a fogyatékos gyermekek azt a vasúti kocsit, melyet kifejezetten mozgáskorlátozottak számára alakítottunk át.

A szilvásváradai Szalajka-völgy az ország leglátogatottabb vidéki objektuma. A felmérések szerint évente cca. 600 ezer ember fordul meg a völgyben, hazaiak és külföldiek egyaránt. A terület az Egererdő Zrt. kezelésében, a Bükk Nemzeti Park részeként funkcionál. A Zrt. közjóléti tevékenységének és erőforrásainak jelentős része koncentrálódik ide, hiszen a páratlan szépségű természeti képzôdményekben (Fátyol-vízesés, Szikla-forrás stb.) gazdag terület fenntartása, a nagyszámú látogató pozitív élményekkel történô kiszolgálása fontos és kiemelt feladat.

Az Egererdő Zrt. a völgyben erdei kisvasutat, erdei és erdészeti múzeumot, erdei iskolát, pisztrángos tavakat

és egyéb közjóléti berendezéseket működtet.

A völgy elejére magánvállalkozók települtek, gasztronómiai és szórakozási lehetőségek széles választékát nyújtva az idelátogatóknak. A völgy belső részeit azonban továbbra is a Zrt. szeretné kézben tartani, és igényes, biztonságos, jó színvonalú szolgáltatással működtetni.

A Szalajka-völgyi fejlesztési projekt első szakaszában a völgy elején, az eddigi MÁV rakodó helyén elkerülő út és

parkoló kiépítésére kerül sor. Szilvásváradon – főleg nagyobb rendezvényekkor – rendkívül szűk a parkolási kapacitás, kocsisorok, dugók alakulnak ki, ezért a település számára is fontos a parkolási lehetőség bővülése. Az elkerülő út kialakításával lehetővé válik arra, hogy a Szalajka-völgy első szakaszáról a gépjárműforgalom elterelôdjön, ezáltal a butik- és étteremsoron sétáló utca lehet.

Sor kerül továbbá a kisvasúti kocsik légfékes rendszerének kiépítésére is, amely az ország legmeredekebb kisvasútján, forgalombiztonsági okokból rendkívül fontos.

A projekt második szakaszában a völgy infrastruktúrájának fejlesztésére kerülne sor. Nevezetesen: a múzeumok, pisztrángtelep felújítása, további vadbemutató helyek létesítése, nyilvános WC kiépítése, szelektív hulladékgyűjtő rendszer kialakítása, stb.

A végcél, hogy a Szalajka-völgyet évente látogató, mintegy 600 ezer ember színvonalas szolgáltatást kapjon.

Fridél Veronika

Erdeink sorsa

„A farkaslyuki völgyet régen mocsarak, nádasok borították, melyek a domboldalakon dús erdőkben folytatódtak.” Ma néhány megcsönkített, sebeitől vérző magányos fatorzó és a kopár domboldalak látványa fogadja az odaérkezőt. A látvány szívszorítóan sokkoló. A kizsákmányolt és elpusztított természet láttán olyan érzés keríti hatalmába az embert, ami egyszerűen leírhatatlan.

Hogyan képes az ember ennyire önző módon viszonyulni a természethez? Ki az, aki ekkora pusztításra képes? Milyen szándék vezérli azt, aki motorfűrészrel ragadva, s a megtorlástól mit sem félve, nekilát az ERDŐ elpusztításához? Ezekkel a kérdésekkel a fejemben érkeztem az Állami Erdészeti Szolgálat és Ózd város Önkormányzata által rendezett tényfeltáró és megoldáskereső konferenciára, Ózdra.

A kérdéseimre gyorsan megkaptam a választ. Ózd térségében a rendszerváltást követően indult el az erdők kirablása. A térségben egyedüli munkalehetőséget biztosító bányászat és kohászat felszámolása után új munkahelyek hiányában az erdő lett az alternatív megélhetési forrás. A privatizációval magánkézbe került erdők könnyen a munkanélkülivé vált és ezáltal megélhetési gondokkal küzdő lakosság szabad prédái lettek. Így az előbb feltett kérdésekre egyszerű választ találni: a szegénység. A szegénység, mint kiváltó ok és egyben mentség az erdőt megcsönkítő fatolvajok oldalán. De vajon valóban mentesülhet a büntetés alól az, aki a természet és az erdőtulajdonos kárára cselekszik?

Kezdetben csak kézben, hátán, félvállon vonszolták ki az erdőből a „faáldozatokat”. Aztán a kisebb kézikocsik vagy szamaras szekerek segítették az erdőben settenkedő tolvajokat. Majd a szemfüles orvgazdák felfigyeltek a fában rejlő üzletre, és mára odáig fajult a dolog, hogy fényes nappal, mindenki szeme láttára autóval, sőt teherautóval és motorfűrészrel látnak neki az erdőirtásnak. A megélhetési bűnözésből – ha egyáltalán morális szempontból lehet ilyet mondani – szervezett bűnözéssé nőtt a falopás. A szegény ember kiszolgáltatott helyzetét könnyű kihasználni. Azt lehet mondani, hogy gyakran mások megrendelésére vágják ki a fákat.

Az erdőtulajdonos mint áldozat

Az erdőtvörvény (1996. évi LIV. törvény) értelmében a tulajdonos kötelezettsége megvédeni az erdőt és a közéletű

gazdálkodási tervekben foglaltak szerint folytatni a fakitermelést. Ezekon túl a tulajdonos kötelessége továbbá az erdő felújítása, azaz akkor is köteles fiatal facsemetéket ültetni a területére, ha a hasznot biztosító fát ismeretlen tettesek tulajdonítják el. A konferencián polgármesterek, erdőtulajdonosok és erdészetek igazgatói számoltak be az erdő megvédésének legkülönbözőbb módszereiről. Szakszemélyzet fokozott jelenlétével rövid távon javítható a helyzet, de sajnos a bünszervezetek a megfélemlítés módszerével gyorsan elérik, hogy az erdőt járó őrök, családjukat féltve inkább felmondanak, mintsem hatékonyan őriznék a rájuk bízott erdőt. Az erdőtulajdonosok saját erdejükhöz vezető útjaikat kénytelenek szándékosan megrongálni, 70–80 cm mélységű árkokat ásni, csak azért, hogy a falopás eszközeivel ne lehessen megközelíteni a terepet. Néhány napon belül azonban visszatöltik, és minden megy a régi „kerékvágás” szerint. A vagyonzó, őrző-védő szolgálat alkalmazása hatékonynak bizonyult, csak sajnos a tulajdonosok pénztárcája nem bírja a magas költségeket. A megoldáshoz mindez nem elég.

Nincstelenek erdeje

A falopásoknál jóval nagyobb volumenre képesnek az engedély nélküli fakitermelések. A szervezett bűnözés másik formája íróasztal mögött, öltönyös „úriemberek” között zajlik. Ebben az esetben az erdőtulajdonos vagyontalan magánszemély, aki mögött vagyonos személyek, vállalkozások állnak, a földet szabályos szerződésekkal megszerzik, majd néhány napon belül, amikor a terület ingatlan-nyilvántartási átvezetése megtörténik, elkezdődik a fák engedély nélküli kivágása. A nagyüzemi illegális fakitermelést általában hét végén vagy ünnepnapokon hajtják végre, amikor kisebb a lebukás veszélye. A fák ledöntése után – akár néhány órán belül – a helyszínre érkezik a következő brigád, amelynek feladata a fa szállításra való előkészítése. Ekkor már nyíltan történik a fa darabolása, hiszen a fa addigra szabályos adásvételi szerződéssel átkerül a fakeskedelemmel foglalkozó vállalkozás tulajdonába, így a fa nem foglalható le.

A törvények kijátszásával tulajdonképpen a hatósági intézkedés eredménytelen. A kiszabott bírság behajtha-

tatlan. Hiába érkezik feljelentés a rendőrségre környezetkárosítás miatt, az ügyészégi állásfoglalás szerint fakitermeléssel nem lehet környezetkárosítást elkövetni, ezért nem is számít büncselekménynek!

Megoldódik-e magától a probléma?

Magától soha! Kormányzati akarat és összehangolt hatósági fellépés szükséges az illegális fakitermelés és a falopás ellen.

Minden bizonnyal szemléletmód-válásra van szükség, ahogy *H. Wernervallja* „a természet tönkretétele és a természet védelme a fejekben kezdődik”. Elsősorban a fejekben kell rendet rakni, és tudatosítani minden törvényhozóban és állampolgárban, hogy az erdő óriási értéket képvisel. A jelenlegi jogszabályok értelmében elkövetési érték alapján szabható ki az a minimális erdőgazdálkodási bírság, amelyet szabálysértés esetében 10 ezer forintban állapítottak meg. Fatolvajok esetében 2000–5000 forint körüli büntetéssel lehet számolni. Méltánytalanul alacsony büntetés ez! Rendet kellene tenni a fejekben, hogy rájöjjenek, mennyire irreális, ha az ökoszisztéma élő részét képviselő fa és a néhány köbméter felhasogatott tüzelőfa értéke között egyenlőséget teszünk. Mekkora értékre lehet felbecsülni az okozott kárt, ha számításba vesszük, hogy az erdő CO₂-t köt meg, ami nem elhanyagolható tény, hiszen a CO₂-kibocsátás maximális értékét szigorú kvóták szabályozzák, és a kvóták adásvételekor komoly dollármilliárdok forognak kockán. Ha tudjuk, hogy szűri a levegőt (pormegkötő képessége révén), részt vesz a klíma szabályozásában (páramegkötő), fontos eleme a térség vízháztartásának, megvédi a talajt az eróziótól, élőhelyként szolgál számos növénynek, állatnak, ezáltal biztosítja a fajok fennmaradását, teszi ezt addig, míg létezik! Kivágásával mindez károsul...

Vajon ezzel a szemlélettel nézve az okozott kár valóban csak a fa eltulajdonítása? Ki fizeti meg az okozott kárt a társadalomnak, unokáinknak?

A probléma mellett elmenni BŰN.

Cinkostársak vagyunk

Mindaddig, míg szemet hunyunk a bűnözés felett, mondván, hogy az erdőtulajdonos dolga megvédeni az erdőt, mi is hozzájárulunk az erdőpusztításhoz. A felelősség a fogyasztóé. Ha a megrendelő törvénytelen eszközökkel jut fához, azt akkor és

csakis akkor tudja értékesíteni, ha a fogyasztói oldalról van rá kereslet. Tudatos fogyasztói magatartás hiányában pedig odajutunk, hogy virágzik az illegális fakeskedelem. Példának okáért a helyi újságok szemérmetlen módon tele vannak a kétes eredetű tüzelőanyagok hirdetéseivel. A tűz is addig lobog, míg van, mi táplálja azt!

Cinkostársak vagyunk akkor is, ha a törvényeink olyan csekély büntetést rónak az elkövetőre, hogy az inkább felbátorodik, és vérszemet kapva folytatja az „üzletet”. Ha szükséges módosítani a törvényeken, hát tegyük meg!

A probléma megoldásában fontos szerepet játszik a vidékfejlesztés. Átgondolt fejlesztési stratégiával, munkahelyek teremtésével, s hangsúlyozom még egyszer: állami akarral túl lehet jutni a gondokon. A fogyasztókat ösztönözni lehet arra, hogy a hivatalosan igazolt erdőgazdálkodótól közvetlenül vegyék meg az árut. Mint ahogy a zárjegy nélküli cigarettát elkobozza a Vám- és Pénzügyőrség, a lopott autót lefoglalja a rendőrség (függetlenül attól, hogy a tulajdonos ártatlan-e vagy sem), az engedély nélkül kitermelt fa is legyen törvényesen lefoglalható. De mindehhez akarat kell, hogy a fejekben rend legyen, és befejeződhessen a természet tönkretétele, elkezdődhessen a természet védelme.

Balogh Beáta

(Az Európai Unió Agrárágazdasága)

Marasztanálak, májusom

Azúr szemed, látom, már messze néz,
szíromhavas lábad indulni kész.

Völgyünk csodája, tündér lányalak,
év gyönyörűje, hogy marasszalak?

Mi tudna késleltetve hatni rád?
Iszalagokkal kötném meg bokád.

A fáknak szólnék: sűrűsödjének,
útrekesztő bozóttá nőjenek.

Szövetkezném a völgy rigóival,
legyen daluk kötő varázsú dal.

Szarvasokat vennék rá, hogy csapat
állja el agancsokkal útatad.

Tél-nyűtte testemet vetném eléd,
hogy lefogjam lábad lendületét.

Marasztanálak, mert nem tudhatom:
találkozunk még, tündér hónapom?

Áprily Lajos

Ókori fakitermelés

A Louvre ókori gyűjteményében külön szárnyat foglalnak el az asszír Dur-Szárrukhin királyi palotájának műkinccsei. Az egykori Ninivétől (ma: Moszul) mintegy 15 km-re északra elterülő óriási rommezőt 1843-ban az akkori moszuli francia konzul, *Paul E. Botta* fedezte fel. A mai nevén Khorszabad-i palotát II. Szárgon asszír uralkodó a Kr. e. 8. század végén építette újonnan alapított fővárosában, Dur-Szárrukhinban (= Szárgon vára). A 300 hektáros, fallal kerített városban több mint 10 hektárt foglalt el a palota, amelynek díszudvarát hatalmas alabástrom reliefekkel díszítették. A két méter magas domborművek közül kettőt mutat be a gyűjtemény, amelyek meglepő részletességgel mutatják be az építkezéshez szükséges faanyag nehéz és kalandos szállítását.

A reliefen szinte üzemtérvi térkép-szerű felülnézetben látható egy hegyvidéki fenyőerdő, továbbá a kézi erővel végzett közelítés, a fenyőrönkök rakodási és vízi szállítási mozzanatai. A fajaj kétségtelenül cédrus (*Cedrus libani*). A hivatalos magyarázat szerint a domborművek a Libanon hegyeiből való szállítását mutatják be, amely tengeri hajókon történt egy északi

Rönkök vonszolása kézi erővel a rakodóra, baloldalt a rakásolt rönkök láthatók

kikötőbe, ahonnan karavánok vitték a faanyagot Asszíriába. Tekintettel arra, hogy a romváros a Tigris felső folyásánál fekszik, és az ókorban feltehetőleg még cédrus-vadonok borították a jelenleg már kopár környékbeli hegyeket, a domborművek akár Dél-Anatóliát is ábrázolhatják. Bárhogy is legyen, a faragványok majdnem bizonyosan az erdő és a fakitermelés világon első ábrázolásai, és beszédesen igazolják, hogy milyen jelentőséget tulajdonítottak a minőségi faanyagoknak az ókori Közel-Keleten. Ezt az ugyancsak előkerült nemesfém alapító táblák szövege is megerősíti: „...Palotát építettem elefántcsont, juharfa, buxus, eperfa, cédrus, boróka, pínia és pisztácia fájából. Fehér kőbe vésettem az erdő és a tenger vadjait. Arany, ezüst, bronz és alabástrom táblákba vésték nevem... Bárki ezt a művet elpusztítaná, annak nevét és hagyatékát pusztítsa el a földről Asszur, a nagy isten.”

A palota és városa mégsem volt hosszú életű. II. Szárgon halála után fia, Szanherib elhagyta az új fővárost és Ninivébe helyezte udvarát. A fenyőző építményeket, a szárnyas géniuszokat és büszke harcosok képmását lassan eltemette az évszázadok pora...

Mátyás Csaba

Rakodás a szállító gályára

A Gépesítési és az Erdőhasználati Szakosztály közös rendezvénye

Az OEE Gépesítési és az Erdőhasználati Szakosztálya április 6-án a Mecseki Erdészeti Zrt. vendégeként a komlói Községi Házban tartotta közös rendezvényét. A két szakosztály megjelent tagjait *Káldy József* vezérigazgató köszöntötte, bemutatta a rendezvény lebonyolításában résztvevő munkatársait, majd ezt követően rövid áttekintést adott a gazdálkodásukról, a társaság Baranyában elfoglalt helyéről, szerepéről, az elért eredményekről és a menedzsmentet foglalkoztatató, a jövőt érintő elképzelésekről.

Ezt követően *Molnár Tamás* termelési igazgató részletes tájékoztatást adott az elmúlt év októberében beszerzett LogSet 5F Premium és a LogSet 6F típusú kihordó szerelvényekről. Igen tanulságos és részletes ismertetést kaptunk a beruházást megelőző előkészítő

munkákról, a mérlegelés és a kiválasztás szempontjairól, az elmúlt 5 hónap üzemeltetési tapasztalatairól, a gépek teljesítményeiről, az alkalmazott technológiákról és az üzemeltetési költségekről.

Ezt követően a gépeket gyártó finn LogSet cég kereskedelmi igazgatója *Lukas Vizs* úr a Technitrade Kft. ügyvezető igazgatójának, *Veres László* úrnak a közreműködésével bemutatta a négy magánszemély tulajdonában lévő, mindössze 80 főt foglalkoztatott gyárat, és termékeiket. A hazai erdészeti körökben kevésbé ismert gyártó igen figyelemre méltó, korszerű processzorokat, processzorfejeket és forwardereket készít. A gyártási palettájuk igen széles, mindegyik fajta gépből, eszközből 4-6 típust gyártanak.

Az ülés második felében a Sásdi Erdészet kisvaszari kerületében tartott terepi bemutatón ismerkedtünk meg az egyik LogSet kihordó szerelvényvel, és a hozzá technológiailag szorosan kapcsolódó, régebbi beszerzésekből szá-

mazó Kamaz-KCR, MAN-Cranab erdészeti tehergépkocsikkal, valamint egy Zetor Cristal-Cranab kiszállító szerelvényvel. *Várady József* a Sásdi Erdésszet igazgatója és munkatársai mutatták be a terepi bemutatóra elhozott gépeket. A kollegák elmondták, hogy a Zrt.-nél foglalkoztatott gépek tulajdoni és üzemeltetési formája több konstrukcióban valósul meg. Egyaránt megtalálhatók a saját tulajdonú és saját üzemeltetésű, a saját tulajdonú és idegen üzemeltetésű, és idegen tulajdonú és idegen üzemeltetésű gépek. A 2 db új beszerzésű LogSet kiszállító szerelvényt is vállalkozókkal üzemeltetik – az üzemeltetési és üzemfenntartási költségeket a két fél között sajátos módon felosztott – szerződés alapján.

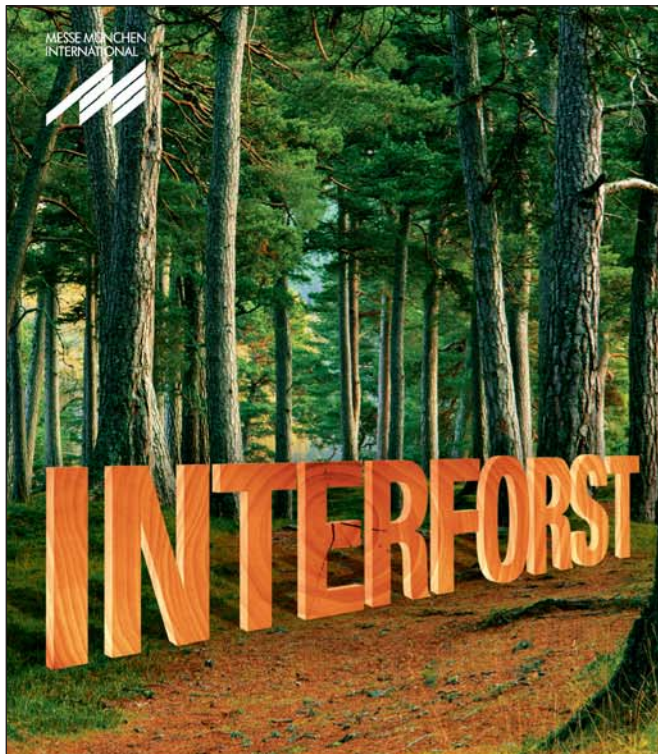
A terepi bemutatón rögtönzött „gépkiallítás” keretében a házigazdák bemutattak egy, az erdőgazdálkodók körében már jól ismert és bevált, a Bagodi Mezőgép Kft. által gyártott BPG 60 típusú pásztakészítő gépet is, amelyre – a házigazdák ötlete alapján – a gyártó felszerelt egy VM-1 típusú nagymagvető gépet. Az elektromos adagoló szerkezeten keresztül kijuttatott magot az íves-szárnyas forgó kapák 0-15 cm mélyen dolgozzák be a talajba. Bemutatásra került még egy szintén bagodi gyártmányú, BVZ-2x100 típusú vízszintes tengelyű szárzúzó, amelyet sorközéplési munkákra lehet eredményesen használni.

A szakosztályülés a Gépesítési Szakosztály tisztségviselőinek a megválasztásával ért véget. A tagság titkos szavazással a szakosztály elnökének ismét *dr. Horváth Béla* egyetemi tanárt, titkárnak pedig *Fekecs Lajos* műszaki osztályvezetőt választotta meg.

A kitűnően megszervezett és igényesen összeállított bemutatóért köszönet illeti a Mecseki Erdészeti Zrt. vezetését. A rendezvényen a Gépesítési Szakosztályból 25 fő, az Erdőhasználati Szakosztályból pedig 30 fő vett részt.

Fekecs Lajos

Fotó: **Pápai G.**

Az Interforst nő, mint az erdő! Nőjön Ön is velünk!

Az Interforst 2006 szakkiállításon találkozhatnak az újító piacvezetők és a gondolkozó döntéshozók. Új témák, gazdag kínálat, nagyobb nemzetközi részvétel és ráadásként egy tartalmas konferenciaprogram.

Új Müncheni Vásárváros július 12–16.

INTERFORST 2006

10. Nemzetközi Erdészeti és Erdészettechnikai Szakvásár –
Tudományos rendezvényekkel és különbemutatókkal
Telefon: (+49 89) 9 49-115 48, fax: (+49 89) 9 49-115 49
info@interforst.de, www.interforst.de

Információ: Promo Kft.
1015 Budapest, Széna tér 1/A.
Telefon: 224-7765, fax: 224-7763
hunmunch@elender.hu
Belépőjegy Ft-ért itt vásárolható.

Kooperationspartner/
Co-operations Partner **kwf**

ufi
Approved
Event

Házi vásár jubileummal

A szokásos tavaszi házi vásár a jubileum jegyében telt. Ez évben ünnepli 80 éves fennállását a német ANDREAS STIHL AG & Co. KG cég, mely évforduló egybeesik a magyarországi leányvállalat, az ANDREAS STIHL Kereskedelmi Kft alakulásának 15 éves évfordulójával.

Sokszor jártam már a cég biatorbágyi központjában, de mindig jóleső érzéssel lépek be a főkapun. A patyolat tisztaság, a katonás rend, az alkalmazottak udvariassága fogad.

A vásár idején megnyílnak a belső aj-

tók is a látogatók előtt, és bepillanthatunk az igazgatói szobától az előadóterem keresztül a nagy, csarnokszerű raktárba is, ahol a választék gazdagságából kapunk ízelítőt. A magas polcon a cég biztonságát sugározza a különböző gépek, alkatrészek, védőeszközök sokasága.

Ilyenkor az udvaron is felsorakoznak a különféle kerti traktorok, fűnyírók, motorfűrészek, egyszóval mindaz, amit a cég STIHL és VIKING márkanéven forgalmaz.

Az előadóteremben védőfelszerelések

sokasága jelzi, hogy a STIHL semmit sem bíz a véletlenre. Értelemszerűen az erdészeti munkáknál alkalmazott munkaeszközök uralják a választékot.

És ha már vásár, hát lássa az a látogató, hogy hogyan is működnek ezek a – mondhatni – precíziós gépek. A munkatársak boszorkányos ügyességgel kezelik a motorfűrészt, élezik a láncot, vagy vezetik a formás, tetszetős kis kerti fűnyíró traktorokat.

Azon meg nem lehet csodálkozni, hogy mindig akad potyautas, még ha öt

éven aluli is az illető. Az ismerkedést a STIHL-lel nem lehet elég korán kezdeni.

Az idén kilátogatók egy új áruválasztékkal is megismerkedhettek. Bemutakozott a STIHL TIMBERSPORT kollekción, „Minőségi ruházat a természetben” jelszóval.

A sátor alkotta pavilonban ennek megfelelően mindig lehetett látni érdeklődőket. Nemcsak a látogatók faggatták a szakavatott alkalmazottat, hanem az ország minden részéből összereseglett kereskedők is ismerkedhettek

a termékekkel, adhatták le megrendeléseiket. Túradszekikre, pólókra, túranadrágokra, ingekre, túracipőkre, sapkákra, hátizsákokra és egyéb túrakellékekre, hölgyeknek, férfiaknak, gyermekeknek valóra egyaránt. Ezek a termékek kiváló minőségű alapanyagokból – a legapróbb részletekre is figyelve – tökéletes kidolgozással kerülnek az eladók pocára, és természetesen a legszigorúbb minőségi követelményeknek is megfelelnek. Mint megtudtam, a TIMBERSPORT termékeket fokozatosan ve-

zetik be Magyarországon, és elsősorban a meglévő STIHL szakkereskedések forgalmazzák.

A látogatók – ha megéheztek – a látványtól jóllakottan az ebédlősátorban ingyenesen ehettek, ihattak kedvükre.

A rendezvény minden bizonnyal elérte célját, mert erősítette az ember és a termékek közötti kapcsolatot. Immár a hagyományá vált rendezvényt a STIHL Kft a jövő évben is megrendezi. Már csak tizenegy hónapot kell várni.

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

Országos Erdőforum

– A Bakonybéli Országos Erdőforum a Környezet- és Természetvédő Szervezetek Országos Találkozójának egyik előprogramja volt. Mit kell tudni erről a rendezvényről? – kérdezem Gyöngyössi Pétertől (képünkön) a Kerekerdő Alapítvány elnökétől.

– Látszólag hasonló ez a rendezvény az OEE vándorgyűléseihez. A fő különbség az, hogy nem egy szervezet tag-sága, illetve küldöttei vesznek részt, hanem egyenrangú félként több száz civil szervezet képviselteti magát. Ezek között vannak több tízezer tagot számláló országos szövetségek és kis falusi egyesületek is. A hazai környezetvédőknek nincs egyetlen nagy csúcsszerve, mindenkit tömörítő országos szervezete, így a kapcsolódás sem hierarchikus. Több mint másfél évtizede meg tudott maradni ez a hálózati elven működő együttműködési forma, és a mozgalom megőrizte sokszínűségét, ahol megfordulnak vezető politikusok, akadémikusok, miniszterek, de egyszerű kétkezi munkások vagy akár diákok is.

A Környezet- és Természetvédő Társadalmi Szervezetek Országos Találkozója (röviden OT) a rendszerváltás óta létező legnagyobb szabású seregszemléje a hazai és a határokon túli magyar zöld szervezeteknek, melyen rendszeresen mintegy 200-300 civil szervezet képviselteti magát, a résztvevők létszáma pedig meghaladja az 500-600 főt. A találkozón a civil szervezetek képviselőket választanak, állásfoglalásokat fogadnak el, és fórumot teremtenek az állami és a civil szféra közötti magas szintű párbeszédre. Mindez a tevékenység évek alatt csiszolódott parlamenti szabályok közé. E találkozók jelentős mértékben hozzájárultak ahhoz,

hogy a hazai mozgalom nemzetközi szinten ismertté és elismertté vált, a különböző csoportok és szervezetek ismerik egymás tevékenységét, egyre több közös projektet dolgoznak ki és valósítanak meg, képesek országos környezetvédelmi, természetvédelmi kérdésekben közösen fellépni, szükség esetén erősíteni, vagy keményen kritizálni a környezetvédelmi tárca tevékenységét.

Mind a központi kormányzat, mind pedig a civil szervezetek részéről megfogalmazódott az igény arra, hogy bizonyos döntésekben, döntés-előkészítő mechanizmusokban képviseltesse magát a civil társadalom. Ezért évek alatt kialakult a hazai zöldek jelölési, delegációs és beszámoltatási rendszere. Delegációs rendszerünk mintául szolgálhat más országok és a hazai civil szektor számára is Az elmúlt időszakban például az Országos Környezetvédelmi Tanács elnöki tisztét is a civil szervezetek képviselője látta el. Éppen ezért nem

véletlenül szokták a rendezvényt a „Zöldek Parlamentjének” nevezni.

– Ha jól értem, ez a program a környezetvédők évi nagyrendezvénye. Hogy kerülsz te a zöldek közé?

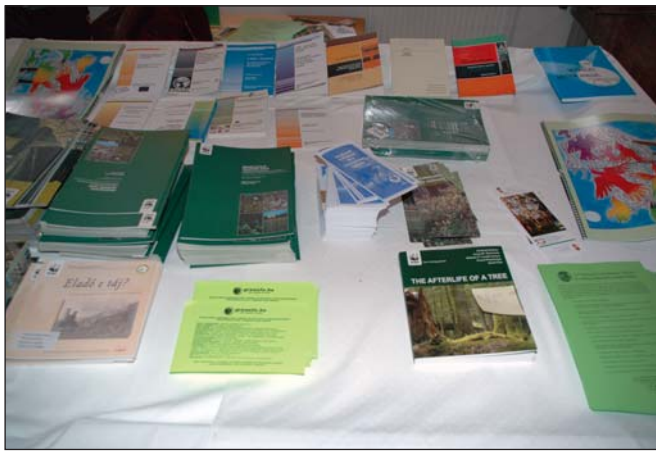
– Az Erdőforum elején a köszöntő keretében nem véletlenül közöltem, hogy az 1989-es soproni évjáratot képviselem, és az öltözékem sem hagyott kétséget senkiben, hogy erdész a szakmám, de vállalom a jó értelemben használt zöld jelzőt is.

Ha egykori évfolyamtársaim, rég látott egyetemi ismerőseim megkérdezik, mit csinálok, mivel foglalkozom, azt szoktam mondani, hogy ugyanazt, mint régen, az egyetemen. Ott vezettem először természetismereti túrát gyerekeknek, ott szerveztem először természetvédelmi tábort, ott kezdtem el foglalkozni közügyekkel, ott használtam először a sajtó nyilvánosságát. Már akkor foglalkoztatott, afféle tiltott gyümölcsként, a szálaló erdő kérdése. A nyolcvanas évek végén, a pártállami diktatúra omladozó falai között, az egyetemen egy rendkívül színes, pezsgő közélet alakult ki, és örülök, hogy én ennek aktív részese lehettem. Mindenféle klubok, körök alakultak. Szinte minden egyetemen, főiskolán volt valamilyen környezetvédő klub. Sopronban a Kaán Károly Ökoklub. Már akkor voltak, persze a hatalom szigorú figyelme mellett, ezeknek a kluboknak országos találkozói. Jól emlékszem az első, Debrecenben rendezett ilyen találkozóra, Igmándi Zoltán az akkori dékán behivatott és a maga szikár modorában közölte, hogy mielőtt elenged minket az oroszlán barlangjába, kötelességének érzi, hogy ismertesse a tölgypusztulással kapcsolatos, általa képviselt nézeteket. Aztán Debrecenben a találkozó első előadása keretében Jakucs Pál ismertette az ő tölgypusztulással kapcsolatos eredményeit, melyek szöges ellentétben álltak az előbbivel. Jól emlékszem arra a sokkra, mikor a valdenben büszkén feszítő Ökoklubos társaságot lefavágozták a debreceni biológushallgatók. Már ott is elhangzott a „nem látják a fától az erdőt” című jól ismert szlogen.

Jogsegély szolgálat
Dr. Derzsenyi
Tibor

Telefon: (30) 908 2812

Mintha ma lenne... Furcsa volt átélni, hogy ugyanarról a dologról egészen más szemlélettel is lehet gondolkodni.

Aztán ezek a találkozók sokat alakítottak mindkét táboron. Barátságok, ma is élő szakmai kapcsolatok szövődtek, és ebből a körből került ki az első olyan erdészhallgató, aki elkövette azt a rebellis cselekedetet, hogy pár hónapig ökológiát hallgatott Debrecenben. Valahogy akkortól vált mániámmá az, hogy a különböző tudások, vélekedések sokféleségét érdemes időnként megjeleníteni. Lehetőséget kell adni, hogy hassanak egymásra. Mert csak így jöhet ki belőle valami közös jó.

Akkoriban a rendszerváltás idején, az emberek teli voltak nyitottsággal, várakozással, mondanivalóval.

Egyébként a civil környezetvédők, akikkel időnként vitáztunk, inkább erdésznek tartanak, az otthoni erdész ismerősök pedig zöldnek.

– *Az erdőforum szervezője a Kerekerdő Alapítvány volt. Mit kell tudni erről a szervezetről?*

– Miután 1989-ben a diplomám megszerzése után haza költöztem Szombathelyre, mindenkorai pénzkereső foglalkozásaim mellett megmaradtak azok a tevékenységek, melyeket az egyetemen is űztem. Legjellemzőbbek a környezeti nevelési programok voltak. Ahogyan egyre bővült ez a tevékenységi kör, kialakult egy stáb. Erdőmérnökök, pedagógusok és más szakemberek baráti csoportja alkotta ezt a társaságot. Ezek a rendezvények kezdetben valamelyik közművelődési intézmény háttérével valósultak meg, mégis a szervezők azonosságából adódóan egységes szemlélet és célrendszer mentén kapcsolódtak össze. A természetismereti túrákat, kirándulásokat, vetélkedőket, erdei iskolai programokat és nyári természetvédelmi táborokat, környezetvédelmi akciókat, természetvédelmi kutató és feltáró munkát szervező és lebonyolító szakértői „stáb” 1997-ben lét-

rehozta a Kerekerdő Alapítványt, mely 1998 január 1-től közhasznú szervezet.

Az alapítvány alapító okiratában megfogalmazott egyszólatos összefoglaló cél „a természet és az emberi környezet védelme és a környezeti kultúra fejlesztése” jelzi, hogy a szűkebben értelmezett környezet- és természetvédelmi problémákkal való foglalkozáson kívül a környezeti nevelés kiemelt feladata az alapítványnak. Az alapítvány célja a természetes biológiai sokféleség megőrzése, a természeti erőforrásokkal való gazdálkodásban a tartamosság és a fenntartható fejlődés elveinek érvényesítése. Támogatja a környezeti problémákkal kapcsolatos információáramlás fejlesztését, a nyilvánosság megteremtését, a témával foglalkozó intézmények, szervezetek és személyek együttműködését.

Működésünk fontos alapelve a nyilvánosság. 2003 óta egy központot működtetünk Szombathely belvárosában, mely környezeti tanácsadó irodaként, és kis zöld kultúrházként és oktatóközpontként is működik. Jelenleg négy fő diplomás ember munkahelye.

– *Volt-e előzménye az Országos Erdőforumnak?*

– Az első ehhez nagyon hasonló országos rendezvényt 1988-ban még egyetemi hallgatóként szerveztem. Az elv ugyanaz volt, mint most. Azaz, hozzuk össze az erdészeket és a civil zöldeket.

Az elmúlt három évben a Kerekerdő Alapítvány irányította az OT-k erdőkkel kapcsolatos szakmapolitikai munkáját. Mindhárom évben állásfoglalás is született. Melyeket a Kerekerdő Alapítvány gondozott. 2003-ban az a megtiszteltetés ért bennünket, hogy a Magyar Természetvédők Szövetségével mi rendezhetjük meg Szombathelyen a XIII. OT-t, melyen minden előzőnél többen, közel ezren vettek részt. A négynapos zöld segerszemlén nagy hangsúlyt kapott az erdők ügye. „Erdőgazdálkodás és természetvédelem” címmel kétnapos előprogramot szerveztünk az Őrségben. A rendezvényen közel kétszázan vettek részt. A 2003. évi OT volt az első, mely kifejezetten erdőkkel kapcsolatos állásfoglalást fogadott el. A Debrecenben megrendezett XIV. Országos Találkozózn is a Kerekerdő Alapítvány kezdeményezte és bonyolította le az Erdő szekciót, mely a legnépesebb (kb. 50 fő) szekció volt. Jelentős előrelépés volt a XV. zalaegerszegi OT, ahol az Erdő szekcióban a KVVM és az FVM erdő ügyekért felelős legmagasabb szintű köztisztviselője, két illetékes erdőgazdaság vezérigazgatója, valamint az erdész szakma érdekképviseleti szervezetének alelnöke is szerepet kapott. A 2005. évi állásfoglalás felvázolja az együttműködés és a párbeszéd kereteit.

– *Mi volt célod az Országos Erdőforum megszervezésével?*

– Magyarországon az erdők ügye ma egy rendkívül konfliktusos probléma. Ezt jól jelzik olyan, a sajtó által is felkapott események, mint a Zengő vagy a Mátrakeresztes környéki események. Ennek oka, hogy az erdőkkel kapcsolata-

tos társadalmi elvárások sokat változtak az elmúlt 15 évben. Az erdő közügy mondják, mondjuk sokan, ám az erdészeti szakmai körök nem nagyon akarják tudomásul venni, hogy az erdő nem erdészből és rönkből áll. Nehezen fogadják el az erdőgazdálkodók, hogy rajtuk kívül másnak is köze van az erdőhöz. Másik oldalról viszont konfliktust okoz az is, hogy miközben a társadalom sokféle igényt megfogalmaz az erdővel kapcsolatban (gazdasági haszon, faipari és energiaipari alapanyag, üdülési, kirándulási és egyéb közjóléti lehetőségek, esztétikai érték, környezetvédelem természetvédelmi értékek megőrzése, a biológiai sokféleség biztosítása stb.) addig az állami költségvetés az adózók pénzéből lényegében egy fillért sem fordít az erdők fenntartására. A barikád két oldalára sodródott társadalmi csoportok között gyakran megjelennek a konfliktusok. Míg az egyik oldal favágónak bélyegzi és erdőirtással vádolja az erdőgazdálkodókat, erdészeket, addig a másik oldal szívesen bélyegzi diletánsoknak, sötét zöldeknek a természetvédő szervezeteket

Régóta foglalkoztat, az a gondolat, hogy erdészeknek és zöldeknek össze kellene fogniuk. Annál is inkább, mert úgy vélem, sokkal több olyan törekvésünk van, mely összeköt, mint ami elválaszt. Az egymás mellett futó kezdeményezések, törekvések viszont gyakran kioltják egymást, néhány ellentétes, vagy annak látszó megnyilvánulás miatt. Én úgy látom, hogy igazán nem az erdészeknek, erdőgazdálkodóknak és a zöldeknek kellene egymásnak feszülniük. A szerepek összekeveredtek. Valójában az erdővel kapcsolatos problémák, elvárások, törekvések centrumában kellene az erdészeknek, erdőgazdálkodóknak állniuk. Az ő munkájukban kellene szintetizálnia mindenféle erdővel kapcsolatos érdekek, társadalmi elvárásnak. Az ipar faanyagigényének éppúgy, mint az ökológiai szempontoknak. A jelenlegi helyzetben viszont úgy tűnik, hogy az erdész, az erdőgazdálkodó nem az erdőügy középpontjában, hanem az egyik oldal, a gazdasági piaci érdekek térfelén helyezkedik el, látszólag szembe kerülve a természetvédelemmel, és különböző zöld társadalmi csoportokkal. Persze

minderről nem az erdészek és nem is a zöldek tehetnek. Rendet kellene tenni végre a szereposztásban. Helyre kell igazítani a jogi és gazdasági szabályozás egyensúlytalanságát. Ezt pedig csak a politika színpadán lehet megtenni.

Úgy gondolom, ha sikerülne a környezet- és természetvédő szervezetekkel végre „zöldágra vergődni”, a közös célokra figyelni, akkor az erdészek, erdőgazdálkodók több száz civil szervezet révén jelentős társadalmi támogatottságot és egy jó lobbyképes csapatot tudhatnának maguk mögött.

– *Milyen témaköröket érintett a rendezvény?*

– Az erdőfórum meghirdetésekor három témakör köré próbáltuk csoportosítani az előadásokat. A tartamosság, a természetszerűség és a társadalmi kontroll volt a három kulcsfogalom. A vendégeket a bakonyi erdészek nevében *Vaspöri Ferenc*, az Állami Erdészeti Szolgálat veszprémi igazgatója köszöntötte és egyben szövegezte a Bakonyban folyó erdőgazdálkodásról is. Az erdeink természetessége, erdőtermészetességi vizsgálatok, természetességi kategóriák, erdőrezervátumok témablokkban élvezetes és színvonalas előadások hangzottak el. Előadók voltak: *dr. Bartha Dénes*, egyetemi tanár Nyugatmagyarországi Egyetem Növénytan Tanszékének vezetője, *dr. Csóka György*, egyetemi magántanár, az Erdészeti Tudományos Intézet Erdővédelmi Osztályának vezetője, *Horváth Ferenc*, az MTA Ökológiai és Botanikai Kutató Intézetének tudományos munkatársa.

A második blokkban az erdőgazdálkodás és a természetvédelem minisztériális szintű vezetői az erdészeti és természetvédelmi stratégiákról, jogi szabályozás, strukturális változások kérdésköréről tartottak előadást. Előadók voltak *Klemencsics András* főosztályvezető, FVM Erdészeti Hivatalának vezetője, *Sóder Márton*, főosztályvezető, KVVM Termé-

szetvédelmi Hivatalából és *Gémesi József* ügyvezető igazgató helyettes az ÁPV Rt Erdészeti és Agrárgazdasági Vagyonekezelő Igazgatóságától. A harmadik blokkban a helyi szakemberek kaptak szót, hogy bemutassák a Bakonyban folyó erdészeti és természetvédelmi tevékenységet. *Horváth László* a Bakonyerdő Zrt. vezérigazgatója és *Balogh László* a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatója tartott előadást. Ezután még egy ún. civil blokk következett, ahol a téma a társadalmi igények, társadalmi részvétel, társadalmi kontroll, civil szervezetek szerepe volt. A felkért előadók saját szervezetük tevékenységén keresztül mutatták be a kérdéssről kialakult véleményüket. Így *Ormos Balázs*, főtítká, Országos Erdészeti Egyesülettől, *Máthé László*, programvezető, a WWF Magyarországtól, *Luzsi József*, elnök a Magyar Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetségétől, és *dr. Fülöp Sándor* az EMLA Környezet és Jog Management Egyesülettől. Már éjszakába nyúlt *Varga Béla*, a Pro Silva Hungaria elnökének bemutatója. Másnap a még hóborította Bakonyból környéki erdőkben az élvezetes terepi programon végre igazi beszélgetések is kialakultak a zöldek és a civilek között.

– *Melyek voltak a rendezvényen szerzett legfontosabb tapasztalataitok?*

– A legfontosabb szándék megvalósult. Sikertült erdészeti szakembereket és civil környezetvédőket összehozni egy időben egy helyen. Bár az OT résztvevői közül a vártnál kevesebb szervezet jelezte részvételét, így is 44 fő érkezett civil szervezettől. A rendezvényen 120 fő vett részt. 39 fő valamilyen erdőgazdálkodó cégtől, 11 fő valamelyik nemzeti parktól, 17 fő pedig különböző hatóságoktól (ÁESz, KöTe, ViFe) érkezett. A többiek a miniszteriális szintet, egyetemet vagy a tudományos szférát képviselték. Mivel a különböző szervezetek, cégek bemutatkozására külön idő nem volt, ezért kértem, hogy a résztvevők hozzanak magukról ismeretőket, szóróanyagot. Érdekes volt, hogy a civil oldal ezt a tőle megszokott sokszínűséggel megtette, viszont az erdészek közül szinte senki nem hozott ilyen anyagokat. Nem sikerült az a kísérlet sem, hogy a zöld szervezetek állásfoglalásaiban megjelenő követeléseket az erdőgazdálkodásban dolgozók kontrolljának vessen alá. Készítettem egy összeállítást az elmúlt négy év során a zöldek erdőkkel kapcsolatos állásfoglalásaiból, és kértem a résztvevőket, hogy olvassák el és pontozzák ezt a listát aszerint, hogy mennyire értenek egyet az egyes passzusokkal. A papírok elfogytak, de mindössze három ér-

kezett vissza. Az erdész szakma vezető tisztségviselőinek megnyilvánulásából érdekes kettősség rajzolódott ki. Az egyik oldalon megfogalmazódott egyfajta erdész büszkeség amiatt, hogy az erdészek annak ellenére, hogy a költségvetésből az erdőkkel kapcsolatos sokféle társadalmi elvárás ellentételezéseként lényegében semmit sem kapnak, mégis teszik a dolgukat. A másik oldalról viszont nagy elutasítás érezhető mindenféle természetvédelmi elvárással szemben, és újra és újra követelésként megfogalmazódik a korlátozások miatti pénzügyi kompenzáció szükségessége. Pedig éppen az erdőtermeszetességgel foglalkozó blokk tudományos előadásából nyilvánvalóvá vált, hogy erdészeti gazdasági érdekek és természetvédelmi célok nagyon sok ponton találkoznak. Ezért is van az, hogy a civil szervezetek sok esetben felvállalják, támogatják bizonyos tudományos eredmények alkalmazását, bevezetését.

A jelen lévő civil környezetvédők számára némi csalódás volt, hogy az erdész oldalról elhangzó legzöldebb törekvések, illetve megnyilvánulások is kőkemény gazdasági érdekektől vezérelve valósulnak meg. Érdekes volt érzékelni, hogy egy denevérkutató biológusnak nyilvánvalóan egészen más a lépték, mint a fakitermelő brigádot és a közelítő, meg szállító járműveket irányító erdész számára.

Összefoglalva azt látom, hogy mind az erdész, mind pedig a zöld civil oldal részéről, még mindig kitapintható a kölcsönös bizalmatlanság. A civil oldal viszont, úgy tűnik, jóval nyitottabb az erdőgazdálkodók felé. Az erdészeti társadalmi szervezeteknek nem nagyon jut eszébe, hogy rendezvényeikre környezetvédő civil szervezeteket is meghívjanak. Annak ellenére, hogy a bakonybéli fórum nem az első ilyen rendezvény volt, még mindig nem jutottunk túl azon a fázison, hogy az erdőkkel foglalkozó különböző érdekcsoportok megismerjék, ill. elismerjék egymást, és ne vonják kétségbe a másik fél jogát arra, hogy az erdők ügyével foglalkozzon.

A közeljövőben meg fogjuk kísérteni, hogy az erdészeti szakmai érdekképviseleti szervezetekkel közösen felvállalható erdőpolitikai célokat fogalmazzunk meg. Szeretnénk elérni, hogy az FVM, illetve az Erdészeti Hivatal komolyan vegye a zöldek megnyilvánulásait. A zöldek a társadalomnak azon részét jelentik, akik a környezeti problémák, a természeti és kultúrtörténeti értékek pusztulására a legérzékenyeb-

bek. Lehet őket nem szeretni, vagy úgy tenni, mintha nem lennének, de nem célszerű.

– *Volt-e a fórumnak valamilyen konkrét eredménye?*

– A rendezvény vége felé sokan kérdezgették, hogy lesz-e valamilyen állásfoglalás, vagy az OT idén milyen állásfoglalást fog kiadni. Ennek a rendezvénynek nem ez volt a célja. A program zárásakor, a terepi program végén én három olyan témát fogalmaztam meg, melyek a fórumon nagy hangsúlyt kaptak, és úgy tűnik, ezekben mind a zöldek, mind pedig az erdészek egyetértenek. Az egyik, hogy az erdőkkel kapcsolatos azon társadalmi elvárásoknak, melyek piaci kereslet formájában nem realizálódnak, nem forintosíthatóak, a gazdálkodónak korlátozást, jövedelemkiesést vagy plusz feladatot, költséget jelentenek, a társadalomnak ellentételeznie kell. Az erdők fenntartása közügy, ezért a közfeladatok ellátása érdekében költségvetési forrásokra alapozva ki kell építeni egy támogatási rendszert, illetve forrásokat kell elkülöníteni. A másik ilyen téma, hogy az erdők természetességének fokozása érdekében a természeteshez közel álló erdőkben előtérbe kell helyezni a természet folyamataira alapozó természetszerű módszereket. A harmadik ilyen téma a civil kontroll, társadalmi részvétel ügye. Úgy gondolom, hogy a közeljövőben ki kell építeni az erdők ügyével kapcsolatos döntési folyamatokban, helyi és országos szinten is az adatokhoz való hozzáférés, ill. a társadalmi részvétel intézményes mechanizmusait. A zárszóban azt is elmondtam, hogy ezt a három témát fogom a fórum üzeneteként szekcióban képviselni.

Az Országos Erdőfórum egy nagyobb projekt részeként a Nemzeti Civil Alapprogram támogatásával jöhetett létre. A terepi program megtervezésében és megvalósításában a Bakonyerdő Zrt. munkatársainak tartozunk köszönettel.

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

„Most, amikor a tömegek és a nagy rendszerek világrendje van kialakulóban, rendkívül fontos minden módon, minden eszközzel megmenteni a kis nemzetek műveltségét. Ennek sok módja van. Egyik, hogy a kis nemzetek tudósai, művészei, írói ne veszítsék el bitüket, újjanak, alkossanak minden módon.”
(Számadás vándorévekről c. könyvből vett idézet)

Márai Sándor

Az erdészeti ágazat lehetőségei a Nemzeti Agrár-vidékfejlesztési Stratégia 2007-2013 között tervezett intézkedéseiben

Az Európai Unió Tanácsa, 2005. szeptember 20-án az 1698/2005. rendeletével, egységes pénzügyi alapot hozott létre, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) néven. Kemény viták után, 2006. április 4-én megállapodás született az Unió 2007-2013-as költségvetési időszakának keretösszegéről, mely 864,4 milliárd euró.

Magyarország számára a 2005. december 19-i tárgyalások eredményeként 22,6 milliárd euró lesz felhasználható a strukturális és kohéziós alapokból és 3,5 milliárd euró juthat vidékfejlesztésre. Ez remélhetőleg, évente 100-130 milliárd forintot jelent a vidékfejlesztési intézkedések uniós finanszírozásában.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) és a hasonló pénzügyi alapok a tagországok nemzetgazdaságában más és más terület támogatását célozzák meg, amelyek országos szintű stratégiai összehangolására hazánkban a Nemzeti Stratégiai Referencia Keret (NSRK) szolgál. Az NSRK lényegi elemei, a Kormány 1076/2004. (VII. 22.) számú határozatával létrehozott Európa Terv (2007-2013), az erre építve elkészített Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió (OFK), valamint az ennek területi lebontását tartalmazó Országos Területfejlesztési Konceptió (OTK).

A konceptiók elgondolásait a Nemzeti Fejlesztési Tervek (NFT I-II.) programjaiban valósítják meg. A stratégiai szinten belül, a vidékfejlesztés szűkebb területére vonatkozóan készült el a Nemzeti Agrár-vidékfejlesztési Stratégia (NAVS), melyet az FVM 2005 decemberében benyújtott

a Bizottsághoz. A Stratégiára épülő önálló programokat a Nemzeti Agrár-vidékfejlesztési Terv (NAVT) fogja össze.

Az NAVT intézkedéseinek meghatározó részét az EMVA pénzeszközeiből fogják finanszírozni. Ugyanakkor megvalósításukban közvetlenül számításba vehetők a Kohéziós Alapból (KA), az Európai Szociális Alapból (ESZA) és az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA) finanszírozott, NFT II-höz tartozó Környezetvédelmi Operatív Program (KOP), valamint a Regionális Operatív Program (ROP) intézkedései, valamint az erdőgazdálkodás számára jelentőséggel bíró négy komplex Operatív program, melyek a következők:

- biomassza hasznosítása,
- az agrárlogisztikai rendszerek kialakítása,
- a biotechnológia,
- a vízgazdálkodás fejlesztése.

A biomassza hasznosítási programnál ügyelnünk kell arra, hogy a fás szárú energiaültvények ne kerülhessenek az erdőtörvény és a vidékfejlesztési támogatások erdészeti jogcímeinek hatálya alá.

Az agrárlogisztikai rendszerek fejlesztésének egy kicsi, ámde a magánerdő-gazdálkodók piacra jutása szempontjából kiemelkedő fontosságú része az erdészeti logisztikai rendszerek fejlesztése.

A vízgazdálkodás fejlesztése várhatóan a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében tervezett intézkedések támogatására irányulhatna.

A vidékfejlesztési terveknek igazodnia kell az Európai Unió Tanácsa által kidolgozott vidékfejlesztési stratégi-

ai iránymutatáshoz és illeszkednie kell az EMVA-t létrehozó tanácsi rendelethez, mely részletes szabályokat tartalmaz a támogatható egyes intézkedések tartalmát illetően, illetve egyértelműen meghatározza a támogatásban részesíthető személyek körét.

Az EMVA-ból támogatható intézkedések kedvezményezettjei jellemzően a magántulajdonosok, önkormányzatok és azok társulásai, ritkább esetekben az állami szereplők. Az EU agrár-vidékfejlesztési támogatási rendszerének változásaként több korábbi támogatási forrást fog össze:

- az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap (EMOGA),
- a Közösségi Agrárpolitika normatív, jövedelemkiegészítő támogatási rendszere (KAP I. pillér),
- KAP II. pillérének támogatásait.

Az EMVA rendeletben az egyes tengelyek közötti forrásmegosztásra csak alsó határt találunk. Így a teljes vidékfejlesztési támogatási keret 45 %-át a tagországok saját hatáskörben oszthatják el. Az egyes tengelyek között és az egyes intézkedésekre jutó összeg elosztása teljesen nemzeti hatáskörbe tartozik.

A Stratégiában az EMVA tengelyei alapján kialakított egyes célok megvalósítását intézkedések teszik lehetővé, az intézkedésekhez pedig a jogcímekekre adható támogatások kapcsolódnak. A célok megvalósítását szolgáló intézkedések fontosságát a tervekben (a támogatás nagyságrendjét, időtartamát, finanszírozási forrását stb.) az alábbiak szerint csoportosították:

- A támogatott, preferált stratégiai célok: az intézkedés európai uniós és

nemzeti társfinanszírozásból kerül megvalósításra, a legmagasabb támogatásban részesülhet, folyamatosan fenntartható és többször is meghirdetésre kerülhet, komplex programok része.

– **Támogatott de nem preferált célok:** az intézkedés európai uniós és nemzeti forrásokból társfinanszírozással kerül megvalósításra, nagyságát a rendelkezésre álló forrás befolyásolja, tervidőszakban korlátozottan kerül meghirdetésre, a maximális támogatási szintet nem éri el.

– **Európai Unióhoz bejelentett és a tervidőszak során támogatásra kijelölhető célok:** erre nemzeti vagy K+F forrás biztosítása esetén kerülhet sor, meghirdetése egyedi vizsgálat után lehetséges.

A rendelet a 2007-2013 közötti időszakra a vidékfejlesztés négy fő fejlesztési irányát – prioritását, vagy mostani szóhasználatlaltól élve, tengelyét – határozta meg:

– 1. tengely: A mezőgazdasági és erdőgazdálkodási ágazat versenyképességének javítása

– 2. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése

– 3. tengely: A vidéki élet minősége és a vidéki gazdaság diverzifikálása,

– 4. tengely: LEADER (helyi kezdeményezések, stratégiák megvalósítása)

Mindegyik tengelyen belül több intézkedés szerepel, melyek az első tengelyben jellemzően három ágazatot (élelmiszeripar, mező-és erdőgazdálkodás) együttesen érintenek, a második tengelyben elkülönülten csak a mező- és az erdőgazdálkodást, míg az utolsó két tengely intézkedéseire nem jellemző az ágazati preferencia. Az erdészeti ágazat szempontjából az 1. és 2. tengelyhez tartozó intézkedések bírnak kiemelkedő jelentőséggel. Hazánk az EMVA rendelet intézkedéseinek kidolgozását megkezdte. Felsoroljuk az erdészeti ágazatra legnagyobb hatással levő **támogatott és preferált intézkedéseket, valamint a tengelyek tervezett részesedését a tervezés jelenlegi szakaszában:**

I. Tengely: A mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása (30-35%)

Az ismeretszerzés támogatását és az emberi erőforrás javítását célzó intézkedésekben

– 21. Cikk; Szakképzési és tájékoztatósi tevékenységek, beleértve a tudományos ismeretek és az innovatív gyakorlat terjesztése az (...) erdészeti ágazatban

– 24. Cikk; Tanácsadási szolgáltatások (...) és erdőgazdálkodók általi igénybevétele

A fizikai erőforrások szerkezetátalakítását és fejlesztését és az innováció elősegítését célzó intézkedésekben

– 26. Cikk; A mezőgazdasági üzemek korszerűsítése

– 27. Cikk; Az erdők gazdasági értékének növelése

– 28. Cikk; A mezőgazdasági és erdészeti termékek értéknövelése

– 29. Cikk; Új termékek, eljárások és technológiák fejlesztésére irányuló együttműködés a mezőgazdasági és élelmiszer-ágazatban, valamint az erdészeti ágazatban

– 30. Cikk; A mezőgazdaság és erdészet fejlesztésével és korszerűsítésével összefüggő infrastruktúra javítása és fejlesztése

A mezőgazdasági termelés és termékek minőségének javítását célzó intézkedésekben

– 31. Cikk; A mezőgazdasági termelők segítése a közösségi jogszabályokon alapuló, fokozott követelményeket támasztó előírásoknak való megfelelésben

– 32. Cikk; Az élelmiszer minőségi rendszerekben résztvevő mezőgazdasági termelők támogatása

Atmeneti intézkedésekben az új tagállamok számára

– 35. Cikk; Termelői csoportok létrehozásának támogatása

II. Tengely: A vidék és a környezet fejlesztése (40-45%)

A mezőgazdasági földterületek fenntartható használatát célzó intézkedésekben

– 37. Cikk; A hegyvidéki területeken kívüli hátrányos helyzetű területek mezőgazdasági termelőinek nyújtott kifizetések

– 39. Cikk; Agrár-környezetvédelmi kifizetések

– 40. Cikk; Állatjóléti kifizetések

– 41. Cikk; Nem termelő beruházásoknak nyújtott támogatás

Az erdészeti földterületek fenntartható használatát célzó intézkedésekben

– 43. Cikk; A mezőgazdasági földterület első erdősitése

– 45. Cikk; Nem mezőgazdasági földterület első erdősitése

– 47. Cikk; Erdő-környezetvédelmi kifizetések

– 49. Cikk; Nem termelő beruházások támogatása

Szektorsemlegesség jellemzően a fenti erdészeti intézkedések közül a 30., 43., 45., 49., cikkelyekre áll fenn. Az egyes tengelyek intézkedéseinek célja, hogy azok egymásra épülve, figyelmes

tervezéssel egy magánerdészeti üzem majdnem teljes körű fejlesztésére támogatási lehetőségeket nyújtsanak.

Ennek érdekében kívánatos, hogy a MEGOSZ vezetéséhez ilyen javaslatok jussanak el, hogy azokat a NAVT tervezési folyamatában soron következő egyeztetéseken hatékonyan képviselni tudják.

III. Tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése (10%)

A vidéki gazdaság diverzifikálására irányuló intézkedésekben

– 53. Cikk; Nem mezőgazdasági tevékenységgel történő diverzifikálás

– 55. Cikk; A turisztikai tevékenységek ösztönzése

A vidéki területek életminőségének javítására irányuló intézkedésekben

– 58. Cikk; A III. tengelyhez tartozó területeken működő gazdasági szereplőkre vonatkozó képzési és tájékoztatósi intézkedés

– 59. Cikk; A készségek elsajátítására és az ösztönzésre irányuló intézkedés a helyi fejlesztési stratégia előkészítése és végrehajtása céljából

IV. Tengely: LEADER + (5%)

– 63. Cikk; (a) Helyi fejlesztési stratégiák végrehajtása, tekintettel az I.-III. tengely célterületeire

– 63. Cikk; (c) A helyi akciócsoport működtetésére, a készségek elsajátítására és a terület ösztönzésére irányuló támogatás, az 59. Cikknek megfelelően

A támogatott, de nem preferált célok és az alacsonyabb fontosságú intézkedésként jelölt jogcímeik:

– *A fiatal gazdák induló támogatása,*
– *az idős gazdák korai nyugdíjazása,*
– *a tanácsadási szolgáltatások létrehozása,*

– *a mezőgazdasági termelői csoportok támogatása,*

– *a félig önellátó gazdaságok támogatása,*

– **a NATURA 2000-es mezőgazdasági valamint erdészeti területek kompenzációs kifizetései!!!**

– *agrár-erdészeti rendszerek első létrehozása mezőgazdasági földterületeken*

– *erdészeti potenciál helyreállítása és megelőző intézkedések bevezetése*

– *támogatás a vállalkozások létrehozására és fejlesztésére*

– *az alapvető szolgáltatások fejlesztése a vidéki gazdaság és társadalom számára,*

– *LEADER együttműködési projektek végrehajtására irányuló támogatások*

A NAVT intézkedéseire nyújtandó támogatások kifizetéseknek akkreditált lebonyolítója személyében is változás lehetséges, mivel a Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) átszervezéséről már kormányzati döntés született és az illetékes hatósági és irányító hatósági feladatokat együttesen a FVM minisztere látná el.

A Nemzeti Vidéki Hálózat (NVH) szintén a technikai segítségnyújtás részeként kerül kialakításra. Feladata lenne az Európai Vidéki Hálózathoz való kapcsolódás és a vidékfejlesztés helyes gyakorlatának (tengelyek szerinti és horizontális témakörök szerint elkülönített) meghatározása, a vidékfejlesztési politika értékelése, a vidékfejlesztésre vonatkozó információk összegyűjtése, valamint elemzése. Ezt a rendszert a falugazdászok, a kistérségi menedzserek és a régiós központok hálózatára építenék.

Az NVT intézkedéseinek társadalmi és kormányzati jóváhagyását, a korábbi tervekben április végére jelölték ki, ezt a szervezés nehézségei miatt, egyelőre

nem sikerült betartani. Az új kormány-
nak júniusig kell benyújtania a Bizottság számára a Nemzeti Stratégiai Referencia Keret terveit és várható elfogadtatásának időpontja október-november. Reményeink szerint 2007. januárjától lehetséges lenne az EMVA intézkedésekre kiírható pályázatok indítása, akár lépcsőzetes végrehajtással is.

Hosszú távon, az EMVA-t befolyásoló és az erdőgazdálkodást is érintő jelentős változtatásokra számíthatunk. Ugyanis 2007-ben az egyes tagországok önkéntes vállalása alapján az EMVA első tengelyéből a második tengelybe csoportosítható a kapott támogatás 20%-a. Ez a lehetőség európai szinten, a fa-piac jelentős torzulását eredményezheti.

2008/09-ben az Európai Parlament bevonásával zajlik le az EU 2007-13 közötti költségvetésének teljes, tagállamonkénti felülvizsgálata. Ennek eredményeként a korábban vissza nem igényelhető áfa elszámolhatóságával és az uniós társfinanszírozási ráta 85%-ra emelésével, a strukturális alapokból fi-

nanszírozott projektekkal együtt a hazai költségvetés 3,5-4 milliárd euróval fog kiegészülni a hét év alatt.

Ezen felül a társfinanszírozásokhoz tartozó „saját forrás” rendszerének jövőbeli kialakítását az Európa Tanács döntése alapján a nemzeti parlamentek feladata lesz ratifikálni.

2010-ben, 2012-ben és legkésőbb 2014-ben, Magyarország számára kötelező a stratégiai monitoring keretében összefoglaló jelentést benyújtani az Európai Bizottságnak a Nemzeti Agrár-vidékfejlesztési Stratégia és a benne foglalt célkitűzések megvalósításáról.

A fentieket áttekintve tehát ebben az évben a MEGOSZ-ra az a feladat vár, hogy a tagsággal, az integrátorokkal, más szektorok képviselőivel és az illetékesekkel konzultálva együtt készüljön fel a várható változásokra és kialakítsa a fogadókészséget a pályázati támogatások leghatékonyabb kiaknázása érdekében.

Pallagi Ferenc

A MEGOSZ munkatársa

Az FVM-MEGOSZ Megállapodás első egyeztetése

Az FVM és a MEGOSZ között 2005. december 15-én létrejött megállapodás utolsó pontja negyedévenkénti egyeztetést ír elő. Ennek megfelelően az első ilyen témájú megbeszélésre 2006. március 22-én került sor a Minisztériumban. Az erről készült emlékeztető és – az összevetést megkönynyítendő – az eredeti megállapodás szövegét az alábbiakban közöljük.

MEGÁLLAPODÁS

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium részéről Gráf József miniszter úr, valamint a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége között Luzsi József elnök úr, a 2005. december 12-én kelt követelések teljesítése érdekében a következőkben állapodnak meg:

1. Az FVM és a MEGOSZ között 2004. március 8-án aláírt megállapodásban foglaltak túlnyomórészt teljesültek. A 6. és 7. pontban foglaltak teljesülése esetén a 2004. évi megállapodás realizálódik.

2. A 2004-ben elvégzett uniós társfinanszírozott erdőtelepítések után járó kifizetések 2005. december 14-én megkez-

dődtek és a kifizetések ez év december 31-ig realizálódnak.

3. A magánerdő tulajdonosok által elvégzett erdőfelújítások és nemzeti finanszírozású erdőtelepítések után járó támogatások 2006. január közepétől 2006. március 31-ig kifizetésre kerülnek.

4. Az Állami Erdészeti Szolgálat Igazgatóságai a 2005. III. negyedévig esedékes integratori támogatásokat 2005. december 31-ig, a IV. negyedévre esedékes támogatásokat 2006. február 15-ig kifizetik.

5. A Nemzeti Agrár-vidékfejlesztési Terv készítése során a minisztérium a MEGOSZ-szal a FÖVÉT útján egyeztet.

A minisztérium vállalja, hogy a 2007-2013. évi Nemzeti Agrár-vidékfejlesztési Tervben az 1698/2005. számú EMVA rendelet erdőészeti intézkedéseit kivétel nélkül szerepelteti, és ehhez az ágazat súlyának, jelentőségének megfelelően, a lehetőségek figyelembevételével a forrást biztosítja.

6. A minisztérium vállalja, hogy 2006. évben az erdőészeti feladatok támogatási jogcímeit továbbra is fenntartja és a támogatási forrásokat

lehetőség szerint biztosítja. A rendelkezésre álló forrásokból a magánerdőgazdálkodók elsőbbséget élveznek.

7. A minisztérium a nemzeti erdőészeti támogatások kifuttatásához szükséges forrásokat folyamatosan biztosítja.

8. Az erdőkről és az erdők védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény módosítása folyamataiban van, ennek egyik kiemelt célja a magánerdő gazdálkodás működési feltételeinek javítása. A törvenymódosítás előkészítése során a MEGOSZ véleményét a minisztérium figyelembe veszi. A minisztérium vállalja, hogy a magánerdő gazdálkodást hátrányosan érintő jogszabályok módosítását kezdeményezi.

9. A felek megállapodtak, hogy negyedévenként vezetői egyeztetést tartanak.

Tekintettel a megállapodásra, a MEGOSZ vállalja hogy a 2006. december 16-tól kezdődő, tervezett demonstrációk nem kerülnek megtartásra.

Budapest, 2005. december 15.

Luzsi József
MEGOSZ elnök
Gráf József
miniszter

Emlékeztető

az FVM és a MEGOSZ között 2005. december 15-én kelt megállapodás 9. pontja szerinti negyedévenkénti egyeztető megbeszélésről

A megbeszélés elején *Folláth Györgyné* helyettes államtitkár javaslatot tett arra, hogy az egyeztetés az aláírt megállapodás pontjait áttekintve történjen. A MEGOSZ képviselői a javaslatot elfogadták és kifejtették, hogy az Erdészeti Főosztállyal az érintett kérdésekben jó szakmai kapcsolatot ápolnak.

A megállapodás pontjai szerint a jelen egyeztetésig eltelt időszakra vonatkozóan az alábbi megállapítások kerültek közösen rögzítésre:

1. A 2004. évi megállapodás realizálódott a 6. és 7. pontban foglaltak teljesülésével.

2. A 2004. évi társfinanszírozott erdőtelepítések után járó kifizetések 2005. december. 31-ig teljesültek, kivéve néhány szakmailag problémás esetet.

3. A magánerdő-tulajdonosok részére a nemzeti támogatások kifizetése 2006. március. 31-ig teljesül, kivéve, ahol szakmai, elszámolási problémák merültek fel.

4. A harmadik. negyedévi integratori támogatások kifizetése 2005. dec. 31-ig megtörtént. A negyedik negyedévre esedékes támogatások (67 millió forint) kifizetésére március 31-ig sor kerül.

5. Az EMVA rendelet erdészeti intézkedései a 2007-2013. évi Nemzeti Agrár-vidékfejlesztési Tervben szerepelnek. Az Erdészeti Főosztály és a MEGOSZ között ezzel kapcsolatosan a tájékoztatás, egyeztetés rendszeres.

6. Az Erdészeti Feladatok támogatás jogcímei a 2006. évi támogatási rendeletben szerepelnek. A határidőben benyújtott költségvetésekre a szakmai felülvizsgálatot követően az Állami Erdészeti Szolgálat Igazgatóságai kötelezettséget vállalnak.

7. A Minisztérium 2006-ban a nemzeti erdészeti támogatásokat biztosította,

az erdészeti támogatások kifuttatása későbbiekben esedékes.

8. A MEGOSZ *Benedek Fülöp* közigazgatási államtitkár úrnak címzett levelet adott át a szervezet erdőtörvény módosítási javaslataival. Az erdőtörvény módosításával kapcsolatosan folyamatos az egyeztetés, a javaslatok lehetőség szerint beépítésre kerülnek.

9. Az egyeztetés során az FVM ki nyilvánította, hogy támogatja a magánerdő-szektor erdészeti közmunkákba való bekapcsolódását, erre a MEGOSZ hivatkozhat a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszterhez írandó levelében.

10. A következő negyedéves vezetői egyeztetésre június hónapban kerül sor, pontos időpontja előzetes megbeszélés alapján kerül kitűzésre.

Budapest, 2006. március. 22.

Luzsi József

MEGOSZ elnök

Folláth Györgyné

helyettes államtitkár

A MEGOSZ levelezéséből

„Gyöngyössy Péter úrnak
kuratórium elnöke
Kerekerdő Alapítvány

Budapest, 2006. április 5.
Tárgy: Országos Erdőforum

Tisztelt Elnök Úr!

Nagy örömmel vettünk részt az Országos Erdőforumon és a hasonló rendezvényeken a magánerdő-tulajdonosok továbbra is szívesen megjelennek, de kérem engedje meg, hogy a rendezvényem, valamint az ott rendelkezésre bocsátott állásfoglalásokkal és javaslatokkal kapcsolatban tájékoztassam Szövetségünk álláspontjáról.

Meglepő volt, hogy a résztvevő zöld szervezetek az erdők kezelésével, működtetésével, a természetközeli erdőgazdálkodás módszereivel és eljárásaival kapcsolatban óvakodtak megfogalmazni véleményüket. Mi úgy gondoljuk egy ilyen fórumnak éppen az a célja, hogy a civil szervezetek és az erdészek közötti párbeszédet és ne csupán az egyoldali tájékoztatást szolgálja. Ennek során ugyanis az egyik fél – jelen esetben az erdészek – megpróbálják minden oldalról megvilágítani a problémát, és megoldási lehetőségeket kínálni, míg a másik oldal hallgat, majd a gyakorlatban támad és korlátoz.

Eloolvassa a civil szervezetek javaslatait és állásfoglalásait az erdővel kapcsolatban, szomorúan kellett megállapítanunk, hogy csupán egyetlen pont foglalkozik az elrendelt korlátozások miatti kompenzációval, de az is általánosan, mintegy a távoli jövőbe helyezve javasolja azt megoldani. A magánerdő-tulajdonosok megdöbbenve olvassák az olyan javaslatokat, hogy „az erdőben meg kell szüntetni a gazdálkodási kényszert”; mi ugyanis nem kényszerből, hanem a megélhetésünkért gazdálkodikunk. Őszinte ijedséggel olvastuk az olyan sorokat is, hogy az „amúgy nem védett erdőterületen az erdészeti hatóság – a természetvédelmi hatóság megkeresése alapján – korlátozhatja, vagy tilthassa...”. Különösen riasztóak ezek a kitételek, ha figyelembe vesszük, hogy a rendezvényen bemutatott állásfoglalások és javaslatok tudomásunk szerint még csak nem is a szélsőséges véleményeket tükrözték.

Az erdészeti fórumnak persze voltak pozitív mozzanata is, mint amikor például a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium illetékese elismerte, hogy a természetvédelmi törvény kártalanítási rendelete mindenre jó, csak éppen kártalanításra nem.

Tisztelt Elnök Úr!

Összességében azt kell mondanom,

hogy az idei Erdészeti Fórum egy jó szándékkal megrendezett esemény volt, de a jövőben a hasonló rendezvényeknek csak akkor van értelme, ha van kivel és miről vitatkozni.

Tisztelettel:

Luzsi József

elnök”

* * *

„Haraszthy László úr részére
helyettes államtitkár
Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium
Természetvédelmi Hivatal

Budapest, 2006. április 5.

Tárgy: NATURA 2000 területekkel kapcsolatos észrevételek

Tisztelt Helyettes Államtitkár Úr!

Köszönettel megkaptam a NATURA 2000 hálózattal kapcsolatos 2006. február 14-én kelt levelét. Nem kívánok fölöslegesen hosszú és céltalan levélváltásba bonyolódni a témában, hiszen álláspontjaink rendkívül messze vannak egymástól. Ugyanakkor a tényszerűség kedvéért szeretnék néhány dolgot pontosítani, illetve egyértelműen leszögezni.

A levelében hivatkozott 276/2004. (X.8.) Kormányrendelet – gondolom ezt mindannyian tudjuk – mindenre alkalmas, csak kártalanításra nem. Nyilvánvalóan ezzel a határozott szándékkal is szövegezték meg. Célja és

feladata csupán annyi, hogy megszűn-
tessen egy mintegy 8 esztendő
jogsértő állapotot, és végre elmondha-
tó legyen, hogy a természetvédelmi
törvénynek van már kártalanítási ren-
delete.

Az Ön által említett 2005. szeptem-
ber 26-27-én megtartott szeminárium,
amint Ön is írja már csak a NATURA
2000-es további területek kijelöléséről
szólt. Arról, hogy ilyen rendezvény
egyáltalán létezik más forrásból érte-
sültünk, és képviselőnket csak hosszú
huzavona után, megfigyelői státusz-
ban engedték be a terembe, az ott el-
hangzottakba beleszólási joga nem
volt. Itt jegyzem meg, igen sajnálatos,
hogy *Stavros Dimas* urat, a brüsszeli
illetékest is ilyen értelemben (félre)tá-
kozatták erről az eseményről. Az igaz-
ság az, hogy a NATURA 2000-es terü-
letek kijelölésének és elfogadásának
fázisában a magyar magánerdő-tulaj-
donosok – és tudomásunk szerint a
magyar földtulajdonosok is – semmi-
féle módon nem lettek bevonva a fo-
lyamatba, velük nem egyeztettek. Ez
is tény.

Végezetül levelében a NATURA
2000-es kifizetéseket kész tényként ke-
zeli 2007-től kezdődően, azonban – és
ezt is mindannyian tudjuk – az Unió
szintjén is a vidékfejlesztés egyik legbi-
zonytalanabb láncszeme a NATURA
2000. Feltételezve azt a kevésbé valószí-
nű forgatókönyvet, hogy az unió
részéről megfelelő keretet biztosítanak
erre, még mindig ott marad a talán még
nagyobb bizonytalanság, hogy vajon
Magyarország képes lesz –e, s ha igen,
akkor milyen mértékben, ehhez nem-
zeti részt biztosítani a költségvetésben.
Attól tartok Magyarországon a NATURA
2000-es kifizetések gátja éppen azok
túlzó mértékű kijelölése lesz.

A levele végén felajánlott együtt-
működést a magunk részéről tovább-
ra is szívesen vállaljuk annak érdeké-
ben, hogy mint írja „a magán erdőtu-
lajdonosok minél több támogatásban
részesülhessenek”. Ezzel kapcsolat-
ban magától adódik a kérdés, hogy ha
ezt komolyan gondolják, akkor a
KvVM miért nem tudott odahatni,
hogy a 150/2004 (X.12) FVM rendelet
keretei között a magánerdő-gaz-
dálkodás akár csak egyetlen fillért is
kapjon az agrárkörnyezet-gazdálko-
dási támogatásokból.

Válaszát várva,
Tisztelettel:

Luzsi József
elnök”

Erdőmérnök-hallgatók Nemzetközi Versenye

A Mendeli Erdészeti
és Mezőgazdasági
Egyetem Erdőmérnö-
ki és Faipari Mérnöki
Kara és az Egyetem
Gyakorló Erdőgaz-
daság huszadik alkal-
lommal rendezte meg
az *Erdőmérnök-hall-
gatók Nemzetközi Ver-
senyét*, röviden „Erdé-
szeti Sokoldalúság”
versenyt a csehorszá-
gi Brno melletti Krtiny-
ben 2006. április 4–9-
ig. Európa 9 országából 10 csapat mér-
te össze tudását. Hazánkat ötödéves
erdőmérnök-hallgatókból (*Havaj Kornél*,
Kálmán Miklós, *Kovács Márton*,
Szójka Pál) álló csapatunk képviselte.

Kedden kissé megkésve érkezünk
Brnoba, így egyből a Krtiny-i szállás-
helyre vezetett utunk. Miután minden
csapat megérkezett megkezdjük az ismerkedést.

A második nap az íjászati és nyílpus-
kás kurzusról szólt, ahol az egyéniben
elért 1. és 2. helyezésünk (sajnálatusunk-
ra) nem számított bele a verseny ponto-
zásába.

A harmadik napon már a szívünk-
höz közelebb álló verseny, a lövészet
következett. A brnoi lőtérén 3 verseny-
számban kellett megmutatni tudásun-
kat. A lőtér nagyon jól kiépített pályák-
kal rendelkezik. Nem is csoda, hisz
2003-ban itt rendezték meg a Lövésze-
ti Európa Bajnokságot. Az első ver-
senyszám számunkra a trap lövészet
volt, amit a skeet, majd a légpuska lö-
vészet követett.

A péntek erdőhasználati és erdőbecs-
lési versenyszámokból állt. Délelőtt a
csapatunk 2-2 főre oszlott és külön ver-
senyszámokban vetélkedtünk. Az egyik
rész a motorfűrész vágásokról szólt.
Itt függőleges rönkön és talajon fekvő
rönkön kellett meghatározott méretű
korongokat levágnunk. Figyelembe
vették az időt és a biztonsági előírás-
sokat. A fekvő rönkön a lánckímélő vá-
gás volt a meghatározó, a talajba (palló-
ba) vágással lehetett volna büntető
pontokat gyűjteni. A másik rész, motor-
fűrész vezetőlemezőnek megfordításá-
ból és kétemberes kézi fűrészelésből
állt, szintén időre. A délután szembecs-
léssel folytatódott, ahol a fafajon kívül

az átmérőt, a magasságot és a fatérfoga-
tot kellett meghatározni, ami egyéni
feladat volt. Ezután már mindent csa-
patmunkával végeztünk el. Negyed
hektáron kellett 45 perc alatt az összes
fatérfogatot meghatározni, amihez már
famagasságmérőt, átlalót és fatömeg-
táblát is használhattunk.

A befejező napon felismeréssel egy-
bekötött tájékozódó futás következett. A
6 km-es szakaszon volt vadnyom-, ma-
dár-, rovarfelismerés és rágáskép alapján
károsítómeghatározás. A harmadik és
negyedik ponton lágyszárúakat és ásvá-
nyokat kellett felismernünk. Az ötödik
ponton lomb- és fenyőfajok hajtását, fá-
ját és magját kellett meghatározni. Az
utolsó ponton korbecslés álkopocs alap-
ján és koponya alapján vadfajok meg-
határozása volt a feladatunk. A tájékozódás
végeztével megtekintettük a Krtiny-ben
található hatalmas, barokk stílusban
épült zárandok templomot.

Szoros versenyben Szerbia és Monte-
negró csapata a 3., a cseh csapat a 2., a
mi csapatunk pedig az 1. helyezést érte
el. Egyéniben a magyar csapat tagjai a
következő helyezéseket érték el:

3. helyezés: Szójka Pál V. emh.
4. helyezés: Kovács Márton V. emh.
6. helyezés: Kálmán Miklós V. emh.
15. helyezés: Havaj Kornél V. emh.

Vasárnap az egyik szervezőtől meg-
tudtuk, hogy ez az első alkalom, hogy
külföldi csapat nyerte el az 1. helyet.
Büszkén, élményekkel és barátságok-
kal gazdagodva fejeztük be a hetet.

Végezetül szeretnénk megköszönni
az Erdőmérnöki Kar anyagi támogatá-
sát, amellyel hozzájárult kiutazásunk-
hoz a versenyre.

Kálmán Miklós
V. emh.

Gyergyótölgyesi Öreg tölgyek

A nyár derekán a kalapom mellé tűzhettem az ötszázadik vaddisznó véérébe belemártott töretet. Mindez különösebb ceremónia nélkül történt meg, de a jubileumi ünneplés megtartása gyakran jutott eszembe. Így aztán a gondolatok végére pont került, mert az Erzsébet napi lakoma után kocsink a Keleti-Kárpátok irányába haladva koptatta a kilométereket.

A megadott cél a gyergyótölgyesi erdővidék vadászterülete volt. A vendéglátás, a fogadtatás és a vadászat megszervezése Kedves László vadászati igazgató feladata volt. A hivatalos ceremónia után Misi, a hivatásos vadász vett kegyeibe. A múlt éjjel 8–10 cm-es friss hótakaró hullott a Kárpátok ezen vidékére.

Reggel nyomkeresés, cserkelő vadászat volt a szűz hóval borított hegyeken. A luc és a jegenyefenyő őserdőben, kisebb csoportokba szép bükk-tölgyek is elegyedtek. Az erdő talaját a disznók erősen feltúrták, a bükk, makk végett. Csodálatos érzés volt ebben a gyönyörű erdőben a vadászat, de a déli órákra erőm nagyrészt elfogyott, így a letáborozás, tűzrakás, pihenés következett. A mogorónyárs végére pedig szalonna, kolbász és vöröshagyma került. A pihenés közben elkészült a terv az esti, illetve éjszakai lesvadászatról, és így az alkonyat beálltával, a falu feletti öreg tölgyek felső peremvidékére kapaszkodtunk fel a megadott leshez. Utunkat lövésgödrök sokasága lassította, a lentebb húzódó sánc vidéke véres csaták színhelye volt valaha. Az alattunk húzódó Preszekán patakja, sáncvédő magyar katonák vérevel keveredve csobogott az Aranyos Beszterce folyóba torkollva, a messze keleti tájak felé. Az évszázados tölgyek felett a régmúltban, turul sasok szárnyai hasították a friss levegőt, mára ezek már eltűntek, és helyettük hollópár kering a sziklák környezetében. Lassan felérünk az adott leshelyre, ahol tetőtől-talpig leizzadva foglalok helyet. A messze távolból motorfőrészek durmolása és a közelítő és szállító monstrumok moraja hallatszik felém. Az utunkat makkozó vaddisznók csapásai keresztezik, így hát reménnyel tele kezdjük meg az éjszakai lesvadászatot. A három óras les után kérem a kísérom, hogy fejezzük be, csakis a tüdőgyulladás eredményezheti. Ezen kérésem a harmadik alkalommal is elutasításra talál. Közben

kapom az utasítást, hogy ne szuszogjak és ne morogjak. Miközben a havas oldalon fekete gombócok jelennek meg, makkot keresgélek a friss hó alatt. A távcső jól mutatja, hogy a gombócok vaddisznók, közöttük egy kiemelkedő példánnyal. A baloldali sűrűség szegélyében disznó sikoltása hallatszik, amelybe agyarak csattanása és a felhördülés zaja keveredik. Megkezdődött a bűgás ideje, így hát a nagy kan is a kondában kell, hogy legyen. Az előbbi dulakodás irányából természetes nagy disznó alakja tűnik fel a fehér háttérben. Meggémberedett állapotomból felocsúdvá próbálom célba venni a nagy fekete testet, és újtára engedem a 11 grammos RVS töltényt. Amikorra nehezen lemászok a lesemről, a vadór már a rálövés helyét vizsgálva vért jelent felém. Alig száz méter megtétele után hagyta el ereje az öreg remete kant, ahol vastag tölgyfa tövénél elfeküdvé lehelte ki utolsó páráját.

A leszállítást a holnapi reggelre tervezzük, így hát segítséggel köteleket is viszünk, a kan leszállításához. Csillagos a hajnal, amikor indulunk. Útközben

lassan virrad, majd nemsokára a felkelő nap sugarai rávetődnek a távolban látható Csalhó nevű hegyóriás hóval és zúzmarával borított hegykoszorújára. A fényár, az ezüstös csillogás pazar látványt nyújt felénk, túlszárnyalva bármiféle tűzijátékokat. Felérve a kan ravatalához, balfelől a Vitt havasa köszönt bennünket. Az orgonasípokhoz hasonló sorrendben apró sziklaormok merednek a kék ég felé. Nyáron a havasi gypár díszleg a sziklarepedésekben, április végén a fajok járnak násztáncukat, a sziklafalak alatti tisztásokon. Most a zord sziklák on a hó és a jég az úr. Ilyentájt csak a viharok járnak a sziklaormokat, és a szellemek titokzatos világában vadászalmok és vágyak telepednek a titkokat őrző gypáros sziklaszurdokok réseibe.

A kan fotózását követően távcsővel hozom magamhoz közelebb ennek az ősi vadonnak minden szegletét. Elmerengésem közben könnycsepp gördül végig arcomon. Az elköszönéskor önkéntelenül mondom ki: ha Dianna is segít, jövőre találkozunk.

id. Csizmadia Sándor

Védjük erdeinket!

Északkelet-Magyarországon az állami tulajdonban lévő erdőállományok fenntartása érdekében a Nyírerdő Zrt. az idén is védekezett a gyapjaspille (*Lymanthia dispar*) hernyóinak tömeges kártétele ellen. Szakembereink folyamatos szignalizációs (előrejelzési) tevékenysége nyomán tavaly, 2005 őszén már mintegy 4.000 ha terület erős fertőzöttsége került megállapításra csak az állami erdő-területeken. A petecso-mókkal való fertőzöttség főbb gócpontjai a Fehérgyarmati, Nyírbátori és Hajdúhadházi Erdészetek működési területén mutatkoztak.

Az idén áprilisi újabb szignalizáció már csak mintegy 2.000 ha területen látta szükségesnek a védekezést.

A gyakorlati védekezést természetesen egy, az Állami Erdészeti Szolgálat Debreceni Területi Igazgatósága által koordinált előzetes szakhatósági véleményezés, majd hivatalos jóváhagyás előzte meg. A Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, azaz az ún. 'Zöldhatóság' nem járult hozzá a természetvé-

delmi oltalom alatt álló területeken a bioszeres védekezéshez, így összesen csupán 1.152,3 ha légi védekezésére kerülhetett sor. Ebből a humán célú, azaz a települések közigazgatási belterületét övező erdőállományok védelmét célzó légi védekezés által érintett erdőterület 214,3 ha, míg a kimondottan a gazdasági rendeltetésű erdők erdővédelmi célú védekezése 938,0 ha állományt érintett.

A légi védekezések során kizárólag természetes hatóanyagú ún. bioszerek kerültek bevetésre – Dimilin és Dipel, olykor Silwet tapadássegítő (fixáló) anyaggal keverve –, melyek kizárólag a permetezés idején aktív lombrágó hernyók pusztulását okozzák.

A védekezés költségei a jelenlegi előzetes becslések szerint 14 millió forintba rúgnak. Ebből 6 millió forint a Nyírerdő Zrt. által önerőből fizetett hányad, a fennmaradó részt pedig az illetékes szaktárca által kiírt keretből, pályázat útján kívánja fedezni a Társaság.

Debreczeni Ferenc
mb. erdőgazd. oszt. vez

JEGYZŐKÖNYV

az OEE 2005. április 20-án, 10.00 órától tartott Küldöttközgyűléséről

Budapest, MTESZ Budai Konferencia Központ, IIV. 700. terem

Cserép János elnök köszöntötte a megjelenteket, utalt a budapesti rendkívüli közlekedési helyzetre, mely miatt 10.55-kor kezdődött el a küldöttközgyűlés. Bejelentette, hogy a jelenléti ív szerint a 70 fő küldöttből 43 fő jelent meg. (Később két küldött még megérkezett, az összes létszám 45 fő volt.) A küldöttközgyűlés határozatképes. Ismertette az előre írásban kiküldött napirendi pontokat és az egyebek keretén belül a Föld napja megemlékezést, a választásokról szóló beszámolót és a 2006. évi „Az év erdésze” verseny előkészületeiről szóló ismertetést. A küldöttközgyűlés a napirendi pontokat egyhangúan megszavazta.

Cserép János elnök köszöntötte a küldöttközgyűlés újra választott és új küldötteit, eredményes képviselést kívánva számukra. Felkérte az új küldötteket, hogy néhány szóban szóljanak magukról, akik sorban felállva ismertették eddigi életútjukat.

Cserép János elnök javasolta jegyzőkönyvvezetőnek Mester Gézőt, jegyzőkönyv hitelesítőknél Tihanyi Gyulát és Puskás Lajost, a szavazatszedő bizottság elnökének Roth Mathaeat, tagjainak Karnis Gábort és Molnár Györgyöt. A küldöttközgyűlés külön-külön nyíltan szavazott a személyekről, akiket egyhangúan megszavazott.

Ezután az első napirendi pontként az egyesületi kitüntetések előterjesztésére került sor. Bogdán József a Díj Bizottság elnöke terjesztette elő a helyi csoportok, a szakosztályok és az elnökség javaslatait. Ismertette a kitüntetési szabályzat szerinti értékelés menetét és eredményét.

Cserép János elnök előterjesztette az elnökség által jóváhagyott tiszteletbeli tagsági oklevélre javasolt, Dr. Tóth János erdőmérnök kimagasló szakmai életútját és egyesületi munkáját. Javasolta a küldöttközgyűlésnek a díj megszavazását. A küldöttek közül Dr. Jereb Ottó, Schmotzer András, Balázs István, Vadas Ferenc, Major László, Pintér Csaba, Barkóczi István, Tihanyi Gyula, Roth Mathaea méltatták egyes kitüntetésre javasolt tagtársaik életútját és aján-

lották a küldöttközgyűlés figyelmébe.

Cserép János elnök szavazásra tette fel az elismerő oklevélre, a Díj Bizottság által javasolt három tagtársunk jelölését. A három tagtársunkat (Malgay Viktor, Németh János, Simon László) a küldöttközgyűlés külön – külön megszavazva, egyhangúan támogatta, hogy a jelölőlistára felkerüljenek.

Cserép János elnök a szavazás rendje, Nagy Frigyes a szavazatok mértéke, Schmotzer András a Vándorgyűlést rendezők kitüntetési lehetősége ügyében szólalt fel. A szavazatszedő bizottság kiosztotta a jelölő listát a küldöttek között és megkezdődött a titkos szavazás.

A szavazatszámolás idejét kihasználva, Cserép János az egyebek napirend keretében megadta a szót Halász Gábornak, az Országos Választási Bizottság elnökének, aki beszámolt az eddigi munkájukról. Két helyi csoport, az ERDÉRT és az OMMI jelentette be megszűnését, két szakosztály április végéig tartja meg választását. Ezután ismertette az Egyesület tisztségviselőire leadott ajánlásokat, akik a kiküldendő nyilatkozat elfogadása után válnak jelöltté. Az OVB elnöke beszámolt arról, hogy a választások szabályszerűen folytak a helyi csoportoknál és szakosztályoknál, pártoló tanácsoknál.

Cserép János elnök Schmotzer Andrásnak, „Az év erdésze 2006” verseny szervezőjének adta meg a szót, aki tájékoztatást adott a mátrafüredi szervezés állásáról. A verseny egy időben kerül megszervezésre a Bányász – kohász - erdész találkozóval, így mód van az erdészeti megfelelő képviselőre az egritálalkozón is. A szándék, hogy az erdészverseny az erdésztechnikusok találkozója válnak. Az erdőgazdasági háziversenyek első helyezettje vesz részt a versenyben, a helyezettek, pedig résztvevői lesznek a találkozóknak, ezzel válik teljessé az ünnep. A várható versenyzői létszám harminc fő. A találkozóra várják az Egyesület elnökségét és új elnökségét is. A győztesnek a vándorserleg a bányász–kohász–erdész találkozó keretében átadásra. Schmotzer András kérte, hogy tiszteljük meg er-

désztechnikusainkat a rendezvény méltó megszervezésével.

Puskás Lajos az elnökség tagja, megemlékezést tartott a Föld napja alkalmából. Emlékeztetett az erdészek, így az Egyesület szerepére, felelősségére a környezetünk, a természet megóvása, fenntartható, tartamos gondozása érdekében.

Roth Mathaea a szavazatszedő bizottság vezetője beszámolt az egyesületi kitüntetésekre adott szavazatokról. Negyvenöt fő adta le szavazatát, ebből negyvenhárom érvényes és kettő érvénytelen volt. Az első forduló már sikeres és eredményes is volt, hiszen a kitüntetettek megkapták az ötven százalék feletti szavazatot. A küldöttközgyűlés a következő tagtársaknak szavazott meg kitüntetések, melyek átadása a Pápán, 2006. június 10.-én megrendezésre kerülő ünnepi közgyűlésen történik meg.

1/2006. (ápr. 20.) sz. küldöttközgyűlési határozat:

A Küldöttközgyűlés a következő tagtársaknak adományoz kitüntetések.

Tiszteletbeli Tagsági Díszoklevél	
Dr. Tóth János	38 szavazat
Bedő Albert Emlékérem	
Dr. Kondor Antal	24 szavazat
Dr. Péti Miklós	28 szavazat
Szekeres György	27 szavazat
Kaán Károly Emlékérem	
Börzsei László	24 szavazat
Stubán Árpád	27 szavazat
Dr. Varga Szabolcs	31 szavazat
Elismerő Oklevél valamennyi szavazat: Antal József, Áncsán György, Czifrok István, Hajdú Imre, Iványi Miklós, Kristó László, Nagy György, Nagy László, Pagonyi Zoltán László, Pap Zoltán, Puskás Zoltán, Szabó Jenő, Szamosfalvi Károly, Dr. Tóth Aladár Id. Varga István, Malgay Viktor, Németh János, Simon László.	

Cserép János gratulált a kitüntetetteknek és megköszönte a Díj Bizottság és szavazatszedő bizottság munkáját.

Cserép János elnök felkérte Ormos Balázs főtitkár a 2005. évi egyesületi beszámoló előterjesztésére. Ormos Balázs főtitkár az írásban előre kiküldött anyagokhoz tett szóbeli kiegészítést. Kolozs-

(folytatás a 164. oldalon)

Az Erdészcsillag Alapítvány felhívása az erdészeti ösztöndíj 2006/2007. évi pályázatára

1. Az ösztöndíjra pályázhatnak a

- Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar, Sopron
- Bedő Albert Erdészeti Szakiskola és Kollégium, Ásotthalom
- Dráva Völgye Középiskola és Kollégium, Barcs
- Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola, Szeged
- Roth Gyula Gyakorló Szakközépiskola és Kollégium, Sopron
- Széchenyi Zsigmond Szakközépiskola és Szakiskola, Szócénypusztá
- Debreceni Márton Szakképző Iskola, Miskolc
- Vadas Jenő Erdészeti és Vadgazdálkodási Szakképző Iskola és Kollégium, Mátrafüred

hallgatói.

2. Az adományozás feltétele

Egyesületi ösztöndíjban az egyetemi, szakközépiskolai és szakiskolai nappali tagozatos, okleveles erdőmérnök, erdőszelvényező, erdészeti szakmunkás szakon első alapképzésben és első kiegészítő alapképzésben részt vevő hallgatók részesülhetnek két lezárt félév (egy tanévnek megfelelő oktatási időszak) után, képzési szintenként egy tanévre, a következő létszámban:

egyetemi hallgató	1 fő
szakközépiskolai tanuló	1 fő
szakiskolai tanuló	1 fő

Az egyesületi ösztöndíjat pályázat alapján az a hallgató, tanuló nyerheti el, aki:

- a) az előző tanév mindkét félévében 4,5-nél, a szakiskolai tanuló 4,2-nél jobb tanulmányi eredményt ért el,
- b) tudományos, szakiskolai diákkörben, illetve szakmai területen kimagasló munkát végez és a magyar erdészszakmunkásokon alapuló kiemelkedő közösségi tevékenységet folytat.

A szakmai előmenetelen kívül a pályázó teljesítményének legfeljebb 10 százalékáig figyelembe vehető a hallgató, tanuló közéleti, közösségi, sport és egyéb tevékenysége, illetve szociális helyzete.

Ugyanaz a hallgató, tanuló több éven át is elnyerheti az egyesületi ösztöndíjat, de minden tanévben újra kell pályáznia.

A pályázatot az oktatási intézmény vezetőjének címére, június 15-ig kell beadni.

3. Az ösztöndíj havi összege

egyetemi hallgató esetén az ösztöndíj havi összege a 2006/2007. tanév első négy hónapjára 33 500.-Ft/hó, a következő hat hónapjára a 2007. évre hatályos költségvetési törvény által meghatározott összeg, szakközépiskolai, szakiskolai tanuló esetében az egyetemi hallgató ösztöndíjának 50%-ával azonos.

4. Az ösztöndíj elbírálásának módja

Az egyesületi ösztöndíj adományozására benyújtott pályázatokat évenként június 30-ig az Erdőmérnöki Kar dékánja, illetve a szakközépiskolák és szakiskolák igazgatói javaslattal továbbítják az egyesület elnökének. Az Erdészcsillag Alapítvány kuratóriuma legkésőbb augusztus 19-ig dönt az ösztöndíjak odaítéléséről.

Az ösztöndíjat pályázati űrlapon lehet igényelni, amely az adott oktatási intézményben átvehető.

Az egyesületi ösztöndíj átadására az érintett oktatási intézmények évnyitóján kerül sor.

Amennyiben a hallgató, tanuló hallgatói, illetve tanuló jogviszonya bármilyen okból megszűnik, vagy szünetel, az ösztöndíj tovább számára nem folyósítható. Ugyancsak fel kell függeszteni az ösztöndíj folyósítását, ha a hallgató, tanuló ellen jogerős, elmarasztaló fegyelmi határozat születik.

Gémes József
Erdészcsillag Alapítvány
Kuratóriumának elnöke

Jegyzőkönyv

Az „Erdészcsillag” Alapítvány Kuratóriuma 2006. április 5-én, az OEE tanácstermében tartotta idei első ülését. Jelen vannak: *Gémes József*, a Kuratórium elnöke, *Bak Julianna*, *dr. Szász Tibor*, *dr. Magas László*, *Wisnovszky Károly* kuratóriumi tagok és meghívottként *Ormos Balázs*, az OEE főtitkára.

Gémes József elnök megállapította, hogy a Kuratórium 5 fővel határozatképes. A Kuratórium tagjai a kiküldött napirendi pontokat egyhangúan elfogadták.

1. Napirendi pont: a 2005. évi beszámoló és közhasznúsági jelentés elfogadása

Az elkészült mérlegbeszámolót és a közhasznúsági jelentést – melyet a Kuratórium tagjai írásban megkaptak – elnök úr szóban ismertette, illetve kiegészítette. Külön kiemelte, hogy a Kuratórium elnöke és tagjai részére bér- és egyéb kifizetés nem történt.

1./2006.(április 5.) sz. határozat

A Kuratórium az „Erdészcsillag” Alapítvány 2005. évi mérlegbeszámolóját 1446 eFt mérleg-főösszeggel, -63 eFt mérleg szerinti eredménnyel, a szóbeli kiegészítésekkel egyhangúan elfogadta (5 fő).

2./2006.(április 5.) sz. határozat

A Kuratórium az „Erdészcsillag” Alapítvány 2005. évi közhasznúsági jelentését egyhangúan elfogadta (5 fő).

2. Napirendi pont: Pályázati felhívás

1., Szociális segélykérelem

A 2006. évi „Felhívás”-t az OEE valamennyi helyi csoport titkárnak meg kell küldeni.

3./2006.(április 5.) sz. határozat

A Kuratórium egyhangú döntése (5 fő), hogy a pályázati kiírás az Erdészeti Lapok májusi számában jelenjen meg.

2., Erdészeti ösztöndíj pályázat

A pályázati felhívásról írásban kell értesíteni az ösztöndíjra pályázható oktatási intézmények vezetőjét.

4./2006.(április 5.) sz. határozat

A Kuratórium egyhangú döntése (5 fő), hogy a pályázati kiírást az Erdészeti Lapok májusi számában közzé kell tenni.

Gémes József
a Kuratórium elnöke

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET ERDÉSZCSILLAG ALAPÍTVÁNY PÁLYÁZATI FELHÍVÁSA

az erdőgazdálkodásban dolgozók, erdészeti nyugdíjasok
és családtagjaik támogatására

A felhívás célja: A rászorulókat támogatása, családsegítés, időskorúak gondozása.
Támogatásra jogosultak: Az erdőgazdálkodás területén dolgozók és családtagjaik, az erdészeti nyugdíjasok. Családtagnak minősül a feleség (özvegy) és a gyermekek (18 éves korig). *Feltétel:* legalább 5 éves, e területen végzett, igazolt munkaviszony. Az OEE tagság nem feltétel.

Támogatás igényelhető:

1. Elhunyt erdészek és erdészeti dolgozók gyermekeinek megsegítése, esélyegyenlőségük megteremtése, anyagi helyzetük javítása érdekében.
2. Nehéz anyagi körülmények között élő erdészek és családjuk helyzetének javításához.
3. Időskorú, nyugdíjas erdészek szociális helyzetének javításához.

A pályázat tartalmi és formai követelményei:

A pályázatokat augusztus 15-ig (3 példányban) kell benyújtani (a szükséges mellékletekkel együtt) az **OEE Erdészcsillag Alapítvány** 1027. Budapest, Fő u. 68. címre.

A pályázatot beadhatja a jogosult, illetve egyesületi helyi csoport, vagy szakosztály, illetve munkahelyi közösség is a kedvezményezett megjelölésével, amennyiben a rászorultság körülményeit és a szükséges adatokat ismeri (adatlap).

A beadott pályázathoz mellékelni kell: a kitöltött „Adatlap”-ot (1.sz. melléklet), az Országos Erdészeti Egyesület Helyi Csoport titkárnak véleményével.

Az Adatlap információin kívül, röviden indokolni kell a rászorultság körülményeit.

A pályázat elbírálásának rendje és az elbírálás főbb szempontjai

A pályázat évente egy alkalommal kerül kiírásra.

A pályázatokat az Alapítvány kuratóriuma szeptember 30-ig elbírálja és döntéséről értesíti a pályázókat, valamint az OEE illetékes helyi csoportját.

A kuratórium a pályázatok elbírálása során az alábbi szempontokat vizsgálja:

- A közös háztartásban élők egy főre eső havi jövedelme és a mindenkori minimálbér viszonya,
- a kérelmező egészségi állapota, betegállományának hossza, kórházi kezelése, esetleges balesete, leszálalékolása, esetleg haláleset stb.
- a család összjövedelmét, illetve kiadásait befolyásoló lényeges változások,
- eltartottak, gyermekek száma,
- árvaság,
- az igény gyakorisága,
- helyi csoport véleménye.

A segély alsó és felső határértékét a rendelkezésre álló szabályozás és keretek ismeretében a kuratórium határozza meg, melyet az indokok súlyossága és az igénylők száma befolyásol.

Gémesi József
a kuratórium elnöke

vári Ákos az Ellenőrző Bizottság elnöke is kiegészítésekkel élt. Kiemelte, hogy a gazdálkodás gondos, családi jellegű volt. Felhívta a figyelmet az NFA támogatás jelentőségére a költségvetésben. Egyetért a befektetés megszüntetésével és pénzeszközök lekötésével. A közhasznú jelentést jónak tartja. Az EB nevében elfogadásra javasolja a beszámolókat a közgyűlésnek. Cserép János elnök hozzáfűzte, hogy az Egyesület gazdálkodását tovább kell stabilizálni, tagdíjakból, esetleg vállalkozásból és más bevételi forrásokból. Az Erdészeti Lapok megjelenésében maradjon meg. Az NFA támogatását, esetleges változását és következményeit kiemelt figyelemmel kell kezelni. A küldöttközgyűlés a következő határozatot hozta.

2/2006. (ápr. 20.) sz. küldöttközgyűlési határozat:

A küldöttközgyűlés a 2005. évi közhasznúsági jelentést, a pénzügyi beszámolót és a befektetési beszámolót külön-külön megszavazva, azokat elfogadta. (Jelen van 45 fő küldött; egyhangú 45 igen szavazat.)

Ormos Balázs főtitkár a kiküldött 2006. évi tervekhez fűzött kiegészítéseket, majd Kolozsvári Ákos az Ellenőrző Bizottság elnöke ismertette a bizottság észrevételeit. Az elnökségi előterjesztést módosította és ez a változat került már a küldöttközgyűlés elé. Elvárás, hogy az Erdészeti Lapok bevételei és kiadásai nullára zárjanak. A pénzügyi lekötések kamatait reális szintre csökkentették a tervben. Az NFA támogatás folyamatos figyelemmel kísérése kiemelt feladat. A befektetési tervet az EB áttekintette és maga is javasolta a módosítást. Az Erdészcsillag Alapítvány pénzügyi kapcsolatrendszerét át kell tekinteni, mint bevételi forrás lehetőséget. Az EB az előterjesztett 2006. évi tervet a küldöttközgyűlésnek elfogadásra javasolta. Cserép János elnök hozzászólásában megemlítette, hogy a pályázati lehetőségek jobb fogadása érdekében szövetségi rendszer is elképzelhető az Egyesület szervezeteként. Fontos a pénzügyi stabilitás, a pénzügyi forrásokért meg kell küzdeni, pályázati lehetőségeket ki kell használni. Az OEE központi szervezetét a tagságnak kell eltartani, ezért került szétválasztásra a tagdíj és az Erdészeti Lapok költségterítése. A pártoló tagságnak nagy szerepe van a pénzügyi stabilitás fenntartásában. A helyi pályázatok feltárása is szükséges a régiókban. Kiemelt szerepe van a szakmai érdekképv-

selet területén történő együttműködésnek a MEGOSZ és FAGOSZ szervezetekkel (pártoknak megfogalmazott közös javaslatok, erdőtörvény módosítása). Schmotzer András küldött javasolta a Bedő díjas kollégák találkozójának beépítését a 2006. évi programba, melyet a közgyűlés a következőkben megválasztandó elnökség döntésére bízott. Kertész József küldött túlzottnak tartotta a gazdálkodási témák tényérését a küldöttközgyűlésen, hiányolta a szakmai vitát, az erdőről, az erdészekről, az oktatásról. Cserép János elnök válaszában kitért arra, hogy a mai küldöttközgyűlés kötött beszámolósi kötelezettséggel járt, de a programok megvalósítása során majd bőven nyílik lehetőség a szakmai vitákra.

3/2006. (ápr. 20.) sz. küldöttközgyűlési határozat:

A Küldöttközgyűlés a 2006. évi programot, a pénzügyi tervet és a befektetési tervet külön-külön megszavazta és azokat elfogadta.

(Jelen van 45 fő küldött, egyhangú 45 igen szavazat)

Cserép János elnök felhívta a küldöttek figyelmét, hogy 2006. május 26.-án kerül összehívásra a tisztújító küldöttközgyűlés, melyre minél több küldött megjelenésére számít. Megköszönte a küldöttek munkáját és bezárta a küldöttközgyűlést.

Kmf.

Mester Gézáné
jegyzőkönyvvezető

Cserép János
az ülés elnöke.

Tihanyi Gyula
Puskás Lajos

hitelesítő

* * *

Az **OEE Tanúsítási Rendszerek Szakosztálya** 2006. február 28-án tartotta ülését a MTESZ székház hivatali helyiségében Budapesten.

Az ülésen részt vett *Halász Gábor*, az OEE Választási Bizottság elnöke is.

Először *dr. Marosi György* szakosztályelnök ismertette az ülés lefolyását, majd értékelte a szakosztály 2005. évi tevékenységét, és felvázolta a 2006-ban várható helyzetet.

Iványi Miklós szakosztálytitkár továb-

bi tájékoztatással egészített ki az elhangzottakat, amihez a jelenlévő tagok is csatlakozva, közös álláspontot alakítottak ki, a szakosztály jövőjére vonatkozóan.

Ezt követően megválasztották a szakosztály Választási Bizottsága és Szavazatszedő Bizottsága tagjait, akik irányításával, illetve közreműködésével levezették a szavazásokat.

A szakosztály tagjai egyhangú szavazattal újra *dr. Marosi Györgyöt* választották szakosztály elnöknek, *Iványi Miklóst* pedig szakosztálytitkárnak. A megfelelő nyomtatványok kitöltésével javaslatot tettek az országos elnökséget betöltő, valamint a Bedő Albert és a Kaán Károly emlékéremmel kitüntetendő személyekre is.

A résztvevők véleménye szerint, a szakosztály munkájában és a következő kihelyezett szakosztályülés megszervezésében, együttműködésre kell törekedni a Fakereskedelmi, a Közönségkapcsolati vagy az Informatikai Szakosztállal.

Iványi Miklós
szakosztálytitkár

Tájékoztató a Szeniorok Tanácsa üléséről

„...Ha cserben hagy az értelem,
a tapasztaláshoz folyamodunk.”

(Montaigne)

Az OEE Szeniorok Tanácsa az ez évnnyitói üléseit 2006. február 14.-én, illetve március 1-én Budapesten az OEE 425-ös tárgyalójában tartotta. Az elnök köszöntötte az előadót, a tagságot, ismertette és jóváhagyta a napirendet. Vázolta, hogy a második napirend során dönteni kell az esedékes tisztújítás lebonyolításáról mind a Szeniorok Tanácsa, mind az OEE tisztségviselői vonatkozásában. Mivel a napirend tárgyát képezik szervezeti, módszertani kérdések is, jegyzőkönyv készül, amelynek hitelesítésére az SZT megszavazta – az elnök javaslatára – *dr. Szász Tibor* és *Pandula Zoltán* tagtársakat.

A következőkben az elnök felkérte *Márkus Ferencet*, a Világ Természetvédelmi Alapítvány (WWF) Magyarországi Képviselete igazgatóját; „Az erdő szerepe a WWF feladat és tevékenysége rendszerében.” c. előadása megtartására. Az előadás során hasznos véleménycsere alakult ki, amelyben részt vett: *dr. Király Pál*, *Schmotzer András*, *dr. Szász Tibor*, *Köveskúti György* *dr. S. Nagy László*. Az eddigi történések üt-

köztetése nyomán, az erdő kezelését/gondozását érintő ellentétes vélemények, megvitatásából kitűnt, hogy a nézeteltérésekben a kiindulási alapok képeztek eltérő megítélést. A véleménycsere során a kritikus, ellentmondásos kérdések nagyobb része feloldásra került, a jelenlévők egyetértettek abban, hogy állásfoglalásban adják közre a kialakult közös érdekalapot képező témák értelmezését.

Az előadás során tájékoztatást kaptunk a WWF igen széles nemzetközi és hazai tevékenységéről: A WWF mint a világ természet- és vadvédelmi alapja, kétszáz ökorégiót határozott meg a földön, ahol elősegíti a kiemelt védelmi intézkedéseket. Ezen belül fontos kérdés a vizes élőhelyek, a nagy folyók, a biodiverzitást őrző erdők és az ártéri-, illetve öko-rendszerek gondozása, védelme. Foglalkoznak továbbá a klímaváltozással, az egészséggel összefüggő toxikus anyagok, vegyi anyagok kockázataival. Kiemelésre került, hogy legnagyobb veszélyben a trópusi és a boreális erdők vannak, ahol a még viszonylag érintetlen, utolsó természetes viszonyok átalakítása vette kezdetét. A környezetvédelem ügyét szolgálva segítik a fenntartható fejlesztési programokat,

gátat vetve a nagyléptékű beavatkozásoknak, azoknak, amelyek a biológiai sokféleséget és a helyi közösségek színes világát veszélyeztetik. Kongóban és Brazíliában sikerült is védett erdőövezeteket kialakítani.

A fentebb jelzett régiók egyike a Kárpátok ökorégiója, amelyben a természeti és kulturális értékek hosszú távú megőrzését a hazai WWF koordinálja. E feladatkörben a még viszonylag természetes erőtársulásokon belül külön figyelmet fordítanak a sík vidéki tölgyesekre, a vízhatásnak kitett és hegyvidéki védett erdők kezelésére. Az ilyen értékrendű erdők tekintetében nem mindegy, hogy ezek használatában milyen elsődleges szempontok; profitorientált, vagy ökológiai érdekek érvényesülnek. A kérdés úgy vetődik fel, hogyan lehet a biodiverzitás védelmét hatékonyabban érvényesíteni? Ui. kétségtelen van olyan terület pl. a Pilisben, ahol a Pro Silva módszer alkalmazása elkezdődött. A természetserű módszer keresése tehát részükről egyetemes elvárás. Azt szeretnék, hogy az értékörzés a főcélok között meghatározó lenne a védett területeken és a védett erdőkben. Ezt közös feladatnak tekintik. Egyben meg kell felelni a melegedés és a

szárazulás miatt felvetődő kihívásnak is. Ennek viszont együtt kell eleget tenni a legalkalmasabb erdőtürsülások kialakításával. Vagyis az erdőben a fenntarthatósági modell csakis kölcsönös bizalommal és közös cselekvéssel alakulhat ki. A WWF értelmezésében megnevezett vágásos erdőhasználatot számukra, de a társadalom számára is idejét múltnak tekintik. Az erdészeti gyakorlat viszont a vázolt elsődleges cél szükségyszerűsége mellett a tartamos, illetve a készletgazdálkodás jellegű erdőhasználatot a továbbiakban is szakszerűnek tekinti, hogy alkalmazása eddig sem volt ismeretlen. Az erdei fa energetikai hasznosítása kérdésében a WWF mértéktartó, bár találkozott olyan rt.-vel mint pl. a Mecseki, ahol úgy tapasztalták nem vesznek ki az erdőből több fát, mint ami szakszerűen lehetséges. Ami még több helyen gondot okoz, a vadsűrűség, ahol a beavatkozás elkerülhetetlen.

A vitában résztvevők az elhangzottak egy részét elfogadva felvetették, hogy (dr. Király) Zemplénben pl. látták a Pro Silva kezdeményezések jelenlegi helyzetét. Az ott elkezdett Pro Silva jellegű módszer folytatása több szempontból nehézkes, mert ma még nincsenek meg a feltételek (feltárás, egyéb eszköz stb.), de költségkímélés tekintetében sem, amelyek üzemszerű alkalmazását biztosítanák. Felmerültek további olyan kritikus jelenségek kockázatai, amelyek a kívánt szakszerűségek

Vándorló erdők

Az ENSZ mezőgazdasági és élelmezési témákkal foglalkozó tagszervezete, a FAO felmérése szerint a globális éghajlatváltozás hatására egy-egy erdei fajaj elterjedési területe akár 100 kilométerrel is eltolódhat a sarkvidékek felé. Ez átrajzolja a növénytürsülások mai térképét, ami maga után vonja az erdei ökoszisztémák megváltozását. A hőmérséklet általános emelkedése ellen azzal is védekeznek a fajok, hogy a rájuk régebben jellemző tengerszint feletti magasságnál feljebb „kúsznak” a hegyoldalakon. Ez pedig a legtöbb fás szárúnak beszűkíti az életterét, sérülékenyebbé válik, egy részüket akár a kihalás veszélye is fenyegeti emiatt. Azt is megfigyelték, hogy bizonyos fajok alkalmazkodási képességük növelésével válaszolnak az éghajlatváltozásra, s a „helyükön maradnak”.

(Élet és Tudomány)

ellen hatnak. Nevezetesen pl. a KvM vízgazdálkodást érintő szakgárda „költségkímélő” leépítése járhat beláthatatlan következményekkel. De az is megfogalmazódott, hogy az erdészeti ágazatot nem szabad a versenyképesség feltételeit számon kérő ágazatok között tartani, mert kiszolgáltatottá és a mindenkori politikai irányzat alku-terévé válik. A WWF e téren való szerepe, az előzőeknél nagyobb jelentőségű az irányítás befolyásolásával. Egy -a természeti erőforrásokkal foglalkozó közös minisztériumi irányítás és érdeképviselet csökkenthetné a kialakult elmentmondásokat, erősítve az együttműködés lehetőségeit. A véleménycserre végki-csengése abban összegezhető, hogy vannak mindkét szakágtól olyan elvárások, amelyeknek csak kölcsönös bizalommal lehet megfelelni.

Az ülés második napirendjében jóváhagyásra került az előterjesztett 2006. évi Munkaterv, majd az új tisztviselők megválasztásával összefüggő előkészületként az SZT megválasztotta a Jelölő (egyúttal Választási) Bizottsági tagokat; *Pandula Z., Tollner Gy., és V. Szabó F.* személyekben.

A Szeniorok Tanácsa (SZT) március 1-i ülésén tett eleget az új tisztségviselők vá-

lasztásának az OEE Választási Bizottsága kiírásának megfelelően. Az SZT tisztújítása *Halász Gábor* VB. elnök jelenlétében megtörtént és állást foglalt az országos vezetőségre irányuló javaslat kialakításában is, amelyről külön jegyzőkönyv készült.

A vezetőségválasztó ülésen *dr. Szász Tibor* elnököt, ahol az SZT egyhangú tükös szavazással megválasztotta új vezetőit; *dr. S. Nagy Lászlót* elnöknek és *dr. Marjai Zoltánt* titkárnak. Az új vezetőség nevében az elnök megköszönte a bizalmat, jelezve, hogy a tisztséggel járó munkát a 2002-ben meghirdetett célkitűzések mentén igyekszik ellátni. A feladatot szolgálatnak tekintve törekszenek a közösség munkáját úgy szervezni, hogy minél több olyan rendezvény, esemény történjen, amelyek a szakmai közélet elismertségét javítják. A Szeniorok kezdeményeznek kritikuskérdések megoldására irányuló témák mellett erkölcsi – példa – értéket felmutató, kulturális vonatkozású rendezvényeket. Más tárgyak nem lévén az ülést az elnökök bezárták. Az ülések összefoglalóját ez úton tesszük közzé.

Dr. S. Nagy L.
SZT elnök

Mester László (1946–2006)

„Halotti dalt susog a lenge szellő
Itt lent egy szív-rugó megállt
Ott fent: a sápadt csillagok
Most koronázzák a királyt.”

(Wass Albert)

Nehéz szívvel álltunk kollégánk koporsója mellett, fájdalmas a búcsú ily sok év után.

Kedves Laci, a Te életpályád már születésed időpontjában elrendeltetett: Te ugyanis erdésznek születted, soha egy pillanatra sem tudtad volna magadat más szakmában elképzelni. A sárospataki gimnázium erdészeti tagozatának elvégzése után az erdészeti tudományok hazai fellegrárát, a soproni Erdészeti Egyetemet vetted ostrom alá. Sikeresen befejezett tanulmányaidat követően tértél vissza a Zemplén hegyei közé. Erdőmérnök-gyakornokként Kemencepatakon, majd rövid ideig az erdőgazdaság központjában, Miskolcon dolgoztál. Fahasználati műszaki vezetőként a saújhelyi, majd sárospataki erdészethél dolgoztál. 1974-ben következett be a nagy fordulat életedben, ekkor kerültél Telkibányára erdészetvezetőnek, és itt telepedtél le családdal. Itt, az abaúji Zemplén-hegység és gyönyörű részén érezted magadat igazán otthon. Itt bontakoztattad ki képességeid legjavát az itteni erdőrendgetés volt éltető elem.

A Hasdát völgyében még ma is áll néhány nagy szakmai hozzáértéssel megépített magasles. A korábbi évek halálos végű tragikus munkabaleseteinek helyszínén kopjafák és emlékművek felállítását kezdeményezted. Számítalan sikeres erdőfelújítás és feltáró útépités is örzi személyiségi jegyeidet. Az erdő és vadgazdálkodás feltétel nélküli imádata és gyakorlása adta meg egyéniséged karakterét. Egy-egy kényszerből irodában töltött nap büntetés volt számadra.

Sajnos betegséged is az erdőből eredt. Leym-kórral kezdődött úgy 12 éve. Bízunk benne, reménykedtünk, hogy fiatal, erős szervezeted kiállja ezt a nagy próbatételt, és visszanyered egészségedet. Szeretted feleséged, imádott leányaid, öcséd és barátaid el is követtek mindent ennek érdekében. Sajnos a sors könyvébe másképpen volt megírva, mint ahogyan mi szeretjük volna, így most korán kell, hogy búcsút vegyünk Tőled. Reméljük, az „örök vadászmezőkön” találkozni fogunk.

„Olyan csend van itt nélkülöd
Hogy szinte hallani
amit még utoljára
akartál mondani.

Szeretteim s barátaim
Isten veletek
Szívetek őrizze a szép emlékeket
Csak az hal meg igazán, kit elfelejtenek!”
(Váci Mihály)

Nyugodj békében, nem feledünk.

Dr. Lenák György

Szicíliában jártunk

2005. október 2. és 9. között az IFSA (International Forestry Students' Association) palermói szervezete konferenciát rendezett erdőmérnök-hallgatóknak. Mi négyen, *Eredics Attila*, *Hoffmann Pál*, *Nabóczki László* és *Tber András* a Nyugat-Magyarországi Egyetem negyedéves erdőmérnök-hallgatói vagyunk, és bennünket ért az a megtiszteltetés, hogy képviselhettük hazánkat.

Mivel nem találtunk elfogadható árú repülőjáratot, ezért az autó mellett döntöttünk, így az út is izgalmasabbnak ígérkezett. Szeptember 30-án pénteken indultunk el, de mivel Szicíliában akartunk alaposabban körülnézni, ezért a „csizma szárán” csak aludni álltunk meg. Az első éjszakát Rómától délre egy tengerparti strandon töltöttük el. Mivel már sötétben értünk oda, az autó fényszórójánál akartuk a sátrunkat felverni. Csakhogy az akkumulátor lemerült. Így nekiálltunk a kocsit betolni,

hogy kicsit töltődjön az akku. Aki már próbált egy telepakolt kocsit a Dakaraliban a mély homokban tologatni, az el tudja képzelni a következő háromnegyed óránkat. Ébredéskor a tengeren megcsillanó kelő nap látványa azonban kárpótolt mindezért. Másnap estére értünk Szicília fővárosába, Palermóba, ahol vendéglátóink igazi olasz spagettivel vártak bennünket, ami kétnapi máj(k)rém evés után igen jólesett.

Vasárnap Szicília délnyugati partját fedeztük fel. Itt Agrigento környékén összefüggő fenyőerdők húzódnak, egészen a tenger partjáig. Mivel ott október elején is egész kellemes az időjárás, ezért jót fűrdtünk a tengerben. Hétfőn Palermo belvárosával ismerkedtünk, és ellátogattunk egy közeli kis halászfaluba is.

Kedden, október 4-én kezdődött a hivatalos program. A Palermói Egyetem konferenciatermében zajlottak a szemináriumok. Előadást tartott *Prof. Salva-*

tore Tudisca, a kar dékánja és *Dr. Paolo Vicentini* mezőgazdasági és erdészeti miniszter. Az előadásokon általános képet kaptunk Olaszország erdeiről, erdőstülségéről és fafajösszetételéről. Kávészünet után a Kiotói Egyezmény olaszországi problémáiról és lehetséges megoldásairól volt szó. Délután a palermói botanikus kert gazdag gyűjteményét látogattuk meg, ahol szinte az összes mediterrán faj megtalálható. Mi a mandarinnal próbáltunk közelebből megismerkedni, de még kissé éretlen volt.

A következő nap témája Szicília természeti erőforrásainak kezelése és megőrzése volt. A legérdekesebb előadás az *Abies nebrodensis* fenyőfajról szólt. Ebből a fajból a világon mindösszesen 43 példány található természetes körülmények között, és az is ott Szicíliában. Minden egyes egyed megjelölték, és pontos GPS koordinátája ismert. Majd hallhattunk a faj ex-situ és in-situ megőrzési formáiról. Legvégül az előadásorozat záró akkordjaként az ott előforduló gombák jelentőségéről volt szó.

Délután a palermói királyi palota meglátogatására került sor, amely 2500 éves múltra tekint vissza, így építészeti matuzsálemnek számít. Manapság sok intézmény működik falai között, többek között itt ülésezik a szicíliai tartományi parlament is. A palotában található a királyi kápolna, a turisták egyik közkedvelt látogatóhelye. Akinek lehetősége van Palermóban járni, az feltétlenül nézze meg ezt a csodálatos építészeti alkotást.

A következő nap Szicília természetvédelmi ritkaságaival ismerkedtünk meg. A Madonna Nemzeti Parkban saját szemünkkel láthattuk az *Abies nebrodensis* természetes körülmények között is. A faj védelmére igen nagy hangsúlyt fektetnek a helyi szakemberek, magas drótkerítéssel védik a vadaktól,

valamint a turistáktól. Délután egy magasabb hegységben folytattuk a szakmai tanulmányutat. Először nagy meglepetésünkre egy, a hazaihoz nagyon hasonló bükkösön keresztül vezetett az utunk egy bekerített erdőrészelethez. Mint megtudtuk, ez szigorúan védett természetvédelmi terület, ahol csak az előre kijelölt ösvényen lehet haladni. A kerítésen túl pár méter megtétele után hatalmas méretű tiszafa-óriások tűntek fel. Ekkorákat nálunk még parkokban sem lehet látni. Vacsoránál újra megízlelhattuk a jellemző szicíliai ételeket, és viszonzásul vendéglátóink is kóstolót kaptak Magyarország világhírű borairól, és megízlelhatték a téliszalámkat is.

Másnap az Etnához indultunk, azonban a busz műszaki hibája miatt csak az út feléig jutottunk el. Mire a buszt meg-

javították, már csak egy rövidebb „szakmai” programra maradt idő. A bátrabb jelentkezők egy sebes vizű folyóban canyoning túrán vehettek részt. Ez hasonlít a vadvízi evezéshez, csak csónak meg evező nélkül. Kaptunk termo ruhát, bukósisakot és mentőmellényt. Ebben a felszerelésben mókásan néztünk ki, de csak addig mosolyogtunk, amíg egy 15 méteres szakadék peremére nem értünk. Itt a vezető közölte, hogy egy könnyed ugrás után, a lent sebesen örvénylő vízben találkozunk. Volt, aki nem mert leugrani, de a túravezető ezen a problémán könnyen segített: lelökte a szikláról. Innen már csak az ár sodort minket tetszése szerint egyik sziklától a másikig. Mindenki számára nagy megkönnyebbülés volt, mikor leértünk a csendesebb szakaszhoz. Ezt szerencsésen túléltük (szó szerint).

Utolsó nap egy tengerparti természetvédelmi területre látogattunk volna el, de ezen sajnos mi már nem vehettünk részt. Megköszönve a szíves vendéglátást, búcsút vettünk barátainktól, és haza indultunk.

Ezúton is szeretnénk megköszönni dr. Mészáros Károly dékán úrnak az utazásunkhoz nyújtott anyagi hozzájárulását, valamint Dario Vespertinomak és Fabio Pastorellanak, az IFSA palermói képviselőinek, hogy részt vehettünk ezen a konferencián. Bízom benne, hogy a jövőben mi is hasonlóképpen vendégül láthatjuk olasz barátainkat.

Szöveg: **Nahóczki László**
elnök IFSA LC Hungary

Eredics Attila

elnökhelyettes IFSA LC Hungary

Képek: **Hoffmann Pál**

Pálmaolaj vagy orangután

A kihalás szélén állnak az orangutánok fogyasztói szokásaink miatt. Szakemberek becslése szerint 2020-ra kihalhat a Borneó és Szumátra esőerdeiben élő emberszabású. Az elmúlt 20 évben élőhelyük 80 százalékát veszítették el, állományuk csaknem felére csökkent, mára alig 20 000 példány maradt. A drámai fogyatkozás egyik legfőbb oka, hogy olajpálma-ültetvények váltják fel az állat- és növényfajok ezreinek otthonát adó trópusi erdőket. Borneón és Szumátrán évente 1,3 millió hektár erdőt tarolnak le, égetnek fel, hogy jól jövedelmező ültetvényeket telepítsenek a helyükre. Borneó Malajziához tartozó részén, Sabah tartományban az egyenes sorokban ültetett olajpalmák beborították a hegyoldalakat, s a friss irtásokon, az otthagyt farröngök között már növekednek a pálmacsemeték.

Nagy a kereslet a világpiacon a pálmaolajra, számos élelmiszeripari és kozmetikai termék gyártásához használják. Lenne lehetőség környezetbarát módon telepíteni az ültetvényeket, hiszen több millió hektár olyan földterület van Borneón és Szumátrán, amely alkalmas a természetésre, és nem kíván erdőirtást. A fakitermelésből származó gyors bevétel azonban nem erre ösztönzi a termelőket. A WWF, a nemzetközi természetvédelmi szervezet kezdeményezésére Brunei, Malajzia és Indonézia kormányai 2006 márciusában háromoldalú megállapodást írtak alá Borneó természeti erőforrásainak megőrzése érdekében, és újabb területek védetté nyilvánítására tettek ígéretet.

(www.greenfo.hu)

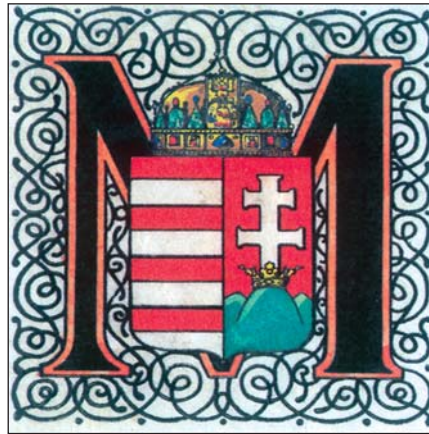
A képen látható festményt ajándékozta egykori iskolájának MATYIKÓ TIBOR festőművész, aki 1975-ben végzett Sopronban a Roth Gyula Erdészeti Szakközépiskolában.

A neves természetfestő már számos kiállításon mutatta be alkotásait, amelyekhez, elmondása szerint, sok indíttatást kapott iskolájától és az ott tanító tanáraitól.

Erdômérnöki mûszaki doktori oklevél 1939-ből

Oklevélpecsét (évszám nélküli)

„M” színes iniciálé

Az 1920-as években sem volt könnyű munkahelyet találni nagyapáinknak. Az akkori mûszaki fiatalok, amit csak lehetett, minden szakmát megtanultak, ugyanis több bizonyítvány, több lehetőséget jelentett. *Rejtő Sándor* (1853-1928) az első gépészmérnöki oklevél elnyerője az ifjúság mellé állt. Mozdonyvezetői, taxivezetői, nyomdászati, tipográfiai gyakorlatot szervezett, az áhított bizonyítvány elnyerési lehetőségével, hogy a fiatalok a mérnöki oklevél mellett szakmai elhelyezkedést tudjanak vállalni. De kedvelt volt a gépírói bizonyítvány elnyerése is több nyelvtudással párosítva, melyet *Egyed István* dékán szervezett középiskolások-, főiskolások és egyetemisták számára.

A Műegyetem főépületének alagsorába új és felújított nyomdagépek kerültek és *Németh Sándor* főmérnök, *Pávó Elemér* gépészmérnök gyakorlott szakemberekkel együtt oktatták a nyomdászati tudományt. Nem lenne ez különleges, hiszen a Tudományegyetem már Pázmány Péter korában létrehozta a híressé vált Egyetemi Nyomdát. Tudvalevő, hogy közintézmények, pl. a bíróság, rendőrség, minisztériumok milyen nagy nyomtatványigénnyel dolgoznak. *Rejtő* rektor is a nyomtatvány előállítását házon belül akarta megoldani a gyakorlati oktatás mellett. A vegyészhallgatók sem maradtak ki, hiszen a papír-, festék és a színes nyomás bevezetése bőven adott számukra is feladatot; a fotókép nyomtatása, meg a fotolaboratóriumi munka oktatására adott jó lehetőséget.

Megszületett az „M NY” = Műegyetemi Nyomda jelképe, az előző Mű-

egyetemi Mech. Tech. Labor jelzés elhagyásával. Közben a szép kivitelű mérnöki, mûszaki doktori oklevelek nyomtatása is elindult, arra a híres kutyabőrre, igaz ez a papíryanag még külföldi behozatalú volt, elég magas vámtarifával.

Az erdômérnökök mûszaki doktori oklevelét is ilyen különleges pergamenre állították ki.

Az oklevél nyomdai betűkkel, kézírással (sablonbetű bevonással) és kézfestéssel készült. Vastag nyomvonalú redisztollal a név, vékonyabb tollal a szöveg közötti szaktárgyak beírása és a sort kitöltő „r”-formájú dísz tustintával. Az oklevél középmezéjét már „színes” nyomtatás díszíti, babér- és olajággal övezett koronás államcímert, melyet szép zöld színű festékkel nyomtattak.

Az iniciálé, a kezdőbetű cirádás és koronás címere is nyomtatással készült. Majd az éles vonalú nyomtatott felületet szép élénk színekkel, pontos formakövetéssel,

kézzel festették ki a nyomda ezzel megbízott tehetséges szakemberei.

Az oklevél aláírói: *Wälder Gyula* (1884-1944) rektor és a dékán *dr. Vendel Aladár* (1886-1971).

Az oklevelet pecsétzsinór díszíti („-” és „•” azaz vonal és pont szimbolikus jele, a mûszaki tervrajzok alapvető jelzései).

A nagy oklevélpecsét 1934-ben készült. Igaz az évszám lemaradt a pecsétről, pedig ez az egyetem új elnevezésének ideje. A pecsétzsinór alatti részre került a nyomda jelzése 1 mm magas betűkkel, hogy „MŰEGYETEM” (okleveleknél a jelképforma nem volt alkalmazható).

Az oklevélkiadás az 1872 Szigorlati Szabályzat alapján, a mûszaki doktori oklevél elnyerése az 1901.03.30 – 2242.VKM. rendelet alapján történt; természetesen a kar szaktárgyainak kijelölése alapján.

A Bánya-, Kohó-, Erdômérnöki Kar 1934/35. tanévtől 1948/49. tanévig volt a Műegyetem kötelékében, majd önálló egyetemmé alakult.

Pedroni Anna Emma
művészettörténész

DigiTerra EIR v4

Erdőgazdálkodási Információs Rendszer

- ingatlan-nyilvántartás
- erdőgazdálkodás
- üzemterv
- vadgazdálkodás
- mezőgazdaság

DigiTerra Informatikai Szolgáltató Kft.
1123 Budapest, Táltos u. 15/a, Tel.: 1/225-8173,
Fax: 1/225-8174, e-mail: info@digiterra.hu

www.digiterra.hu